

Министерство культуры Республики Бурятия
Государственный архив Республики Бурятия

Электронная база данных архивных документов на монгольской письменности из фондов Государственного архива Республики Бурятия

В 2020 г. рамках Государственной программы Республики Бурятия «Культура Бурятии» Государственный архив Республики Бурятия в целях обеспечения доступа к архивным документам на монгольской письменности продолжил реализацию проекта по их выявлению, переводу и созданию электронной базы данных.

В результате анализа фондов Государственного архива Республики Бурятия, требующих ввода в научный оборот архивных документов на монгольской письменности, были выбраны фонды № 8 «Хоринская Степная дума», № 451 «Главный тайша Хоринской Степной думы» с объемом документов 2726 ед. хр. за 1822-1904 гг.

Работа по выявлению, переводу и созданию электронной базы данных документов на монгольской письменности из фондов Государственного архива Республики Бурятия состояла из последовательных этапов, в результате которых на сайте Государственного архива Республики Бурятия www.gbu-garb.ru и на интернет-портале www.soyol.ru в подразделе «Электронная база данных документов на монгольской письменности из фондов Государственного архива Республики Бурятия» размещена электронная база данных. Пользователям будет предоставлена возможность увидеть, как общий перечень документов электронной базы, так и получить доступ к электронному образу документа. Электронный образ документа представляет собой совмещенный текст – электронный образ документа на монгольской письменности и текст перевода на бурятском языке.

На сегодняшний день выявлено, отображено и переведено с монгольской письменности 170 листов документов «Хоринская Степная дума» и «Главный тайша Хоринской Степной думы».

ПЕРЕЧЕНЬ
документов на монгольской письменности
фонда № 8 «Хоринская Степная дума»

№ п.п.	Дата документа	Заголовок документа	Поисковые данные (фонд, опись, дело, номер листа)	Примечания
1.	[1831 г.]	Сведения о буддийском вероисповедании у бурят, количестве верующих, лам, дацанов и их местонахождении, службе и должностях в дацанах по Хоринской Степной думе	Ф.8. Оп.2. Д.490. Л.8-8 об., 9-9 об., 10-10 об., 11-11 об.	
2.	20 апреля 1835 г.	Рапорт старосты Хутуга Очирова и писаря Адуусая Майдариева голове-зайсану Занге Дэнцинову о том, что по его приказанию перекочевали и дали согласие присоединиться к агинцам с подписями	Ф.8. Оп.2. Д.490. Л.7-7 об.	
3.	30 декабря 1849 г.	Распоряжение главного тайши хоринских бурят Тарбы Жигжитова голове Доржи Галзутову о выяснении долгов у подданного Дэлэга Дэлгэрова	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.58-58 об.	
4.	01 сентября 1850 г.	Переписка главного хамбо ламы Суванова с Хоринской Степной думой о полученном урожае с сенокосных и зерновых угодий	Ф.8. Оп.2. Д.490. Л.1	

5.	10 ноября 1854 г.	Докладная записка головы Ходаевского рода Доржиева главному тайше 14-ти хоринских родов [Тарбе] Жигжитову о взыскании долга с Азараева Дугара, который он взял у покойного Дэлэга Дэлгэрова	Ф.8 Оп.2. Д.75. Л.64-64 об.	
6.	16 апреля 1855 г.	Донесение Барун-Харганатской инородной управы главному тайше Хоринской Степной думы Тарбе Жигжитову о 25-летней службе головы Тагара Дэлэкова с просьбой присвоить ему офицерское звание	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.8-8 об.	
7.	Апрель 1855 г.	Характеристика головы Барун-Харганатской инородной управы Тагара Дэлэкова, составленная на общем собрании уважаемых лиц ведомства, с прошением о присуждении ему чина обер-офицера	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.26-26 об., 27-27 об., 28-28 об., 29-29 об., 30-30 об., 31	
8.	26 мая 1855 г.	Донесение заседателя Батынова главному тайше Хоринского ведомства Тарбе Жигжитову о необходимости русского письмоводителя для проведения учета с просьбой об отправке такового	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.51-51 об.	
9.	10 июня 1855 г.	Сведения об отказе от воинской службы крестьянина Сергея Киреева Мухоршибирской волости вместо Санжи Ирдынеева крещеного как Ивана Герасимова Ковалева	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.342	
10.	14 июня 1855 г.	Сведения о выделении сенокосных и пахотных угодий по общественному приговору жителей Ильки Курбинского отделения	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.33	

11.	28 июня 1855 г.	Сведения об изъятии имущества у инородца Балдана Бочигтуева Гучитского рода и притеснениях старостой Убгэном Балсановым	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.53	
12.	03 июля 1855 г.	Донесение главному тайше Хоринского ведомства Тарбе Жигжитову об отказе заседателем Шойдором Тэгшиином проведения учета из-за болезни	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.52-52 об.	
13.	10 июля 1855 г.	Приказ главного тайши 14-ти хоринских родов [Тарбы Жигжитова] заседателю Аюше Дэлэкову относительно просьбы инородцев Новоильинского селения о разрешении земельных споров в местности Мухор-Тала	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.39-39 об.	
14.	Июль 1855 г.	Распоряжение главного тайши хоринских бурят [Тарбы Жигжитова] старосте Норбо Аюшину о неполной доставке бревен бурятом Юмом Юмсуновым для строящегося дома еврея Ширмана	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.1-1 об.	
15.	24 октября 1855 г.	Формулярный список инородца Цаганского рода Хоринского ведомства Иролту Дансуханова	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.10-10 об., 11	
16.	27 октября 1855 г.	Послужной список шуленги Барун-Хуасаевского рода Хоринского ведомства Бадмы Сэбэгова	Ф.8. Оп. 2. Д. 75. Л.23-23 об., 24	

17.	30 октября 1855 г.	Сопроводительное письмо выборного Батанайской инородной управы Эрдэни Нохойхонова главному тайше Хоринской Степной думы Тарбе Жигжитову об отправке формулярного списка головы Шалхара Цэгэнова	Ф.8. Оп.2. Д.75 Л.3	
18.	1855 г.	Титульный лист. Формулярный список головы-шуленги Батанайской инородной управы Хоринского ведомства Шалхара Цэгэнова	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.4-4 об.	
19.	1855 г.	Донесение выборного Цаганского рода Убаши Энхэнова главному тайше Хоринской Степной думы Тарбе Жигжитову об отправке формулярного списка головы-шуленги Иролту Дансуханова	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.13	
20.	[1855 г.]	Записка тайши Хоринской Степной думы Тарбы Жигжитова о рассмотрении собранием думы необходимости организации учета совместно с Верхнеудинским окружным казначейством и объяснения председателя Тэгшына об освобождении его от учета	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.56	
21.	[1855 г.]	Титульный лист. Дело о растрате казенных денег старостой Ацагатского родового управления Убгэном Балсановым в размере 186 рублей	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.294	
22.	12 января 1856 г.	Справка от родовичей Хоринского ведомства, проживающих по реке Ильке, о выделенных земельных угодьях под сенокосные и посевные участки для 21 человека по приказу Хоринского главного тайши от 10 июля 1855 г.	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.41-41 об.	

23.	31 мая 1856 г.	Донесение старосты Курбинского отделения Гавриила Костромина главному тайше Хоринской Степной думы Тарбе Жигжитову о выделении пахотных и сенокосных угодий для оседлых жителей	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.34-34 об	
24.	[1856 г.]	Подтверждение почетных лиц каждого рода Курбинского отделения о поселении старосты Гавриила Костромина на выделенном ему участке	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.35-35 об., 36	
25.	[1856 г.]	Прошение крещеных оседлых инородцев Новоильинского селения заседателю Аюше Дэлэкову о разрешении строительства зимовья у устья Ташелана для разведения скота	Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.42, 43	
26.	21 мая 1861 г.	Предписание Забайкальского областного управления главному тайше хоринских бурят Очирову о запросе приговора по выбору головы Цаганской инородной управы вместо заболевшего Вандана Юмсунова (перевод шуленги Бадмаева)	Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.48 об	
27.	22 декабря 1861 г.	Донесение головы Галзутской инородной управы Намсараева в Хоринскую Степную думу об избрании выборных этого рода зайсана Гонбо Вачируна и Гэлэга Сангитова	Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.18	
28.	28 марта 1862 г.	Донесение головы Жамьяна Намсараева Хоринской Степной думе об отправке общественного приговора о выборе заседателя Адоскина	Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.20	

29.	Март 1862 г.	Предоставление списка доверенных лиц чиновнику Зокандрию(?) Улябрьскому (?) для участия в выборах головы Барун Хуасайского рода вместо Цэбэга Хултэнова	Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.26, 27, 28	
30.	04 мая 1862 г.	Донесение головы Барун-Кубдутской инородной управы Дашибалова (?) Хоринской Степной думе о прошении родового старосты Эрдэни Галсанова об освобождении его от занимаемой должности по состоянию здоровья	Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.36-36 об.	
31.	1862 г.	Донесение заседателя Вачиржаба Хайдабуна Хоринской Степной думе о замене сторожа Николаевского сумэ Осипом Гиноским вместо заболевшего Артема Хасагорова	Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.2	
32.	[1862 г.]	Донесение головы Худайской инородной управы Цэбэнова Хоринской Степной думе о вручении звания шулинги сыну заседателя Вачира Хайдабона Ринчину Вачирову	Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.3	
33.	[1862 г.]	Предоставление на имя старосты Зундуй Абжинова списка доверенных лиц Дабатуя и Шибертуя для участия в выборах головы вместо умершего Буянтуева	Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.21, 22	
34.	1862 г.	Предоставление списка доверенных лиц зайсану Тогтохону Бэрхиеву и чиновнику Бархаеву для участия в выборах головы Цаган-Хуасайского родового управления по повелению головы Барун-Хуасайского рода Абидуева	Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.29, 30	

35.	[1863 г.]	Предоставление списка доверенных лиц помощнику Барун Хуасайского рода Эрдэни Номшиеву для участия в выборах головы этого рода вместо умершего Сэдэба Буянтуева	Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.24, 25	
36.	06 апреля 1864 г.	Прошение зайсана Барун-Хуасайского рода Сэлбэ Нэхэева Хоринскую Степную думу о выдаче ему разрешения на поездку в город Урга для покупки необходимых товаров	Ф.8. Оп.2. Д.170. Л.167	
37.	12 июля 1864 г.	Донесение голов, доверенных и других почетных лиц в Хоринскую Степную думу об окончании ремонта дороги [Заганского хребта] (отчет-приговор прилагается)	Ф.8. Оп.2. Д.170. Л.34-34 об.	
38.	12 июля 1864 г.	Донесение договорщиков по ремонту дороги Заганского хребта Жамцоева и Очирова Верхнеудинскому земскому заседателю Миховойскому о неявки на работу 26-ти лиц с разных родов	Ф.8. Оп.2. Д.170. Л.39-39 об.	
39.	23 октября 1864 г.	Донесение головы Гучитской инородной управы Цаганова Хоринской Степной думе о прошении инородца Барун-Гутайского инородного управления Норбы Тоболова поехать в город Урга на собственные средства с десятью товарищами для покупок	Ф.8. Оп.2. Д.170. Л.193-193 об.	
40.	06 декабря 1869 г.	Донесение Барун-Хуасайской инородной управы Хоринской Степной думе о выборе старосты Батойского инородного управления Цэдуба Лабганова вместо больного Цыремпила Гэлинова	Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.17-17 об.	

41.	14 октября 1875 г.	Формулярный список головы Галзутской инородной управы Хоринского ведомства Гомбожапа Очирова о его работе на разных должностях	Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.23-23 об., 24, 24 а об., 25, 24 об., 24 а, 25 об., 26	
42.	[1875 г.]	Формулярный список выборного Галзутского рода Хоринского ведомства Гэлэга Санхидова	Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.30-30 об.	
43.	[1875 г.]	Формулярный список старосты Галзутского рода Хоринского ведомства Очира Цэбэкова	Ф.8. Оп.2. Д. 217. Л 31-31 об.	
44.	[1875 г.]	Формулярный список помощника старосты Галзутского рода Хоринского ведомства Радны Намсараева	Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.32-32 об.	
45.	[1875 г.]	Формулярный список старосты Дэмбрэла Зангина	Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.33-33 об.	
46.	[1875 г.]	Формулярный список головы Галзутского рода Хоринского ведомства Соднома Итэгылова	Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.40	

47.	24 декабря 1878 г.	Общественный приговор доверенных от населения Хоринской Степной думы об отсутствии необходимости выбора полевых старост, т.к. прежние родовые старосты и их помощники справлялись с казенными и общественными поручениями	Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.36-36 об., 39	
48.	25 декабря 1878 г.	Донесение головы Худайской инородной управы Цэдэна Ванданова главному тайше Хоринской Степной думы [Цэдэбу] Бадмаеву об избрании выборных Ринчина Номтоева и Чоймпилы Жинмитова	Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.293-293 об.	
49.	20 января 1879 г.	Представление общественного приговора Галзутской инородной управы в Хоринскую Степную думу и списка лиц, нуждающихся в посевном зерне	Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.56, 56 а	
50.	02 апреля 1879 г.	Донесение помощника Ара-Хонхойского родового управления Бимбы (Бадмы) Банзарова в Хоринскую инородную управу о выборе старосты Эрдэниева	Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.278	
51.	06 августа 1879 г.	Донесение головы Галзутской инородной управы Жидбы Очирова главному тайше Хоринской Степной думы Цэдубу Бадмаеву о выборе Зэргэлинского родового старосты Доржи Бубуева вместо умершего Цэрина Жимбаева	Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.363	
52.	[1879 г.]	Формулярный список заседателя Хоринской Степной думы Бадмацэрэна Дашипылова	Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.282 об., 287	

53.	[1879 г.]	Общественный приговор Барун-Харганатского рода о выборе зайсана Доржижаба Аюшиева, выпускника Аннинского училища, с характеристикой его личности	Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.377-377 об., 379-379 об., 380	
54.	29 марта 1887 г.	Донесение заседателя Дамдина Цэбжитова в Хоринскую Степную думу о выборах Шарайтского головы Аюшина и выборного Бадмы Цэдэпова	Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.42	
55.	23 декабря 1887 г.	Письмо Хоринской Степной думы членам собрания думы о необходимости проведения общего собрания для организации делопроизводства на русском языке	Ф.8. Оп.2. Д.465. Л.2-2 об.	
56.	Декабрь 1887 г.	Доверенность бурят Хоринского ведомства с указанием лиц и делегируемых ими полномочиями на все общественные поручения, решения дел с подводной повинностью и участие в собраниях	Ф.8. Оп.2. Д.465. Л.6-6 об.	
57.	[1887 г.]	Список доверенных лиц из разных родов для участия в общественном собрании для решения разных вопросов	Ф.8. Оп.2. Д.465. Л.1-1 об.	
58.	03 января 1888 г.	Записка помощника тайши Хоринской Степной думы Очирова о решении общего собрания об отказе от изменения организации работы Барун-Кубдутской управы и об отсутствии доверенного Галзутской родовой управы	Ф.8. Оп.2. Д.465. Л.5	

59.	18 марта 1896 г.	Расписка Гэвы Ахадина о получении денег с обязательством применения тибетских лекарств, во время болезни учащихся Анинского училища	Ф.8. Оп.2. Д.483. Л.2	
-----	------------------	---	-----------------------	--

ПЕРЕЧЕНЬ
документов на монгольской письменности
фонда № 451 «Главный тайша Хоринской
Степной думы»

№ п.п.	Дата документа	Заголовок документа	Поисковые данные (фонд, опись, дело, номер листа)	Примечания
1.	18 мая 1838 г.	Прошение гэлуна Жодбоева главному тайше 14-ти хоринских родов Ринчин-Доржо Дэмбулову о разделении покосов по 3 рекам, об установке правил строительства покотников и ограды на расстоянии 5 километров друг от друга от реки Харьяста до северной стороны Шугыта	ГАРБ. Ф.451. Оп. 1. Д.2. Л.201-201 об., 202	
2.	06 октября 1838 г.	Прошение ясачного Зун Хуасайского ведомства Самбу Түгэдэя главному тайше Хоринской Степной думы Ринчиндоржо Дэмбулову о возврате имущества жене умершего родственника Наминдай Чихэрэе	Ф.451. Оп.1. Д.2. Л.14-14 об., 15	
3.	13 февраля 1839 г.	Приговор старост Гучитского ведомства о незаконном скосе сена ясачным Цэдэбом Тэгшыном на сенокосном угодье Хохюуртайского дацана	Ф.451. Оп.1. Д.2. Л.4-4 об., 5	
4.	19 февраля 1839 г.	Донесение головы Эрдыниева главному тайше 14-ти хоринских родов Ринчин-Доржо Дэмбулову об утверждении сенокосных угодий Хохюуртайского дацана в связи с незаконным скосом сена ясачным Гучитского ведомства Цэдэбом Тэгшыном	Ф.451. Оп.1. Д.2. Л.3-3 об.	

5.	12 июня 1840 г.	Донесение Гаврилы Зобаина, перешедшего в разряд крестьян, об ошибочном причислении его к Барун-Хубдутскому ведомству вместо Зун-Хубдутского	Ф.451. Оп.1. Д.2. Л.238-238 об.	
6.	17 [марта] 1846 г.	Прошение ясачного Галзутского рода Юмухуна Бадмаина главному тайше 14-ти хоринских родов Нинолаю Николаевичу Дэмпилову о возврате его имущества	Ф.451. Оп.1. Д.3. Л.4-4 об., 5	
7.	16 сентября 1847 г.	Донесение Хоринской Степной думы о подготовке пара под залог и остатках зерна по каждому из 14 хоринских родов	Ф.451. Оп.1. Д.3. Л.149-149 об., 150	
8.	25 февраля 1848 г.	Отношение Хоринской Степной думы главному тайше Николаю Николаевичу Дэмбилову о возврате письмоводителя Сумарокова и принятии дел у него по описи	Ф.451. Оп.1. Д.3. Л.8-8 об.	
9.	23 апреля 1848 г.	Прошение писаря Хоринской Степной думы Венедикта Сумарокова главному тайше Хоринской Степной думе Николаю Николаевичу [Дэмбилову] о предоставлении допросных, исковых дел за 1842 год, а также финансовых дел Хоринской Степной думы за 1844-1846 годы	ГАРБ. Ф. 451. Оп. 1. Д.3. Л.7-7 об.	
10.	08 февраля 1853 г.	Расписка старосты Эрдэни Намицэрэнова исполняющему обязанности тайши Хоринской Степной думы Тубдэру Цэбэкову об исполнении поручении по сбору недоимок с населения, задолжавшего в экономических магазинах	Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.72-72 об.	

11.	19 февраля 1853 г.	Донесение Хоринской Степной думы главному тайше 14-ти хоринских родов Тарбе Жигжитову о дисциплинарном воздействии на инородные управы, не представивших в указанные сроки именные списки заемщиков хлебных магазинов по своим ведомствам	Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.35-35 об., 49	
12.	17 мая 1853 г.	Список жителей Худайского рода, получившие зерновые семена из Шулутайского экономического магазина	Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.93	
13.	25 сентября 1853 г.	Общественный приговор голов, выборных, старост Хоринского ведомства о недоимках по хлебным магазинам с просьбой не переводить долг в денежный эквивалент и объяснением причин их возникновения	Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.135-135 об., 136- 136 об.	
14.	25 октября 1853 г.	Донесение головы Зун Кубдутского рода Тобхоина тайше Хоринской Степной думы Жигжитову о поручении выборному Бадме Бунхаеву и есаулу Бадме Занданову проследить сбор недоимок в 7-ми экономических магазинах	Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.145-145 об., 161	
15.	[1853 г.]	Список жителей Худайского рода, получившие зерновые семена из экономического магазина	Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.92-92 об.	
16.	1853 г.	Согласие на выделение излишков хлеба для двух родовых управлений Барун-Харганатской инородной управы Хоринской Степной думы в устье рек Сулхары и Тугнуня с просьбой о дозволении оказать помощь в следующем 1854 году	Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.290-290 об., 291- 291 об.	

Handwritten musical notation on aged paper, featuring various rhythmic symbols and clefs. The notation is organized into several systems, with some systems including a 2/4 time signature. The handwriting is in a cursive style, and the paper shows signs of age and wear.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 1

Прошение гэдун Жодбоева главному тайше 14-ти хоринских родов Ринчин-Доржо Дэмбилову о разделении покосов по 3 рекам, об установке правил строительства покотников и ограды на расстоянии 5 километров друг от друга от реки Харьяста до северной стороны Шугыта

18 мая 1838 г.

№ 4

Үндэр эрхим түрэлтэ
Хори Буряад 14 аймагай
ахалагша ноён главной
тайшаа Ринчин-Доржо Дэмбилэй тэдэндэ

Баруун Ульдэргэ хэмээхэ нютагаар нүүдэг Хорин
мэдэлэй Галзууд отогой албата гэлэн Жодбынһоо

Нүгэдэн гуйлга

Урид наһанһаа хэтэрһэн Хорин ахалагша тайшаа Уалсан Мардайн үедэ 1802 онһоо эхилэн 1-дэхи, Һалхитын, 2-дохи, Харьястын, 3-дахы, Баруун Ульдэргын, 4-дэхи, Зүүн Ульдэргын, 5-дахы, Дабаата, 6-дахы, Хүлэрэгтэ, 7-дохи, Хүрээгэ - эдэ нютагуудай бүгэдэ зоной ажа түрэхэ аймгын тушаа: зунай сагай сабшалан тарянай бүгэдэ газары малай бэлшээрнэ, шалжа байхын тула хуулин бэхи посхоодниг хороёе эхилэн барижа байһандаа хойшо мэдэгдэһенинэ, Баруун Ульдэргэ хэмээхэ нютагаар нүүдэг албата Бомгон Хатуугайн гэгшэ олон зоной мэдэгшээр баян шадалтай, олон мардайн тэмээтэй нютагай зон соо хүсэ ехэтэй хүн болоод, өөрын туһы хаража, тайха бүгэдэ малай бэлшээрн бодожо, хорин главной тайшаа 9-дүгээр зүгийн Дэмбил Галсангай наһанһаа хэтэрһэнһээ хойшо, Һалхитын зонһоо абалта Харьяастын голоор сэхэ урда зүгы хандуулжа Шугыта хэмээхэ Хадын покотниг

ГАРБ. Ф.451. Оп. 1. Д.2. Л.201. Рукотись на монгольской письменности. Перевод А.Д. Жамсоева

Продолжение документа № 1

Ламанартан ямар байдалтай бэ гээ наа, үргэлжэдэ номой ёноор хэшээнгылэн, мүргэл ба номой үйлэдбэрээр байха юм. Тэрэнэй тушаалын юун бэ гээ наа, тэдэ 34 дасангуудай шэрээтэнэр ба, түрүү ламанарта хахил ван, жинан, лүн түрүүтэнээр адислаха убадини багша болой. Ямар олзоор байдаг бэ гээ наа, өөрын зөөрин дээрэ, хубита дасангай хуралай ба элдэб үргэсые тэрэ дасангай лама хуваагууд хубааж абадаг юм.

5. Шажанай тухай ямар байдалай гуримтай бэ гээ наа, дасанда шэрээтэ, ласаб, соржо, шанзаба, засаг, нансо, даа, умзад, гэггы гэгдэхэ түрүүтэн бин. Хэнээр үйлэдэдэг бэ гээ наа, тэрэ дасангай ламанар, түрүү ноёд, зонтойгоор эрдэмэй зэргые шалгажа, ахамадта хүргэгдэхэ байгаад, хамба ламын соёрхолтойгоор үйлэдэхэ юм.

Тэдэнэй тушаалын юун бэ гээ наа, шэрээтэ ламань бусад ламанартаа байжа, хара хүниие убаша, убсанса, хувааг, гэсэл, гэлэн, болгохо ба, нүгшэнэдэй үйлэс ба, амидын үйлэсэй хамаг хэрэгүүдые үйлэдэхэ байгаад, дасан соо тэдэнэй дааха хэрэгүүд зэргээр илгабаритай юм.

6. Ламанарай мүргэл тухай ямар гурим тогтооһон бэ гээ наа, тэдэн 1831 ондо 12 бүлэг соо 181 зүйлөөр бүтээжэ, гүбээрнин ахамалаар ламжуулан, ехэ дээдэ эзэнэй анжаралтада айлдхаад харюу хүлэжэ байдаг юм. Ямар бурхадта мүргэдэг бэ гээ наа, 10 зүгүүдгэ мүнхэ нууһан бурхадта амгалан сагаудта амитан бүхэндэ туһалхаяа ерэнэн хамаг бурхадта мүргэдэг юм. Тэдэнэр бурхадтай удха шанарын юун бэ гээ наа, анхан урда огторгой, эрхэн, нара, одод ба газар дэлхэй түрүүтэн гадаада наба юртэмсэ ба доторхи хамаг амитаниие бүтээжэ адислаһан, хуурмаггүй, үнэн удхата гуриман сагай галабуудта түрэхэ, үтэлхэ, үбдэхэ, үхэхэгүй хэзээ мүнхэ шанарта байгаад, хамаг

ГАРБ. № 1. Ст. 2. Д. 490. Л. 8 об. Рукотпись на монгольской письменности. Перевод
Л. С. Багаарова

23

1. *Handwritten text in a cursive script, likely a list or inventory. The text is written in a dark ink on aged paper. It begins with a large initial '1' and continues with several lines of text. The script is highly stylized and difficult to decipher without specialized knowledge of the language. The text appears to be organized into sections, possibly separated by small numbers or markers. The overall appearance is that of a historical document or manuscript.*

Продолжение документа № 1

амитан бүтэдые ганса хүбүүн мэтэ энэрин үршөөжэ, хамаг жаргалангые үгөөд, нүгэл ба зоболонгууд бүтэдые арилган шадагша аугаа хүсэнэй эзэн байгаад, нигүүлэхыгээр хүнэһые бурханай арюун орондо ударидан, хамаг мүнхэ жаргалангые олгуулагша абаралай орон бурхан гэгдэхэ юм.

Бурхадынь ямар нэрэтэйнүүд бэ гээ хаа, 10 зүгүүдтэ мүнхэ хууһан бурхадынь дунда Вирузана, зүүн тээ Очирсада, урда Раднасамбуу, баруун тээ Аминдиваа, хойно Амогасиди, зүүн урда Самандабадари, баруун урда Юртэмсые баригша, баруун хойно Нюдөөр үзэгшэ, зүүн хойно Дүүрэнэн харан, дээрэ Огторгойн зүрхэн, доро Шэн бата, Согто түрүүтэн арбан зүгэй тоолошогүй олон бурхад ба 3 галабай сагуудта юртэмсэдэ ерэнэн бурхадынь урда үнгэрэнэн галабай Гашаб бурхан түрүүтэн, мүнөөхи галабай Шэгэмүни бурхан түрүүтэн, хойно ерэхэ сагай Майдари бурхан түрүүтэн, 3 сагай тоолошогүй бурхад гэгдэхэ юм. Тэдэ бурхадай дүрсэнь шажанай ёһоор юун гэгдэдэг бэ гээ хаа, бурханай хүрэг ба шүтээншье гэхэ юм. Бурхадай дүрсэн зураг гээ хаа, бодотые энээндэ.

7. Мүргэл ямар гуримаар үйлэдэдэг бэ гээ хаа, тэдэ дасангуудай дама хуварууд хадаа хубита дасанда мүргэлэй үдэрнүүдтэ ном уншан мүргэлэй байгаад, мүн дасангай хубита зонинь суглажа, 5 согсоор хүгэдэжэ мэдэжэ эрбэн үйлэдэхэ юм. Тэдэгээр үдэрэй хуралнуудта зонинь хүзэгөөр 1 үдэр, эхин сай, 1 эдэ ламанарта үргэхэ юм. Баһашье хүзэгөөр эд үргэхэ юм. Ямар биин үдэрнүүд болодог бэ гээ хаа, монголоор хабарай эхин харын нэгэнһээ эхилдэ 16 хүрэтэр ба дундын 14, эсэсэй 15, зунай эхин 14, дундын 4 ба 14, эсэсэй 13 ба 16 хүрэтэр, намарай эхин 14, дунда 14, эсэсэй 15, үбэлэй эхин 23-һаа 25 хүрэтэр, дундын 14, эсэсэй 14, 29, 30 үдэрнүүдтэй, 12 нарада хамта 34 үдэр мүргэл үйлэдэхэ һайн үдэрнүүд бии. Мүргэл үйлэдэхэ сагта элдэб сан, бүрээ, бэшхүүд.

ГАРБ. Ф. 8. Ст. Д. 490. Л. 9. Ручпись на монгольской письменности. Перевод
Ж. Б. Бадмаева

19. *Handwritten text in a cursive script, likely a list or index.*

Handwritten text in a cursive script, continuing the list or index.

Handwritten text in a cursive script, continuing the list or index.

Handwritten text in a cursive script, continuing the list or index.

Handwritten text in a cursive script, continuing the list or index.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АРХИВ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ

Продолжение документа № 1

түрүүтэн юун гэгдэнэб гээ хаа, хүт дууе бурханда үргээн гэнэ. Манай намарай босхэрсээнне мэтэ найн үдэрые ямараар нүзэглэн бүтээдэг бэ, юунэй тула бэ гээ хаа, бидэ монгол-буриаднарта эр[т]энэе нааша тиймэ гурим үгы тула, мэдэдэггүй юм.

8. Эндээ хутагта бин гү, тэрээннээ юу үшэдэг бэ, тэрэнь бэлэдхэлэй тушаа юумэ абадаг гү, тэрэнэй бинборые юуннээ ажаглажа бүтээдэг бэ, нүгшэхэ сагта хаана ошодог бэ гээ хаа, эндэхи монгол-буриаднарта эргэнэе нааша хутагта гэгдэхэ хүн түрэнгүи юм. Хэрбээ тиймэ хутагта гэгдэхэ түрөө хаа, бэсын янза, ухаанай мэдэл, үгэсэй удхануудые ажаглаа хаа, нялха сагнаа эхилэн зүгэй хүннээ ондоо, нэн үлэмжэ гайхамшагтай байха ёһотой гэжэ номуудта байха байгаад, түүнэй арга хуурмаг бэшые ажаглан, ямар ушарые шалган мэдэжэ лаблаһан сагта юундэ болон үзэгдэнэн ушарые элрхэйгээр бэшэжэ, хаана мүртэй газараар ахаматай анжаралгада айлрадхаха ушартай нэн бээ.

9. Эндэхи мүргэлэй шажан аха Монгол ба, Түбэд шажанда мэдэлтэй гү бэ хаа, Монгол ба Түбэдэй шажанда мүнөө мэдэлгүй юм. Зүгөөр эртэ Сонгфудей анханай хамба лама Заяагай гэгшэ Түбэдэй Далай ламада айлрадхажа анханай гурим ёһо байдалые заалгажа нураад, адислагдажа ерэнэн юм гэһе. Ямар гуримай ёһоор байдаг бэ гээ хаа, Түбэдэй Далай ламын ба Монголой Жэбзэндамба Даранатын гуримаар байдаг юм. Али тусагаар тогтоол бидэ болобо гү <ха гү> гээ хаа, дээрэ дурсаһан 1831 ондо 12 бүлэг, 181 зүйлые ажагладхой ёһоной удхаһаа бүтээгдэнэн тула, тэрээхэннээ бэшэ тогтоол үгы юм.

10. Шажанай ёһын ямар номуудтай бэ? Ганжуур, Данжуур, Юм, Эди шэди, Рабсал, Догшид, Ламрим, Сүенгэ гэгдэхэ ба, эмшэлхын ба, зурхайн ном түрүүтэн ба, баһа бэшэ олон бини. Тэрэнь юун гэгдэнэб гээ хаа, боти ба дэбтэршые гэгдэнэ. Анха түрүүн хагаһаа тараагдаба гээ хаа, Эндэхэг ба Түбэднөө тараагдаба. Тэдэ номуудые хэн бүтээһэн бэ гээ хаа, Эндэхэг ба Түбэд орондо бүтээһэн байгаад, илангаяа Хүтэгай Энхэ-Амгалан хаан хадаа Түбэд ба Монгол хэбүүдые бүтээлгэжэ, үлэмжэ өлгэрүүлһэн юм гэнэ.

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 490. Л. 9 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж. Б. Бадагарова

12

1100 1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

Продолжение документа № 1

11. Мүнөө үзэгдэх бурхадай дүрсэнөө бэшэ үлэ үзэгдэхэ байгаад, гансахүү зүрхэндөө шүтэхэ дүрсэтэй бурхад бии гү гээ наа, 3 сагай галабуудта юртэмсэдэ ерээ, амитанда үзэгдэн бурхаднаа гадна, 10 зүгтэ мүнхэ лууһан тоолоһогүй олон бурхадые шүтэдэг юм.

12. Нүгшэн хүн нүгшэнэй хойно юун болодог бэ гээ наа, ухаан ба бэе хоёр хахасан тэрэхүү сагта хүнэн гэгдэхэ ухаанай бэ амиды сагта буян хэжэ, нүгэлые арилган наа, Бурхан хүтэлжэ, арюун жаргаланта тэнгэри хүнэй ба бурханайше газарта ошохо гэнэ. Нүгэлтэ үйлэсые ехэ хэнэн ба нүгэлые арилгангүй наа, шүдхэр эрлиг хүтэлжэ, тама түрүүтэн зоболонто газарта ошохо гэнэ. Түрэхэ сагта болон нүгшэхэ, тингээд хурим болохо сагта болон бэшэше шажанай хэрэглэлые ямараар бүтээдэг бэ гээ наа, ямарбаа үйлэс бүхэндэ гэртээ ламанарые залажа, нялхас түрэн сагта ламанар хадаа гүйдхэр арилгахын ба наһан ута болохын номуудые уншажа, тэрэ амисхалые уһанда үлэжэ, нялхасые угаан арюудхана. Хүн нүгшэхэ сагта нүгэлые арилгахын номуудые уншажа, нүгэлые арилган адиста үрил хүртээжэ, нүгшэнһөө хойшо 49 хоног хүрэтэр бурханда хүжэ зула таһалгаряагүй үргэжэ номуудые уншажа, мүргэл үйлэдэхэ юм. Баһашье хойшо жэл бүрини мүргэл сагуудта нүгшэнэдэй тушаа юрөөл ба мянга аһаадшые мүргэл үйлэдэдэг юм.

Хурим болохо сагта үни эгүүридэ жаргахын номуудые уншуулжа, бурханда хүжэ зула үргэжэ, ... эхэнэр аймагтай эрэ эмэ болодог хоёртой хамта мүргэл үйлэдэхэ юм.

Баһа бэшэше шажанай хэрэглэлые ямараар бүтээдэг бэ гээ наа, газар ган болоо наа хура гуйхын мүргэл ба, хүдөө уһанда обоо бумхан гэжэ жэл бүри тэнгэри тахихын мүргэл ба, аянда мордохын мүргэлдэ ба, хорото үбшэн тахалһаа зайлуулхын тус мүргэл ба, шэнэ гэр бэлдхын ба, үбшэн хүртөө наа эм ууха ба, бэшэ баһашье алибаа үйлээ үйлэдэхэ. Бурханда хүжэ зула үргэжэ, мүргэл үйлэдэхэ түрүүтэнээр бүтээдэг юм.

Рис. № 8. Оп. 2. Д. 490. Л. 10. Рукотпись на монгольской письменности. Перевод
А. В. Бадагарова

Продолжение документа № 1

Ород гурирмаар масаг бариха ба, ехэтэ үбшэн хүртэһэн сагта арюун угаалаар тайлаха ба, бурханай эдэ хүртэхэ, нүгшэһэдэй дураскалай мүргэл үйлэдэхэ, бэшэшые мүргэлнүүдые үйлэдэдэг гү гээ наа, эртэһээ нааша бидэ монгол буряаднарта тинмэ гурим үгы тула мэдэнэгүйбди.

13. Ламанар ах дүү гэжэ жэшээлэн газарай үйлэдбэри ба олзоо хубаадаг гү гээ наа, түрэхэн аха дүүтээ газарай үйлэдбэри ба зөөрөз тэгшэ хубаажа абаха, мүргэлэй олзые ламын тушаалай жэшээгээр хубаадаг юм.

14. Манай мүргэлэй утрень, обедни, вечернин мүргэлнүүд бии гү, нэрэнь юун бэ гээ наа, үглөө, үдэ, үдэшэ гурбан хубинууд гэгдэхэ бии.

Масаг бии гү, бии наа ямар гуримтай бэ гээ наа, нара бүрнин 8, 15, 30 үдэр болгондо масаг үдэр байгаад, 12 нарада 36 үдэр юм. Тэрэ масагай гуримынь тэрэхүү үдэртэ ами үлэ таһалха, үгтөөһые абахагүй, эхэнэртэй хурисалдахагүй, худал үгүүлэхэгүй, мяха архи түрүүтэн саг буса эдэ эдихэгүй, бээдээ шэмэг зүүхэгүй, хайн үнээ сүршэхэгүй, шэрээндэ һуухагүй - хамта найман зүйлие тэбшэжэ, бээтэй хамта түрэхэн 6 нисваанис ба, үйлэдэхэн 10 нүгэлыемни арилга гэхын номууды гашажа, бурханда зула хүжэ үргэжэ мүргэдэг юм. Тэрэ зургаан нисваанис гашы ташаангы, урин, мунхаг, харам, омог, найдангы - хамта 6 байгаад, 10 нүгэлыемни ами таһалха, эһэ үгтэһые абаха, бусадай эмэтэй хурисалдаха, худал үгэ, хоёр бэ, шэрүүн үгэ, залихай үгэ, хомхолзохо сэдхэл, хорото сэдхэл, буруу үзэл - хамта 10 байгаад гэдэгээр 6 нисваанис ба 10 нүгэлые тайлан бэшээ наа маша олон болохо тула, тобшын тэды бэшэгдбэ. Жэл соо аха хайн үдэрын хээг бэ, юун нэрэтэй бэ, тэрэ үдэртөө мүргэл үйлэдэдэг гү гээ наа, монголоор халданы эхин нарын 1-һээ эхилэн 16 хүрэтэр Шэгэмүни бурханай риди хубинуудыне үзүүлэн саг тула, аха хайн үдэр болой. Нэрэнь Сагаан нарын хайн үдэр Гэлсэхэ юм. Тэрэ үдэр болохын урда 2 үдэр

ГАРБ Ф. 8. 9. 1. Д. 490. Л. 10 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод
Ж. Б. Козырова

15
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150

151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250

Продолжение документа № 1

-нөө мургэл үйлэднөөр, тэрэ үдэртэ эртэ үглөө дасанда мургэл үйлэдөөд, тэндэнээ гэр бүри гараха сагта гэр гэртээ бурхандаа мургэн айналаддан, 1 ба гурбан үдэр хүрэтэр шадалай хирээр зугаалжа ябаха юм. Түүннээ хойшо дасангай мургэл болоно. Лама наа 1-нээ 16 хүрэтэр үргэлжэ дасангуудтаа мургэл уншалга үйлэдхэ юм.

Эзэнэй болон хатан хаанай тнигээд гэдэ ехэ дээдын аймагай тула мургэл үйлэдэдэг гү гээ наа, жэл бүри ородоор июнь 25, август 22, ноябрь 20, декабрь 6 эдэгээр дүрбэн үдэртэ Тэдэ ехэ дээдын заяата эзэнэй ордондохиной амар жаргалангаар ута наһалхын тус шабданай (ульмы багадхын) хурал гэжэ мургэл үйлэдэдэг юм.

15. Ламанарые зэргэдэ дэбжүүлхэ сагта ямар гуримаар хянадаг бүтээдэг бэ гээ наа, хамба ба шэрээтэ болохо ламанарые оро гараха сагнаа урда эрдэмэй зэргые шалган лунгажа, тэрэ хамбын ба шэрээтын туһалагшанар болгожо, эрдэмүүдээр шалгадаг болохын тула ба, тэрэ сагта байһан хамба ламын үйлэс таһалгараагүй хойшо Ол боложо байхын тус бэлэн байлдадаг юм. Бусад ламанарай оро гараһанар хийно эрдэмэй зэргээр шалган лунгагдажа дэбжүүлэгдэхэ юм. Тэдэгээрнээ дүлбаагай ёһоор бандин 9, гэсэлэй 36, гэлэнэй 253 зүйлнүүдые сээрлэжэ хулан бүтээдэг юм. Тэдэн мургэл үйлэдэхэ сагта ямар хубсад ба шэмэг үмбэр бэ гээ наа, шасар, шойхой, намжар, лахы, орхимжо гэгдэхэ түрүүтэниие үлдэхэ юм.

Ламын ба будиясахой <буддийска> шажам хаанаа дэлгэрһэн бэ гээ наа, Эндэхгнээ Түбэд, Хятад, Манжа, Монгол уласта дэлгэрһэн гэнэ. Шэгэмүни хэн байһан бэ гээ наа, Эндэхгэй Арюун гэжэ хаанай хүбүүн хамаг туһые бүтээгшэ хан хүбүүн гэгдэхэ байһан гэнэ.

17. Шэгэмүниин ябадаг ушарта тобшо туужашье наа гэбэл, үүнтэй Монгол хадай туужаһаа Шэгэмүниин ябадалай тобшо барилсаба.

18. Эртэн туужаар Чингис хаанай бни сагта буряаднар отогоуудаа мэдэдэг гү гээ наа, Күнөө буряаднарын Түмэд уласай дайчин ноён Барга баатарай 3 хүбүүн байһанай сикхонинь Хоридой мэргэн дайчин ноён гэгдэхэнээ 11 хүбүүд байгаад, Галзууд, Хуасай, Хүблүүд, Гушад, Шарайд, Харгана, Худай, Бодонгууд, Халбин, Сагаан, Батанай гэжэ 11 обогтон болоһон юм гэхэ эргэнэй түүхээр мүнөө хүрэтэр Хори монгол-буряад гэжэ нэршэн юм гэнэ. Тэрэхүү сагта хаана нүүдэг байһан бэ гээ наа, эртэ сагта Түмэд уласай газарта ба гэндэхи бэшэшье нютагаар нүүжэ ябаад, хожомоо Дай хун тайжын газарта нүүжэ ябаһан гэнэ. Тэндэнээ хэзээ байгаад юунэй тула эндэхи нютагта нүүһэн бэ гээ наа, ородоор 1600 он тухайда Холоонгуудай Бүүбэй баатар

ГАРБ. Ф. 8. От. 2. Д. 490. Л. 11. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж. Б. Бадагарова

Продолжение документа № 1

бэйлэ Дай хун тайжа хүбүүнтээ эб зохисгүй байдалыг үзэжэ, Хори уладай зарим үсөөхэн улад таһаржа, Онон хойто бэе болон Байгал далайнаа урагша нютагуудаар ба хойтошье бэе хүрэтэр нүүжэ ябагар, Ехэ дээдэ эзэн Сагаан хаанай үльмыдэ гүшэжэ, албата боложо 1740 он багта Ниршүүтэй зургаанда хамжаһан юм гэнэ.

Урдын Чинван хаанай болон Сэсэн хаанай мэдэлдэ байһан 6 отог дээрэ Сэлэнгын 12 отог хаанаһаа байгаад хэзээ, ямар ушараар ниилэлэн бэ гээ һаа, энээн тухай мэдэхэ аман үгэ ба бэшэгүүд үзэгдэнгүй.

19. Эртэ саһаа али түүхэ мэтэ һанаха саһаа болоһон ба, зон соо маша дурасхалтай түүхэ, удхатай хаадай болон тайжанарай туужа гээ һаа, Хорин тайшаанарай түүхэ ба анханай Сонгоол хамба Түбэдэй Далай ламын орондо ошожо, хургуулида ябаха сагай юу үзэн туужын тобшонуудыг мүн энээндэ хабсаран бариба.

20. Ямарбаа туужа ба дуунууд гээ һаа, эндэ намда үгы юм.

(уруугаа хараһан тэмдэглэл: Албата Ананда Балданай өөрөө (Сүхөөн табиба)

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 490. Л. 11 об. Рукопись из монгольской письменности. Перевод Ж. Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

7

7
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

№ 2

**Рапорт старосты Хутуга Очирова и писаря Адусяя Майдариева
голове-зайсану Занге Дэнцинову о том, что по его приказанию перекочевали и
дали согласие присоединиться к агинцам с подписями**

20 апреля 1835 г.

Гулваа ноён зайсан Занга Дэнжинү танда
Староста Хутуг Вачирун, бэшээшэ Адуусай Майдаринн хамтаһаа

Рапорт
Та ноёной захитралтаар бидэ бэеэрээ ябажа Агын Хулинтаһаа зүүн тээшээ Хара Шэбэр хүрэгэр ба Түүрхын Агхэ Сүнхэрэг болон Борзи, Адуу шулуун, бэшэшье гэрэ шадарай түрүү асубо асуухада, бүгэдэ Агын зоноор хамтаража, Хорин степной дүүмын асуба бидэ халажа ержэ, мэдэлдэ хамжана гэжэ өөрын дуранһаа энэ апрелин 8-най гүдэр.

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 490. Л. 7. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style. In the top left corner, there is a handwritten number "200".

Продолжение документа № 2

Согласи бүтээнэн ба тэрээндэ гар табиһамнай үнэн гэжэ баталалгада гар табиба. Тиймын тула тэрэ баталалгыг энээгээр хабсарган танда баримуй.

Староста Хугуг Вачирун,
Бэшээшэ Адуусай Майдаринн

Апрелин 20-ой үдэр 1835 оной

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.490. Л.7. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

58

Handwritten text in Mongolian script, arranged in vertical columns. The text is dense and covers most of the page. There are some larger, more stylized characters or signatures interspersed within the columns.

Распоряжение главного тайши хоринских бурят [Тарбы] Жигжитова голове Доржи Галзутову о выяснении долгов у подданного Дэлэга Дэлгэрова

30 декабря 1849 г.

№ 1009

Хорин главной тайшаагай тухайлга
Захиралга
Декабрин 30 үдэр
1849 ондо
№ 1009

Ноён гулваа Доржи Галагунда
Намда Хорин албата Дугар Ачирун гуйһанинь: тэрээндэ баталһан уялгын тушаа, мүн хори албата Дэлгэрэй бол түлэһэнэй дутуу 6 дүнэн үхэр хахадые үгэхэ тоосото бүхэһээ тоолобоб гэхэн гуйлгаар Дэлгэрһээ асуухада, дээрэхи тоотоһоо 4 дүнэн үхэрһээ үгэхэ мэлзэбэри үгы байгаад, саада түрэхэн юумэдтэ арсаатай болоно. Тагтаала Та ноён гулваа Галзуудунда энээгээр дуулгахамни. Энэ мэлзэбэри үгы байһанар даб дээрээ Дэлгэрүн

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 75. Л. 58. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

5808

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including a signature and a date.

Продолжение документа № 3

эцэ 4 дүнэн үхэр малые гуйгша Ачирунда түлүүлээд, саада арсаатай байһаниие мүшхэжэ, шнидхэын зүбтэйе хараад, бүтгээсэлээ дары намда хүргэхые хүлээнэм. (Хоринн главной тайшаа тушаалта Жигжидүн)

Староста Самбу Түгэдүндэ. Дэлгэрүн гэгшэ Ачирунһаа бару үгэхэ гэжэ мунгэ абажа түрибүн(?) зээли түлөөд, мүн гэрэ саг Ачирунда 50 тү-ые 58 тү-е бусаажа үгэ һэн тү, али юумэ хүргээгүй. 50 ондо апрели 1-дэ 513 тоого захирабай.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.58 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten document in Cyrillic script, likely a list or record. The text is written in a cursive style and is oriented vertically. A watermark is visible across the center of the page, reading "Государственный архив Республики Бурятия".

Государственный архив Республики Бурятия

№ 4

**Переписка главного хамбо ламы Суванова с Хоринской Степной думой
о полученном урожае с сенокосных и зерновых угодий**

01 сентября 1850 г.

Главной лама Сувану Хорин найман дасангуудай комплед ламанарай 1850 ондо хадажа абаһан талханай ба сабшажа абаһан үбһэнэй отвод /отчет?/ ведомостинууд Хорин степной дүүмэдэ сентябрин 1 үдэр хүргэһэнэй эхэ бэшэгүүд. 1850 ондо.

Опись №

*ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.490. Л.1. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод
Г.Н. Очировой*

Государственный архив Республики Бурятия

64

20

13

Handwritten Mongolian text in vertical columns, likely a translation of the document on the right. The text is dense and covers most of the page.

Докладная записка головы Ходаевского рода Доржиева главному тайше 14-ти хоринских родов [Тарбе] Жигжитову о взыскании долга с Азараева Дугара, который он взял у покойного Дэлэга Дэлгэрэва

№ 2077

10 ноября 1854 г.

Худайн гулваа Доржын
 ...
 Айладхалай хүргэлтэ

Ноябрин
 10-ай үдэртэ 1854 ондо.
 № 318
 Тэдэ үндэр эрхин хүргэлтэ
 Ноён хоринд Уотогуудай главной тайша Жэгжэдэйдэ

Та үндэр түрэлтын Октябрин 30-ай үдэртэ 1501 тоого захиралтагай албата Дугар Азарайн гуйлгын саарна хамжуулан, тэрээгээр Худайн нүгшэнэн Дэлэг Дэлгэрэйһээ 1847 ондо урьхаламжын мүнгэнэй тула 6 буруу хагаши абаха байгаад, 8-8 - наһатай 6 үхэр хагаши ябадалай гаргашын сагаанаар – 7 түхэригтэйгээр түлүүлхын тула гуйһанаар, энээнине абанан сагта Азарайн дурсаһан гомдолые шалгажа гаргаад, мэдээ хүргэг, магад саашадаа баһа урда мэтэ удаарбал хатуу нэхэбэридэ орохот гэнэн зарлигыг энэ үдэртэ хүлээгээд мэдүүлхэ минин: 1-дэ, Азарайн гуйлга дотор, намайе гомдооһонинь, та үндэр түрэлтэһөө гулваа Доржындо даагдаһан байгаад, тэрээн тушаа гаргалта үзөөгүй байжа, тэрээнһээ хойшо 9 түхэриг гаргашатай болобоб гэнэнинь Азарайн гэжэ хуурмагаар элирхылиэм, Та үндэр түрэлтэһөө тэрээнэй нэхэбэринин тушаа захиралта хүлээһэнгүйб. 2-го, Урдын гулваа

ГАРБ. Ф.8. Оп. 2. Д.75. Л.64. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод А.Д. Жамсоева

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper. There are approximately 10 columns of text, with some characters appearing to be in Cyrillic or a different script, possibly indicating a mix of languages or a specific dialect. The ink is dark, and the paper shows signs of age and wear.

Продолжение документа № 5

миний хэлээн энэ: анханай дагабаршиг ба подпискагай ёношолон Дэлгэрэй бол саада сагаа шангалан нэхэжэ түлүүлээр байхыень Дэлгэрэйдэ соносхохоор байха бэшэ гүт, гэхэнээ бэшэ бэшэлгэ болгоһон газаргүй байһан бэээ, һайн һананагүйб. Энээн тушаа элрхылһэн, тушааһан объяснениин һүүлдэ

Выборнэ Хотогто Алагайн

Апрелин 30-да, үдэртэ 1850 ондо

ГАРБ. Ф.8. Оп. 2. Д.75. Л.64 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод А.Д. Жамсоева

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script on a page, likely a translation or transcription of the document on the right. The text is arranged in vertical columns, reading from right to left. The script is dense and cursive, characteristic of traditional Mongolian calligraphy. There are some faint markings and a signature-like flourish at the bottom left.

Донесение Барун-Харганатской инородной управы главному тайше Хоринской Степной думы Тарбе Жигжитову о 25-летней службе головы Тагара Дэлэкова с просьбой присвоить ему офицерское звание

16 апреля 1855 г.

Баруун Харганын инородно управааа
Хүргэлтэ

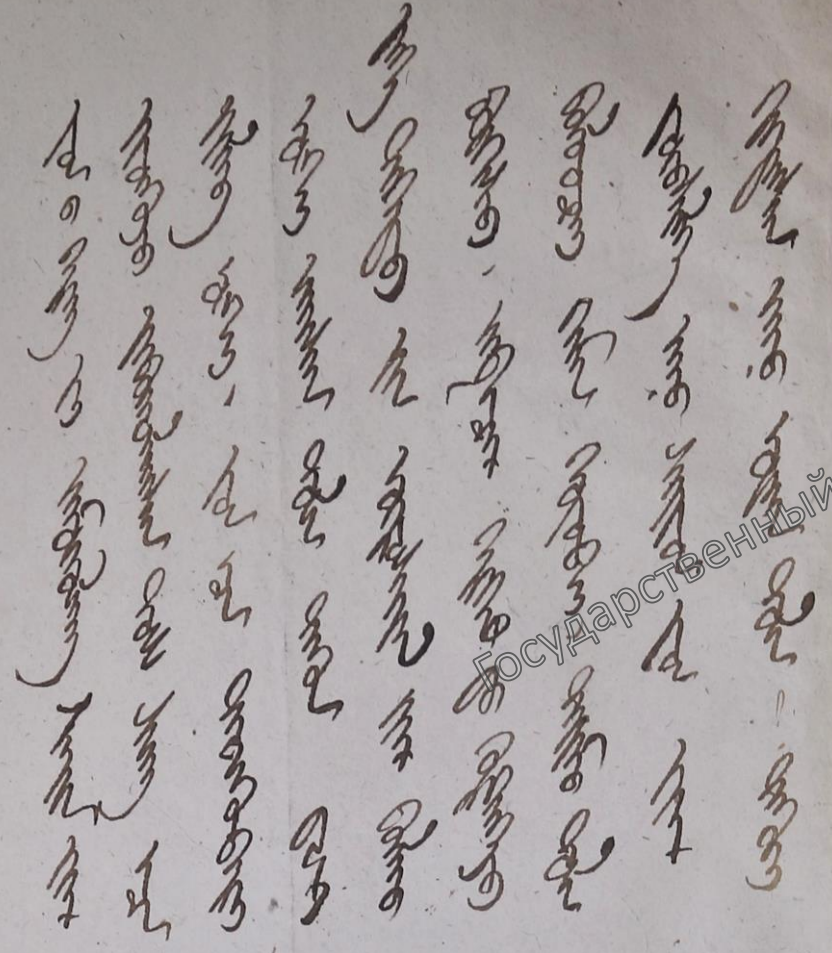
Апрелин
16 үдэр 1855 он
№ 459

Үндэр эрхим түрэлтэ
Ноён Хорин 14 тугудай
Главной тайша
Холлисий регистратор
Тарба Жигжидүн танаа

Энэ отогой сайд зонтой апрелин ... үдэр хээн зүбшэлгэ энэ управада тушаагаад гуйһан энэ манай гулваа Тагар Дилэгүн гэгшэ хэрэг эхилэжэ дааһаар 25 жэл болһон болоод бидэ

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.8. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

806

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper.

Продолжение документа № 6

зоной хэрэгийг амгалан сайнаар зүдхэжэ ябуулхан тула тэрээндэ Ехэ дээдын үршөөлөөр болохо болобол офицер хэрхэмдэ хүртөөжэ болоһой гэжэ гуйбай. Тиимэ тула зүбшэлгэ энэ сайд зоноор хэгдэһэн энэ үнэн тула тэрэнишэ...

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.8 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

26

Handwritten Mongolian script in vertical columns, reading from right to left. The text is dense and covers most of the page area.

Характеристика головы Барун-Харганатской инородной управы Тагара Дэлэкова, составленная на общем собрании уважаемых лиц ведомства, с прошением о присуждении ему чина обер-офицера

Апрель 1855 г.

1855 оной апрелин ... үдэртэ Забайхалской областин мэдэлэй Дээдэ-Удын өөхүрүтэй Хорин степной дүүмын Баруун Харганын гүрүү найд хүндэтэ зонтойгоо энэ зүбшэлгэ бүтээхэ ушар. Манай энэ нютагай гулваа Тагар Дэлэгэй гэгшэ анхан хэрэг даанһаа хойшо мүнөө хүрэтэр бидэ зондо зохистой болон түбшэн хайн ябадалтай ушарые элирхэйлээ хаа.

1-дэхи, Баруун Харгана отогой Ехэ-Суулгын родобой үпраблеэнин старастада зоной хунгалгаар байгаад Дээдэ-Удын зэмской сүүдэй март 7 үдэр 1830 оной 2979 тоото ноён Дээдэ-Удын өөхүрүжиной началнигай захиралта февраль 17 үдэр 393 тоото ноён Эрхүүгэй губернаторой зарлигаар баталагдаба.

2-дугаар, энэ отогой инородной управын гулваада ноён Дээдэ-Удын өөхүрүжиной началнигай захиралта июнь 14 үдэр 1837 оной 1887 тоото Эрхүүгэй гаржиданской губернаторой тушаалда байгшын зарлигаар баталагдаба.

3-дугаар, сүүндэ ашагдахан тушаалые хайн ябуулһанай тула нэмээжэ, Эрхүүгэй Губернскэ праблеэнин сааза августын 11 үдэр 1844 оной 3292 тоотоор шүүлэнгэдэ баталагдаба.

4-дүгээр, хэрэг эхилэн даанһаа хойшо жүдхэмжэтэй хайн ябадалтайнь улам дээдэ ахамадта анжарагдажа хайшаагдаһанинь 1839-1840 онуудта өөрын мэдэлэй зоной һангай алба побиниста тиигээд экономишиской мангажин талха доёмхогүй, табигдахан болзорто эрхим жүдхэмжэ[тэй]гөөр дүүргэнэй тула ноён Дээдэ-Удын өөхүрүжиной началнигай

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.26. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

266

Handwritten Mongolian script in vertical columns, reading from right to left. The text is densely packed and covers most of the page area.

Продолжение документа № 7

1840 оной гинабри 13 — май 1 үдэрнүүдтэ 107, 111, 1392 тоотонуудаар баясхалангыг хүлээбэ.

5-дугаар, мүн тэрэ мэтэ өөрын отогой зоной нангай алба побинистые доёмхогүй жүдхэжэ дүүргэлэнэй тула ноён Эрхүүгэй гаржидангской губерниторой тушаалыг даагшааа мүн ондо апрели 1 үдэр 1551 тоото зарлигаар баясхалангыг хүлээбэ.

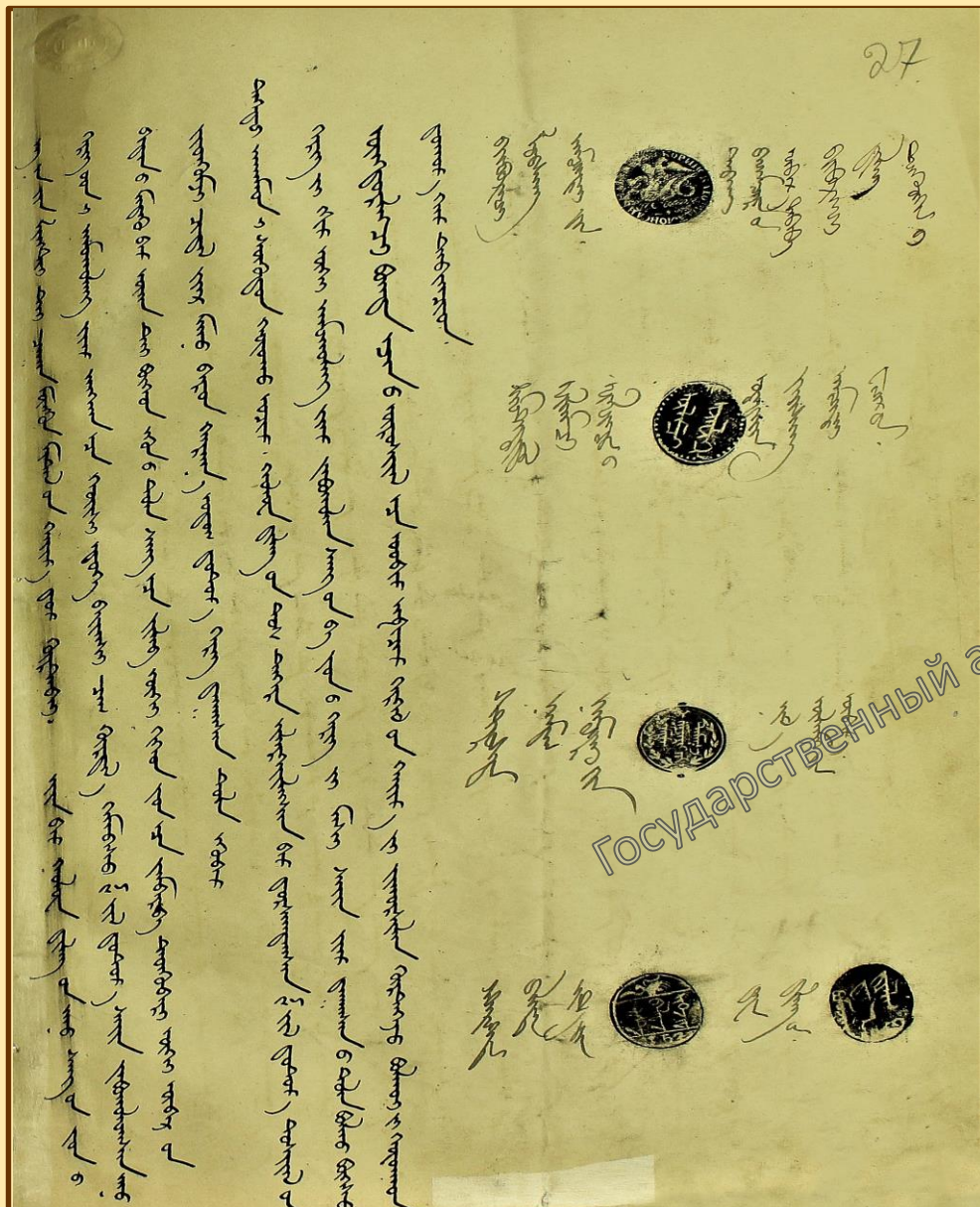
6-дугаар, мүн гулваа Дэлэгэй хадаа хуулнин хэрэгүүдтэ маша хайн жүдхэмжэтэй нэн тула Хорин ноёд, тайшаа, заседател, отогой гулваа, бусашье хүндэтэ зонтойгоо 1845 оной марта 17 үдэр магтаалай атестат бээдээ үгтээн байгаад, гэрэниг Хорин степной дүмэ дотор дихабри 10 үдэр гэршэлгын дансын 28-дахи нүмүртэ 1846 оной нангай тамга даража, галабной тайшаагай гэршэлгэтэйгээр баталһаниг абаба.

7-дугаар, гулваа Дэлэгэй мүн дээрэ элирхэйлһэнээр хуули ёһыг хайн жүдхэмжэтэйгөөр ябуулһанаа тула, бидэ зоной хүсэлээр ноён Дээдэ-Удын үхүрүжиной начилнигай захиралта май 22 үдэр 1845 оной 2024 тоото ноён Эрхүүгэй гаржидангской губерниторой апрели 28 үдэр 1856 тоото зарлигаар ообер афицэр хэргэмдэ түргэжэ гэнэн тула хайратай зарлиг хүлээһэн юм.

8-дугаар, Баруун хотодо морилһон мнисин ябадалда өөрын аминай зөөриһөө сагаанаа дэгэ зуун гүхэриг үргэл бариһанай тула Забайхалской облостин сэрэгэй губерниторой июли 3 үдэр 1852 оной 2793 тоото зарлигтай үндэрлэгшын хайраар хүндэтэ хабтанг (капитан ?) дэгэлэй хайрада хүртэбэ.

9-дүгээр, өөрын ахмадай үнгэрһэн 1848 ондо зууршалһанаар Забайхалской облостин сэрэгэй губерниторой июли ... үдэр 1854 оной 3058 тоото зарлигтай жүдхэмжын тула тингээд баһашье тусагаар магтаалта үйлэдбэринин тула хүхэн дээрэ зүүхэ

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.26 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 7

Аанын лентэгэй сагаан мүнгэн медалай хайрада хүртэбэ.
Иин гулваа Дэлэгэй нангай зоной хэрэгүүдые амгалангаар, анхангаа хойшо мүнөө байгша саг хүрэтэр гээ наа, 25 жэл соо хайн ябуулханинь бидэнэй мэдэхээр үнэнтэй байгаад, энээнэй тула нангаа жаалабгүй, тингээд зонгоо ямарбаа гэдхэбэригүй өөрын жүдхэмжэ шадалаар манай Баруун харгана отог соо хэрэг даһан тула энээгээр

Дээдэ ахамэдые хүгэдэн гуйха ушар:
гулваа Дэлэгэй тухай дээрэ элрхэйлһэнээр дурсагдаһан 25 жэл соо тушаалай хэрэгыг хирэгүй амгалангаар ябуулан, нангай ба зоной хэрэгыг маша хайнаар даһанай тула, болохо наа үндэрлэгшэ Богдо эзэнэй үршөөлһөө ообер афицэр хэргэмэй хайрыг зууршалан хүртээжэ болохыг гуйгаад, доро гар табигшад

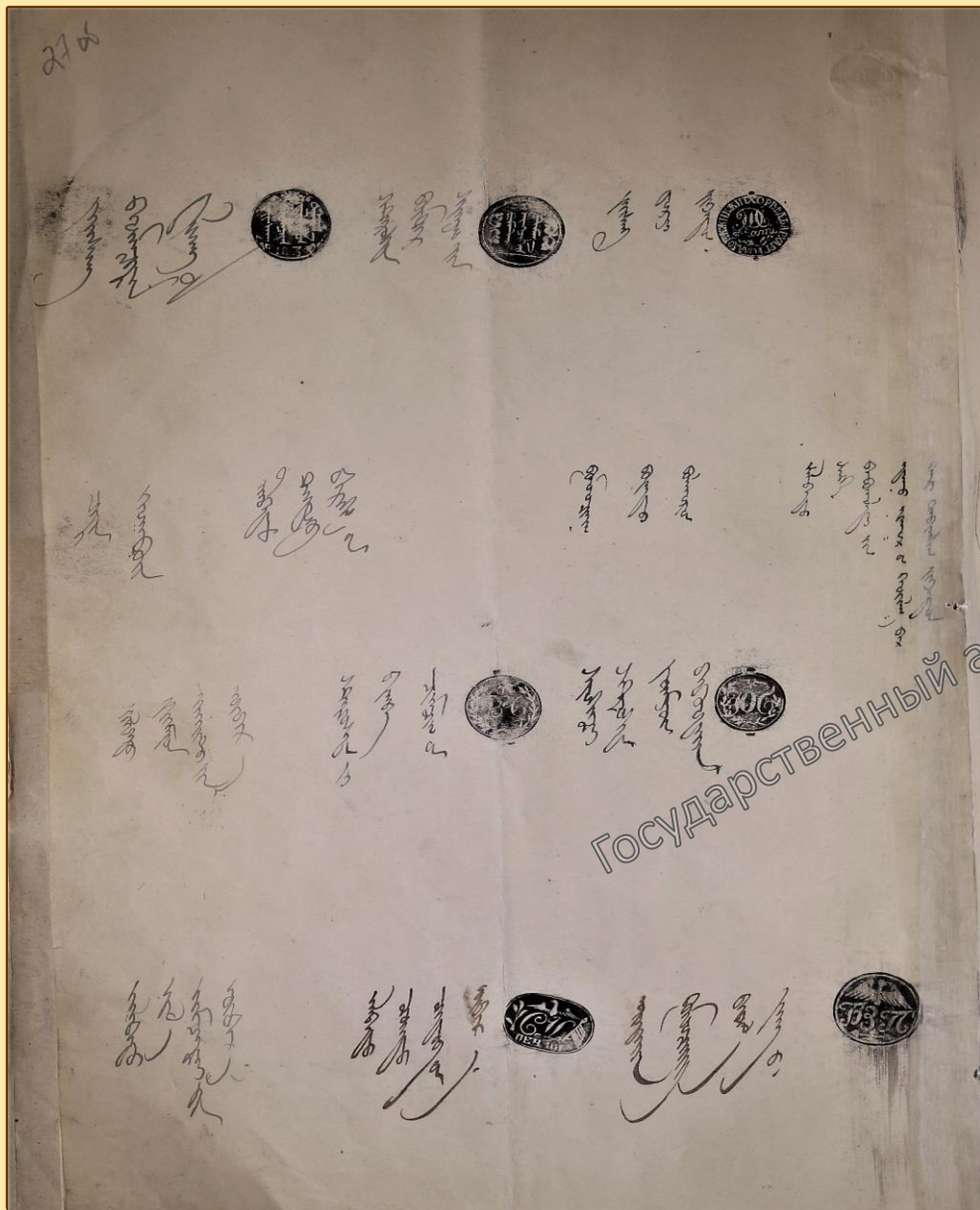
бинборной Лубсан Намсарайн (хара тамга) Табхай Бадмацэрэнэй өөрөө табиба, бинбораной Дэлэг Түгэлшэнэй

смотритул Дүмжэ Үлэгшэнэй (хубинн хара тамга: Үлэмжэ Үлэгшэн), Урадын зайһан Намсарай Ошорой

староста Намдаг Намсарайн (хубинн хара тамга: Намдаг Намсарайн тамга), Нима Үлэмжын өөрөө

Староста Балдан Нимын (хара тамга: староста Балдан Нимын), Даваа Дэлэгэй (хара тамга: помочниг Даваа Дэлэгэй)

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.27. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 7

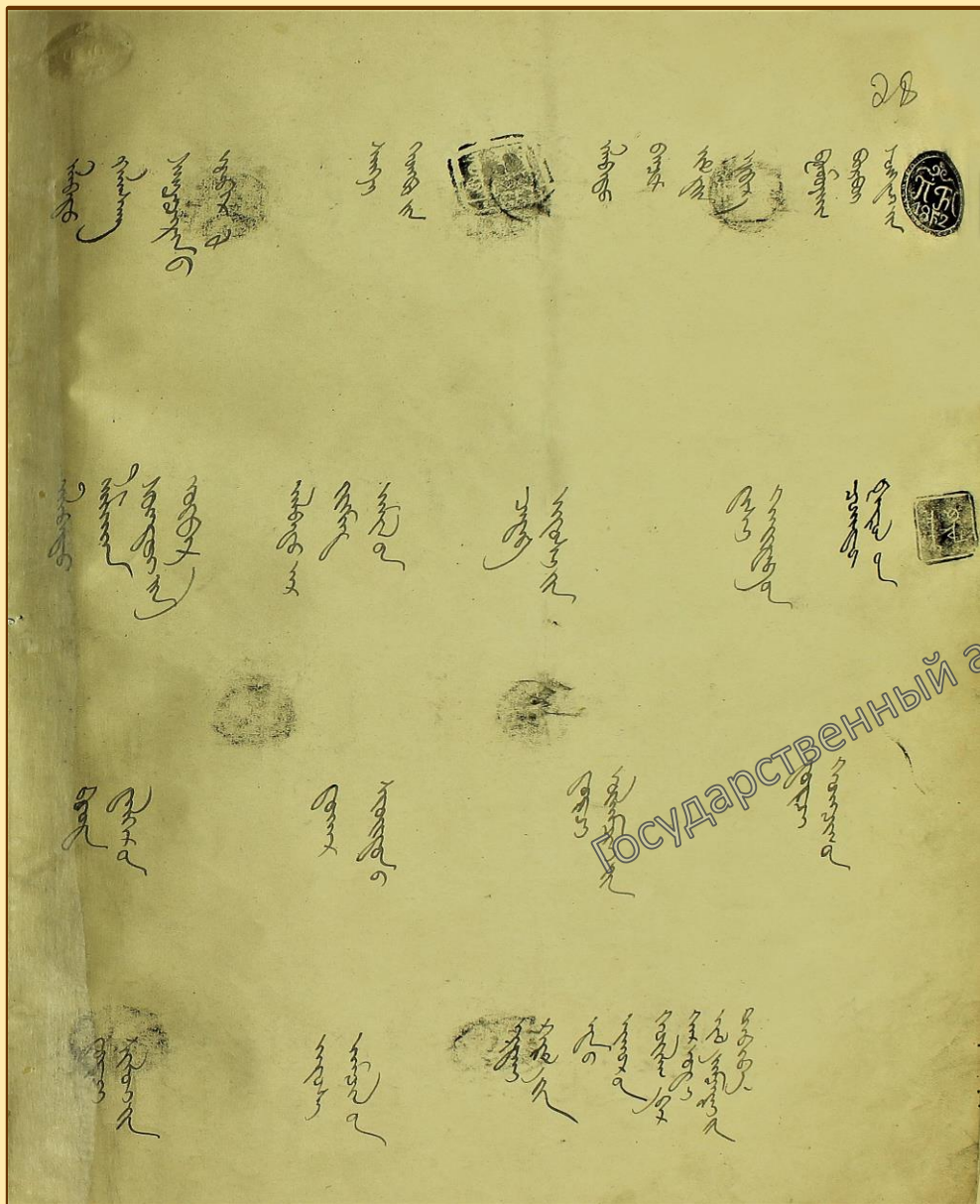
Зайнан Бадмацэрэн Дэлэгэй (хара тамга: зайнан Бадмацэрэн Дэлэгэй тамга 1836), староста Бумгар Шэгшын (хубинн хара тамга Бумгар Шэгшын), зайнан Доржо Жэгжэдэй (хубинн хара тамга: дундань ниилэмэл үзэг: "ДЖ печать", бурадшалбал "Д[оржо] Ж[эгжэдэйн] тамга", тойруулаад ХОРВЕДБАРХАРГРОДАДОРЖЖИКЖИТ гэжэ зай забхаргүйгөөр бэшэһыень задалбал "Хоринского ведомства Баруун Харганатского рода Доржи Жикжитов" болоно, бурадшалбал Хоринн мэдэлэй Баруун харгана отогой Доржо Жэгжэдэй)

Цэрэн Гомбын, албата Дэндэб Барисын(?), помоочиниг Буянта Булгурай, албата Сэнгэ Бабагалдайн, эдэнэй нюурай гуйлгаар гарые табиһан Жэгжэдэй

албата Жэгмид Ахайтын өөрөө старостые Бинба Шэмээшэгэй (ниилэмэл үзэгтэй хубинн хара тамга), шиддхэгшэ староста Юмжэн Бабуудайн (хубинн ниилэмэл үзэгтэй хара тамга)

албата Нима Намсарайн өөрөө, албата Согто Цэдэбэй өөрөө ("СЦ" гэхэн ниилэмэл үзэгтэй "СЦ" тамга/ гэхэн бэшэгтэй хубинн хара тамга), Урадын помоочиниг Бадма Сангай ("БЗП" гэхэн ниилэмэл үзэгтэй хубинн хара тамга)

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.27 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 7

албата Галсан Санжацэрэнэй өөрөө, Санжа Гомбын (тэбхэр хара тамга), албата Банзар Нимын өөрөө (бүдэхээр дарагдахан хубинн хара тамга), помоочиниг Борбой Сундын ("ПБ" гэхэн нийлэмэл үзэгтэй, 1852(?) гэхэн онтой хубинн хара тамга)

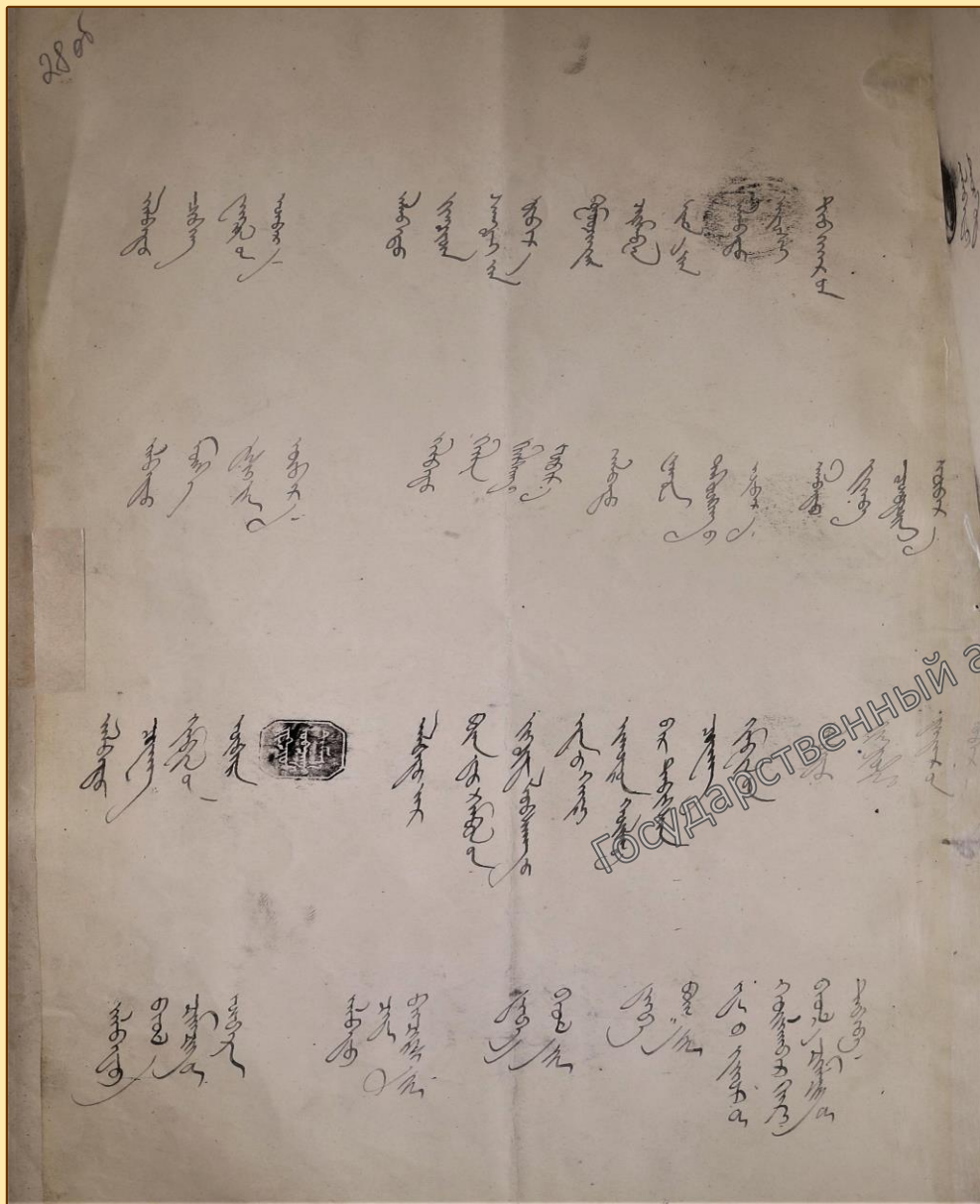
албата Ламахан Сундын өөрөө, албатанар Жэгмэд Амилай, Цэдэб Аюушын, Даша Хайдабай, Цогто Паролой(Фролой?) (Цогто Паролой гэхэн монгол бэшэгтэй, дүрбэлжэн хэлбэритэй хубинн хара тамга)

Буда Дэлгэрэй, Дугар Шойдоной, Доржо Үлэмжын, Доржо Гончигой

Доржи Шилойн, Аюуша Намжалай, Эрдэни Гармын, эдэнэй нюурай гуйлгаар гарнуудые Нима Намсарайн гуйлба.

ГАРБ. Ф.8. Д.75. Л.28. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадаргын

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 7

албата Цэбэг Ванжалай өөрөө, албата Жэгжэд Санжын өөрөө, помоочиниг Цэрэнпэл Нямын, албата Аюуша Табхарай

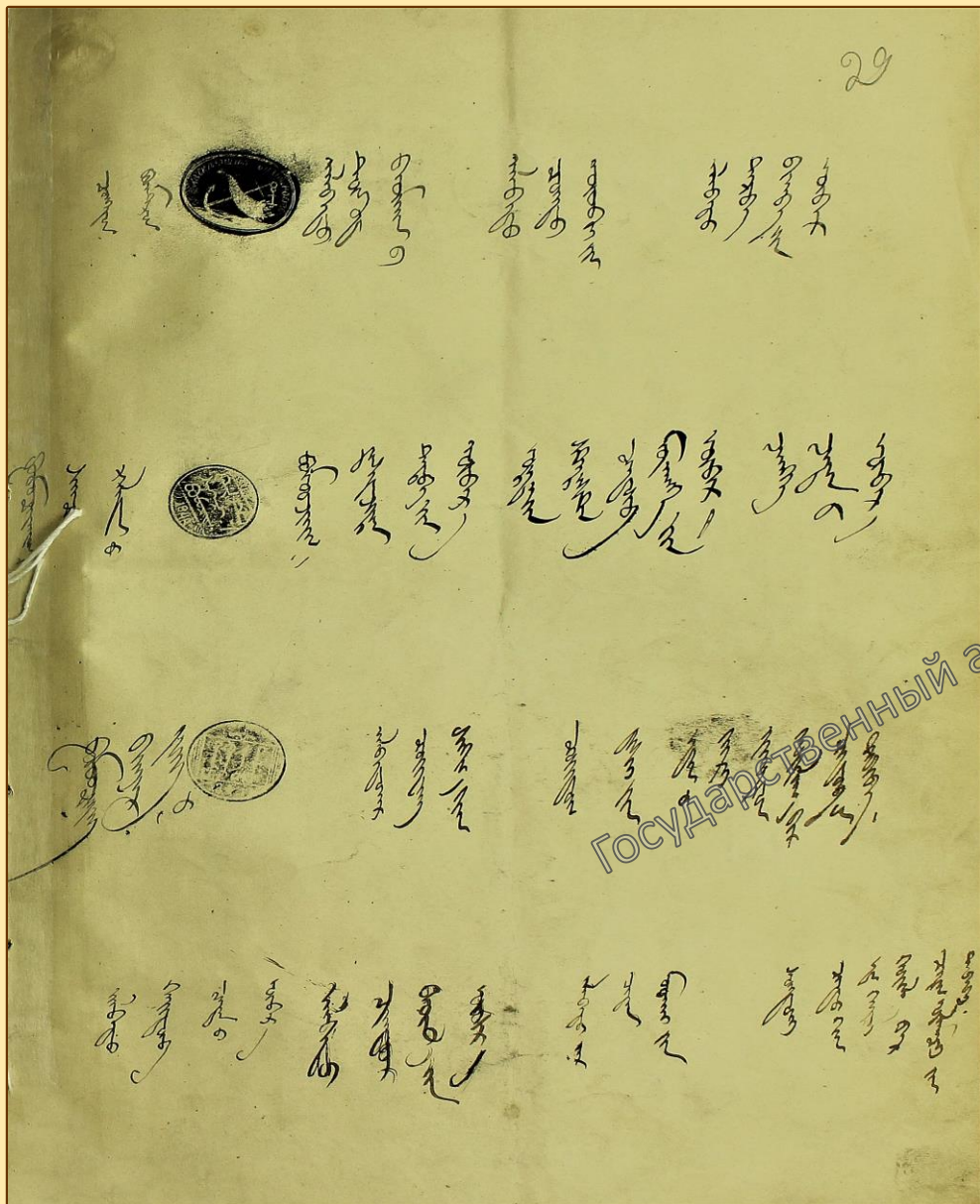
албата Мүнхэ Дашын өөрөө, албата Галин Галсанай өөрөө, албата Вандан Түгэдхэнэй өөрөө, албата Жагба Цогтын өөрөө

албата Цэваан Гэмпилэй өөрөө, ("Жэгжэд Лубсанай тамга" гэнэн бэшэгтэй хубинн тамга) албатанар Буянга Гэмпилэй, Жэгжэд Лубсанай эдэнэй гарые нюурай гуйлгаар табиһан Цэваан Гимпилэй, албата Жэгжэд Дандарай өөрөө

албата Бадма Шэмээшэгэй өөрөө, албата Цэдэн Банзарагшын, Дабаа Бадмын, Данба Бугын, эдэнэй нюурай гуйлгаар гарые Бадма Шэмээшэгэй табиба.

ГАРБ. Ф. 1. Оп. 2. Д. 75. Л. 28 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 7

Цонхёон (?) Бумтарай (хубин хара тамга), албата Түгэд Бадмын, албата Цогто
Өөбэйн, албата Гарба Бимбын өөрөө

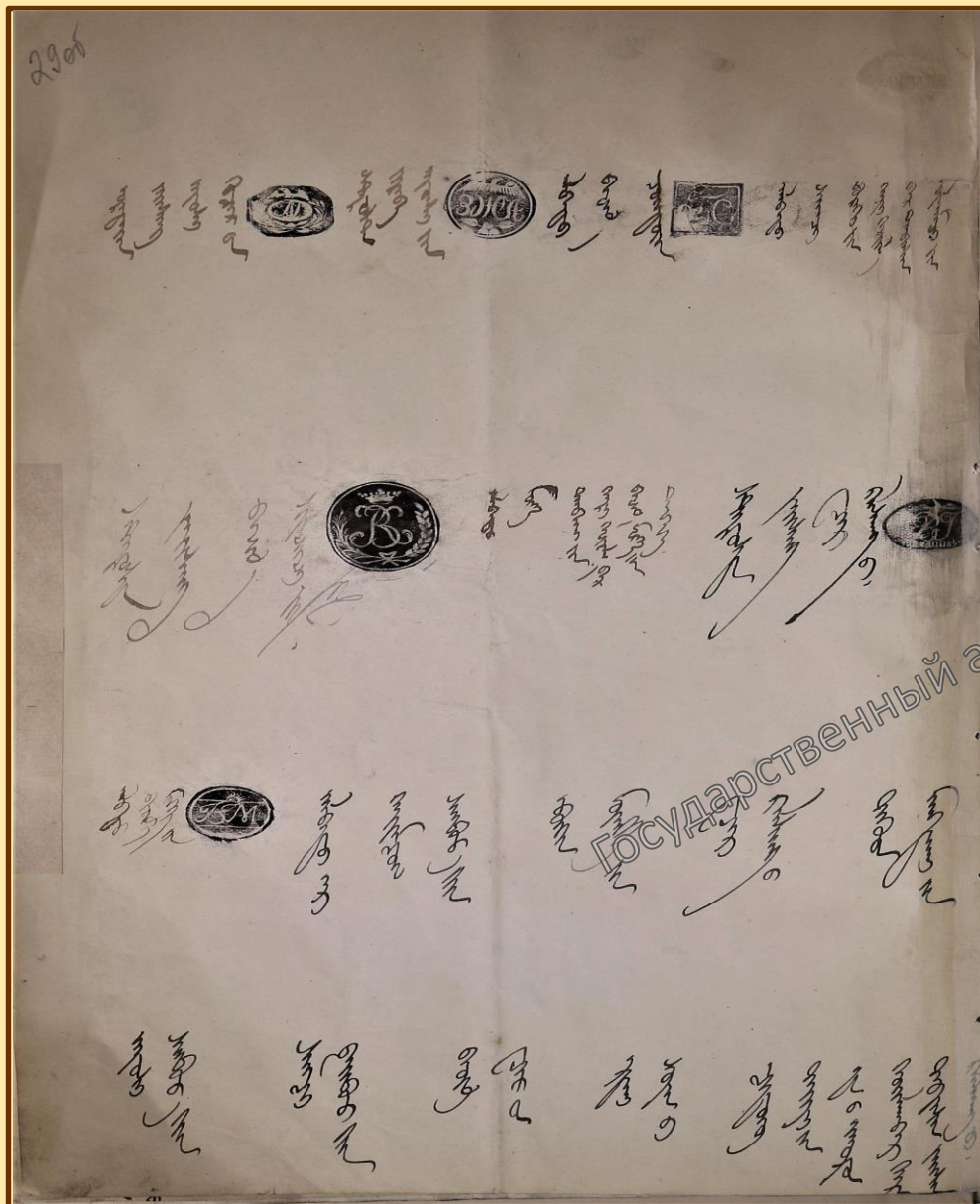
помоочиниг Санжа Галинэй (хубин хара тамга), помоочиниг Дашицэрэн Гарбын
өөрөө, урдын староста Цэдэб Мүнхын өөрөө, Цэнгэ Цэдэнэй өөрөө

помоочиниг Банзар Жану (?) (бүдэхээр дарагдахан хубин хара тамга), албатанар
Чойван Сахьяагай, Чойдог Дашын, эдэнэй гарые нюурай гуйлгаар Цэдэбэй табиба.

албата Хайдаб Цэдэнэй өөрөө, албата Шагдар Бадмын өөрөө, албатанар Цэдэн
Муухайн, Сундуй Сэдүүтэй, эдэ гарые гуйлгаар Цэрэн Үлэмжын табиба.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.29. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б.
Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 7

урдын зайхан Аюуша Гүчирэй (хубинн хара тамга), староста Жарба Аюушын (хубинн хара тамга), албата Бадма Согтын (тэбхэр хара тамга), албата Санжа Бурхиин гарые гуйлгаар табиһан Үлэмжын

староста зайхан Бадма Шохойн (хубинн хара тамга), албата Мүнхэ Табхайн гарые гуйлгаар Бадма Мүнхын табиба, староста зайхан Очир Галсанай (хубинн хара тамга)

албата Бадма Мүнхын (хубинн хара тамга), албатанар Хаймчог Самбуугай, Үбгэн Мүнхын, Очир Галсанай, Түгэд Мантахайн

Аюуша Самбуугай, Санжа Самбуугай, Бадма Очирой, Эрдэни Соянай, Цэдэб Тайжын эдэнэй нюурай гуйлгаар гарые табиһан зайхан Галсанай

ГАРД Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.29 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод
А.А. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script in the top row, including a circular stamp on the left.

Handwritten Mongolian script in the second row.

Handwritten Mongolian script in the third row.

Handwritten Mongolian script in the bottom row.

Продолжение документа № 7

зайхан Галсан Ухатын (хубинн хара тамга), албата Сангадин Галсанай өөрөө, албата Аюуша Санжын өөрөө, албата Сүнддүй Эрдэнинн өөрөө

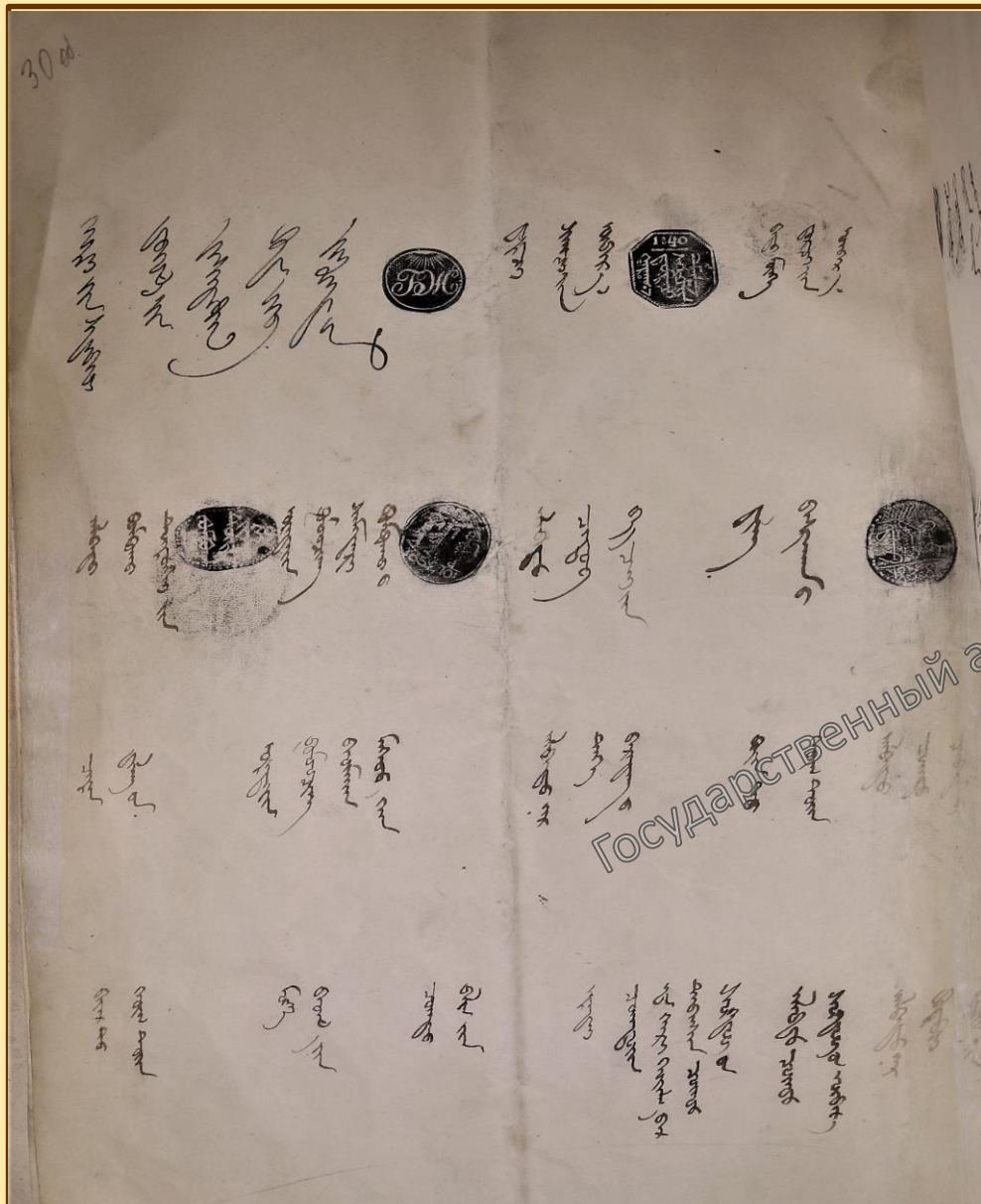
албатанар Амар Пороогой, Шойндон(?) Минтинн, Аюуша Пороогой, Шагдар Эрдэнинн, Эрдэни Хэгбын

Эрдэни Дугарай, Дэгүүр Ожосхойн, Цогто Гамбулэй, Эрдэни Моосхойн, Абида Дэрэнэй

Элбэг Карбын, Доржо Суухын(?), Санжа Мүнхын, Намжал Мүнхын, эдэнэй нюурай гуйлгаар гарыг табиһан зайхан Галсанай

ГАРБ. Ф.8. Оп. Д.75. Л.30. Рухотсь на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагара

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 7

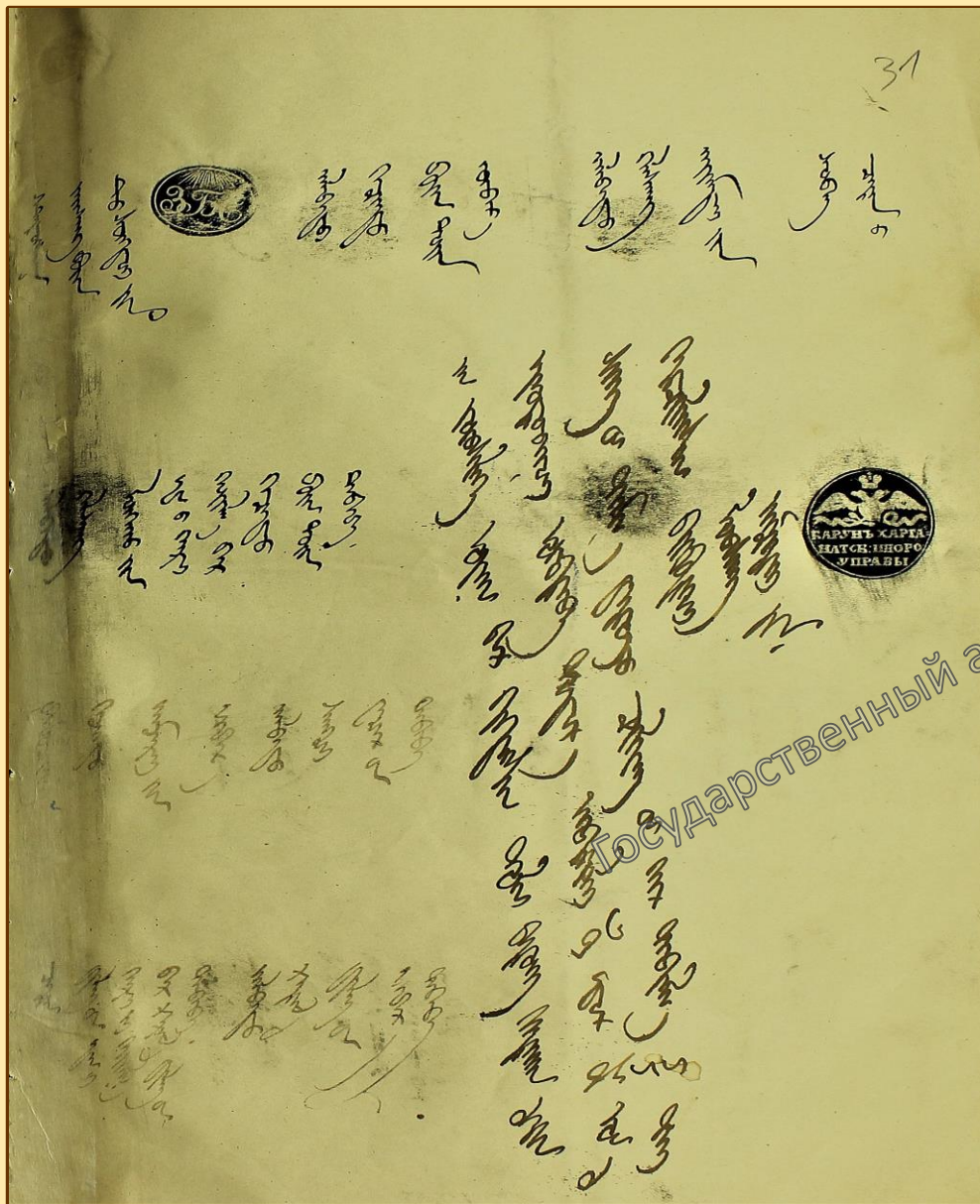
Хоринн степной думын заседател Будажаб Жэгжэдэй, Доржо Шэгшын өөрөө (хубинн хара тамга), Багамүнхэ Доржын өөрөө

албата Бомбуу Түрэхэйн (хубинн хара тамга), урдын помоочиниг Самандари Бумбуугай (хубинн хара тамга), албата Цэдэб Баасайн, Дэлэг Башаханай (хубинн хара тамга)

Цэрэн Дэлэгэй, урдын помоочиниг Бадмахан Масуугай(?), албатанар Тэхэ Бартанай, Буянга Хуягтын, албата Согто Цэдэнэй

Согто Билын(?), Эрдэни Согтын, эдэнэй гарые гуйлгаар табиһан Согто Сүндэбэй, албата Согто Сүндэбэй өөрөө албатанар Борбой Мунхын

ГАРР. Оп. 2. Д. 75. Л. 30 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж. Б. Бадагарова

Продолжение документа № 7

староста зайхан Буянга Сундын, албата Хэшэгтэ Буянтын өөрөө, албата Галсан Найматайн, Суба Цэрэнэй

албата Галсан Лонхын эдэнэй гарыг гуйлгаар Хэшэгтэ Буянтын табиба.

помоочиниг Хэшэгтэ Намсарайн өөрөө, албата Санжа Очирой табиба

Цэрэн Дэлэгэй эдэнэй гарыг гуйлгаар Гарма Дэлэгэй табиба; албата Гарма Дэлэгэй өөрөө табиба

Энэ зүбшэлгэ үнэнээр хэгдэсэн тула Баруун Харганын инородной упраба дотор апрезли 16 үдэр 1855 оной харгалтай тамга даража чилэнэй гар табилгатай гэршэлхэн бинборной Лубсан Намсарайн

ГАРЬ, Ф. 1. Оп. 2. Д. 75. Л. 31. Рукотпись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадмагварда

Handwritten Mongolian script on aged paper. The text is arranged in several vertical columns. At the top right, there is a handwritten number '51'. At the bottom left, the number '№ 3898' is written. The script is dense and cursive, typical of traditional Mongolian calligraphy.

Донесение заседателя Батынова главному тайше Хоринского ведомства Гарбе Жигжитову о необходимости русского письмоводителя для проведения учета с просьбой об отправке такового

№ 3898

26 мая 1855 г.

№ 429 май 31-дэ 1855 (дээрэнэ нэмэжэ бэшэнхэй, ороһон баримтын дугаар, он нара үдэр бололтой)

Хорин степной дүүмэнээ
Хүргэлтэ
Майн 26 үдэр
1855 ондо
№ 3898

Тэдэ танда Эрхим гурэлтэ
ноён Хорин галавной тайшаа
Коллежиской регистрагар Жэгжэдэй Танда

Ноён Байгалай үмэнэхи областин сэрэгэй губернаторой үнгэрэгшэ апрели 21 үдэртэ 1394 тоотор захираһаниинь: Мун Байгалай үмэнэхи областной праблеэнин ба Эрхүүтэй казёна палатын шүүмжэндэ байһан Дээдэ-Удын үкружиной хазанашиставын <казначействын> һангай мунгэнэй 1850-1851 онуудай хэнигэнүүд бусаан злыгээгдэнээр ёһотой тоосолго дүүргэхын тула байһан байгаад.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.51. Рухотис на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

51 об

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style and covers most of the page area.

Продолжение документа № 8

степной дүүмын бодомжолходо, добезрной засэдател Тэгшын бээр тоосолго үйлэдэхэ сагта нэгэ ород бэшээшэ хэрэглэгдэхэ байна. Тэрэ тула Та үндэр эрхим түрэлтын анжаралтада хүргөөд гуйхань. Өөрын зүгһөө дээрэхи тоосолгын хэрэгэй тула нэгэ бэшээшые номолон айладаад, харюу зарлиг үгэжэ болохой.

Засэдагэл Батын

(ондоо гараар) Минии мэдэхэдэ засэдател Тэгшынтэй тоосолго хэдын тула степной дүүмын бэшээшэднээ үлэмжэ үгы тула, тэрэ ... бүгэдэ отогой гулбаанарта соноскожо ... хо найн бэшэг бодолго мэдэхэ хүниие хунгуулан зүбшөөлгэнэ (бэшээшэ Санжын)

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.1.51 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

342

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a transcription of the adjacent document. The text is written in a cursive style and is oriented vertically on the page.

№ 9

Сведения об отказе от воинской службы крестьянина Мухоршибирской волости Сергея Киреева вместо Санжи Ирдынеева крещеного как Ивана Герасимова Ковалева

№ 901

10 июня 1855 г.

Журнал

1855 ондо юннин 10 үдэр

901 тоото журналаар эхилэгдэбэ

Баруун хүбдүүд отогой хүрээслэгсэн буса түрэлтэ Санжи Эрдэнинн, ородоороо Иван Герасимай Ковалевай бээрээ.

Мухар шэбэрэй аюулстнин, Хонхолын селенинн таряшан Сергей Хирневэй аймагай тудаларэгэй тушаалда хүлээлэгдэндээ урбаба гэнэн хэрэг.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.342. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

33.

33.
 Хурбин тагагай староста Гаврилу Костроминай майн 30-най үдэр 53 тоототой,
 гэрэнэй мэдэлэй Эльхин бусу түрэлтэнэй приговор хамжуулажа, зоной гуйhanaар,
 Мухар талын үбнэ талханай эзэлүүрин газарые гэдэнэртэ үгэхын тухай хэрэг.
 1855 оной июнин 14-дэ 452 тоото хүлээлтээр эхилэгдэбэ.

№ 10

Сведения о выделении сенокосных и пахотных угодий по общественному приговору жителям Ильки Курбинского отделения

14 июня 1855 г.

Хурбин тагагай староста Гаврилу Костроминай майн 30-най үдэр 53 тоототой,
 гэрэнэй мэдэлэй Эльхин бусу түрэлтэнэй приговор хамжуулажа, зоной гуйhanaар,
 Мухар талын үбнэ талханай эзэлүүрин газарые гэдэнэртэ үгэхын тухай хэрэг.
 1855 оной июнин 14-дэ 452 тоото хүлээлтээр эхилэгдэбэ.

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 133. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in Mongolian script, arranged in vertical columns. The text is written in black ink on aged, yellowish paper. A diagonal watermark is visible across the center of the page, reading "Государственный архив Республики Бурятия". To the right of the main text, there is a faint, stylized mark that resembles the number "53".

№ 11

Сведения об изъятии имущества у инородца Гучитского рода
Балдана Бочигтуева и притеснениях старостой Убгэном Балсановым

28 июня 1855 г.

№ 477

Гушадай албата Балдан Бочигтуин эдлэлэй зүйлнүүдые староста Убгэн Балсанай
буляһан ба хашалан үзүүлэбэ гэнэн хэрэг.
1855 ондо юннин 28 үдэр
477 тоото хүлээлтээр эхилэгдэбэ

*ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 75. Л. 53. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Г.Н. Очировой*

Государственный архив Республики Бурятия

№ 406.

52

Хоринский уезд
 Хоринский степной дүүмэ
 Хүргэлтэ
 Июлин 3 үдэртэ 1855 ондо
 № 4713

Тэрэ амгалан түрэлтэ
 ноён Хори 14 отогной
 глабной тайшаа коллежиской
 регистратар Тарба Жэгжидэн Танда

Дээдэ-Удын үкрүжиной казанашниставатай бангай мүнгэнэй тоосолго үйлэдэхын тула Хорини мэдэлэй отог бүрини найднар хүндэтэ зонтойгоо этигэмжэлхэн засагдал Шойдор Тэгшынэ тэрэ үйлөө дүүргэхээ Дээдэ-Удын үкрүжиной казанашниставада ерэхын тула майн 7, 26-да, юни 9-дэ

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 75. Л. 52. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж. Б. Бадагарова

№ 12

Донесение главному тайше Хоринского ведомства Тарбе Жигжитову об отказе заседателем Шойдором Тэгшином проведения учета из-за болезни

03 июля 1855 г.

№ 506 июля 10-да 1855 (ороһон баримтын дугаар, он һара үдэр)

Хорин степной дүүмэһээ

Хүргэлтэ

Июлин 3 үдэртэ 1855 ондо

№ 4713

Тэрэ амгалан түрэлтэ

ноён Хори 14 отогной

глабной тайшаа коллежиской
регистратар Тарба Жэгжидэн Танда

Дээдэ-Удын үкрүжиной казанашниставатай бангай мүнгэнэй тоосолго үйлэдэхын тула Хорини мэдэлэй отог бүрини найднар хүндэтэ зонтойгоо этигэмжэлхэн засагдал Шойдор Тэгшынэ тэрэ үйлөө дүүргэхээ Дээдэ-Удын үкрүжиной казанашниставада ерэхын тула майн 7, 26-да, юни 9-дэ

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 75. Л. 52. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж. Б. Бадагарова

5204

mnno. 26.
 12. 10. 20. 22. 24. 26. 28. 30. 32. 34. 36. 38. 40. 42. 44. 46. 48. 50. 52. 54. 56. 58. 60. 62. 64. 66. 68. 70. 72. 74. 76. 78. 80. 82. 84. 86. 88. 90. 92. 94. 96. 98. 100.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, starting with a large initial character 'т'.

Продолжение документа № 12

3320, 3901, 4145 ноймертоор захирхада, тэрэнэй май 28, юни 7, 16 үдэрнүүдтэ 209, 210, 226 тоото хүргэлтөөр гуйһанинь. 1-дэхи, бэемни үбшэн байгаад холо газарта ябажа шадахаар бэшэ. 2-дохи, нюдэмни бэшгэй үзэгы харахагүй шалтагаантайһаа дурсагша тоосолгын хэрэгыг бэшэ найдабаритай нюурта ашаалажа болоһой гэбэ. Тэрэ тула Та амгалан түрэлтын анжаралтада хүргөөд али ёһотойгоор үйлэдбэринин эшэ зарлиг гуйнам

Засэдагэл Батын

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.106. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

39

[Signature]

[Handwritten Mongolian text in vertical columns, including a signature at the bottom left and a date '1855' in the middle left.]

№ 13

**Приказ главного тайши 14-ти хоринских родов [Гарбы Жигжитова]
заседателю Аюше Дэлэкову относительно просьбы инородцев
Новоильинского селения о разрешении земельных споров в местности
Мухор-Тала**

10 июля 1855 г.

№ 1021

Эхэ бэшэг
 Хорин отогной галавной тайшаагаа
 Шэнэ Элхин бусатүрэлтэдэй гуйлтын тухайда захиралта
 Июлин 10 үдэртэ 1855 оной
 № 1021
 Ноён засэдатэл Аюуша Дэлэковидэ

Намда староста Буряын таһагай зоной Габрила Хостормин үнгэрһэн майн 30
 үдэртэ 53 тото хүргэлтэгэй өөрын мэдэлэй Шэнэ Элхин селенин
 бусатүрэлтэдэй мүн харын 25 үдэртэ бүтээһэн зүбшэлгы хамжуулан хүргэһэн.
 Тэрэ зүбшэлэг дотор бэшэгдэһэн ушар гээ һаа, тэдэ бусатүрэлтэдэй үнидэ эзэлжэ
 байһан байгаад, бусадтай буяалдаатай болоһон Мухор-Тала гэхэ газарынь
 буяалдаһанаар, арилмаар газар болоһон дээрэ үзэгдэжэ, Забайхалской областной
 праблинин 3-дугаар таһагай дууһамжата шийдхэбэрээр талханай газарынь
 гэдэнэртэ үгтөөд, сабшалангайнь хэнээр эзэлбэригүй байһан дээрэ таһалагдажа,
 һангай оброгто үгтэһэнээр дурсагшад Элхин селенин зонинь талхан-

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.39. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б.
 Бадагарова

Продолжение документа № 13

-ай тарилгын ба сабшалангай тнигээд баһа гэрэй барилгын газаргүй хохидохо болохоноо мэдээд, нэгэн хамта мэдэлэй тэндэхи нютагай буряад бусатүрэлтэдэй эдүгээ мүнөө нуужа байһанһаа үлүү газарһаа тэгшэ хубааряар талханай ба тэрэ мэтэ сабшалангай баһа гэрэй барилгын газар абалсахые хүсэһэн байха байгаад, приговорһоо үзэхэдэ тэдэнэрэй хүсэлэнтэ газарые нэрлээ һаа нимэ, 1) Элхи горхоноор Хохюургайн доодо захаһаа посходһоо дээшэ Ташаланай дабаан хүрэтэр, 2) Ташаланай адагта Алжур гэжэ, энэ газарнуудын бидэндэ багтахы? ёһотой болобошье, нэмэринн тула һайжаруулжа абахаяа дурлаһамнай мүн Ташаланаар Элхи горхоной шадар Хэлтэгэйн хушуунһаа эхилэн дурсагдаһан Ташалангай адаг хүрэтэр Элхиин горхоной хоёр этэгээдээр гэнэ. Тэрэ тула эдэ бүгэдэ дууһан оруулжа бэшэһэн та Амгалан Хойртодо би даалгахамни, энэниие үгэһэн дары гуйгшад Шэнэ Элхиин селениин бусатүрэлтэй нютаг дээрэ һуун? ерээд, тэдэнэрэй дурсагша хүсэлэнь ямар зүйлөөр зошөөгдэхэ ушартай бэ, баһа өөһэдэйн эдлэбэридэ эригшэ нютагуудын магал дунда мүнөө хэнэй эзлбэридэ байхашье бээ. Хэрбээ тинимэ һаа, тэдэгээр дээрэ байһан хэр олон уладай эзлбэрилгэ байгаад, тэрэниие гуйгшадта гаргагдаа һаа хашалан ушарха гү, 2 этэгээдэй зонһоо хангалтагай

(дууһагар бэшэ байна — Ж.Б.)

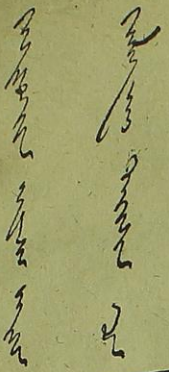
ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.39 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарава

39 об

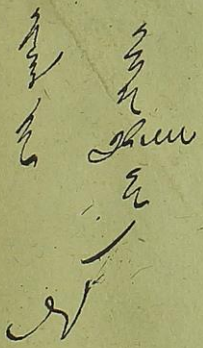
Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a transcription of the document on the right. The text is dense and covers most of the page area.

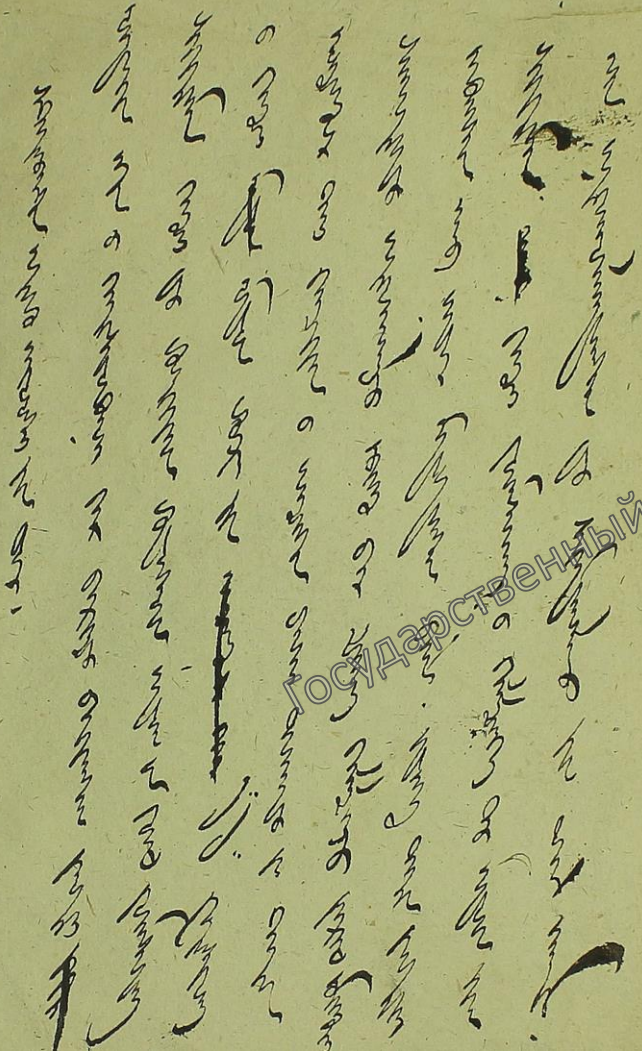
33

Распоряжение главного тайши хоринских бурят [Тарбы Жигжитова] старосте Норбо Аюшину о неполной доставке бревен бурятом Юмом Юмсуновым для строящегося дома еврея Ширмана

Июль 1855 г.

Хоринн отогуудай главнай тайшааһаа
Захиралга
Июлиин ... үдэрэй 1855 ондо

Староста Норбо Аюушинда
Удын эхинэй хэрисдобной гэр барижа байһан ебри Шиирман гэгшэдэ буряад хү... отогой Юм Юмсүнэй гэгшэ мэдон бүрийн 44 вершиун үзүүргэй хэшээнэй үчүүхэн бэшэ тоотые тэрэ нууриг оруулажа үгэхэдэ, сэн хэлэлсэжэ, зарим мунгые абаһанда, намда мэдэгдэһэн бэйлэй. Одоо тэрэ еэбрий Шиирман гэгшэдэ Юмсүнэй хэлэлсээтэ модонууе оруулаһагүйдэ шамдуулхын тула хүлээн

ТАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.1. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

106

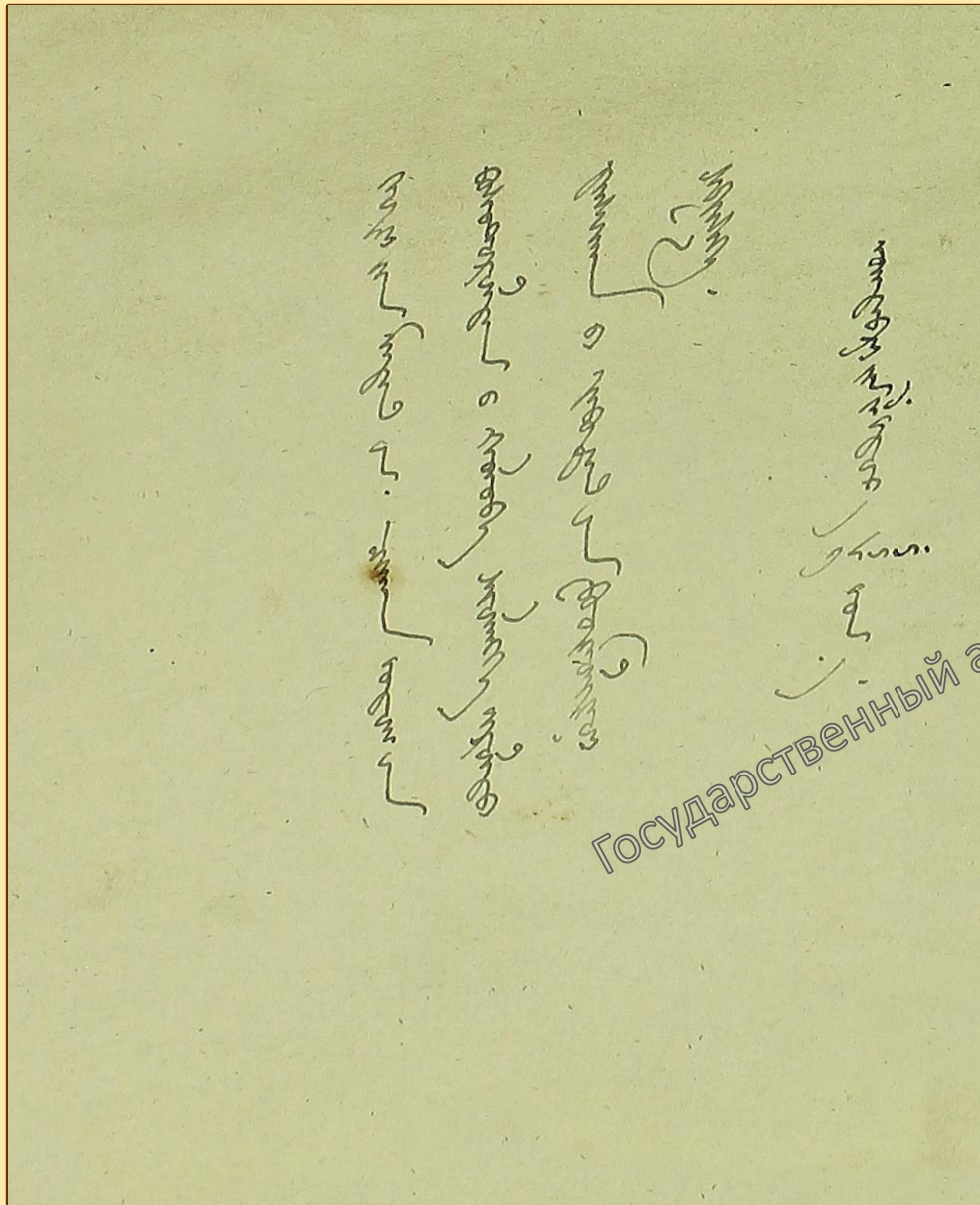
Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document.

Продолжение документа № 14

гуйнам. Тэрэ тула танда захирхамни: энээнине абаһан дары буряад Юмсүнэй гэдэниие хууляр шандуулажа, хэлэлсээ модонуудые дүүрэнээр гуйгша Шиирманда асаруулажа үгытэ.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Д.1 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

№ 15
Формулярный список инородца Цаганского рода Хоринского ведомства
Иролту Дансуханова

24 октября 1855 г.

Хоринн мэдэлэй Сагаан отогой бусатүрэлтэнэй гулваа шүүлэнгэ Юреелтэ
Дансуханай ябадалай формулярной списсхэ

Октябрин 24 үдэртэ 1855 оной

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.10. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
/Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text along the right margin, possibly a title or reference number.

<p>Handwritten text in the top-left cell, including names like "А. С. ..." and "С. ...".</p>	<p>Handwritten text in the top-middle cell.</p>	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="212 393 336 680"> <p>Handwritten text in the top-left sub-cell.</p> </td> <td data-bbox="336 393 448 680"> <p>Handwritten text in the top-right sub-cell.</p> </td> <td data-bbox="448 393 571 680"> <p>Handwritten text in the bottom-left sub-cell.</p> </td> <td data-bbox="448 680 571 725"> <p>Handwritten text in the bottom-right sub-cell.</p> </td> </tr> </table>	<p>Handwritten text in the top-left sub-cell.</p>	<p>Handwritten text in the top-right sub-cell.</p>	<p>Handwritten text in the bottom-left sub-cell.</p>	<p>Handwritten text in the bottom-right sub-cell.</p>	<p>Large block of handwritten text in the bottom-left quadrant, organized in several columns.</p>
<p>Handwritten text in the top-left sub-cell.</p>	<p>Handwritten text in the top-right sub-cell.</p>	<p>Handwritten text in the bottom-left sub-cell.</p>	<p>Handwritten text in the bottom-right sub-cell.</p>				
<p>Handwritten text in the middle-left cell.</p>	<p>Handwritten text in the middle-middle cell.</p>	<p>Handwritten text in the middle-right cell.</p>	<p>Large block of handwritten text in the bottom-middle quadrant, organized in several columns.</p>				
<p>Handwritten text in the top-right cell.</p>	<p>Handwritten text in the top-far-right cell.</p>	<p>Handwritten text in the middle-far-right cell.</p>	<p>Large block of handwritten text in the bottom-right quadrant, organized in several columns.</p>				

Бурятия Республика Архив Государственный

Продолжение документа № 15

Нэрэ соло омог, дааһан тушаал, хэды наһатай, ямар шажантай бэ		Сагаанай инородной үпрабын гулваа шүүлэнгэ Юрөөлтэ Дансуханай 55 наһатай, ШЭгэмүүннин шажантай юм	
Ямар угтай бэ		Юрөөлгын хүбүүн	
Өөрын ба эсэгэ эхэ, тиигээд гэргэйтэй хаа, гэргэнинь үлэ хүдэлхэ зөөритэй гү	түрэлнүүдтэ гү, али өөртэ гү	Изагуурай зөөри гү Олзоор үйлэдэгдэһэн гү	изагуурай зөөритэй байгаад, өөртэнь биш
	Гэргэйтэй хаа гэргэнинь	Изагуурай зөөри гү Олзоор үйлэдэгдэһэн гү	изагуурай зөөритэй байгаад, үлэ хүдэлхэ зөөригүй
Ямар сагта слуужабада ороһон бэ; энэ зуура ямар хэрэглэлээр ямар тушаалнуудые даажа байһан бэ; хаана газарта түрэхэн бэ; дааһан тушаалаар үлэмжэ туһа хүргэхэн газар бии һэн гү; хэргэмхээ буса ямар хайрада хүртэхэн хүртэхэн хаа хүртээр байгаад хэзээ бэ		1) 1825 онһоо 1827 он хүртэеэ Сагаанай Шисаана родбой үпрабленинчугарста тушаал даажа байгаад, мүн түрээсогой һайд зоной ...лтаар, мүн Сагаанай инородной үпрабын гулбаае Эрхүүгэй гүбеернхой праблениар 1827 ондо байһан даһанаар энэ тушаалые мүнөө хүрэтэр дааһаар байна. Ярууна нютагта түрэхэн. 2) Өөрын дааһан зоной алба һангые доёмхогүй дүүргэхэнэй тула ноён Эрхүүгэй гаражадансхой гүбэринаторой 1829 оной мартын 5-най 875 тоото зарлигаар Сибирийн генерал гүбэринаторой баясхалан соносоһониние хүлэбэ. 3) Дааһан тушаалдаа жүдхэмжэгэйн тула, Хорин тайшаанар ба заседател нар, гулбаа зайһангууд зонтойһоо 1834 оной сентябрийн 15-най адистид хүлэбэ. 4) Эрхүүгэй гүбеернхой праблениһаа 1832 оной марта 28-най 3177 тоото, зайһан хэргэмэй дарамал сааза хүлэбэ. 5) Дааһан тушаалдаа жүдхэмжэтэй ба һайшаалтай тула, тэдэ ехэ дээдэһээ 1844 ондо Аанын ягаан лентгэтэй, арадаа жүдхэмжын тула гэхэн бэшэгтэй, үбсүүндээ зүүхэ сагаан мүнгэн медал хүртэбэ. 6) Хорин Анаагай приходсхой хургуулийн туһада үргэсэ үргэхэнэй тула ноён	

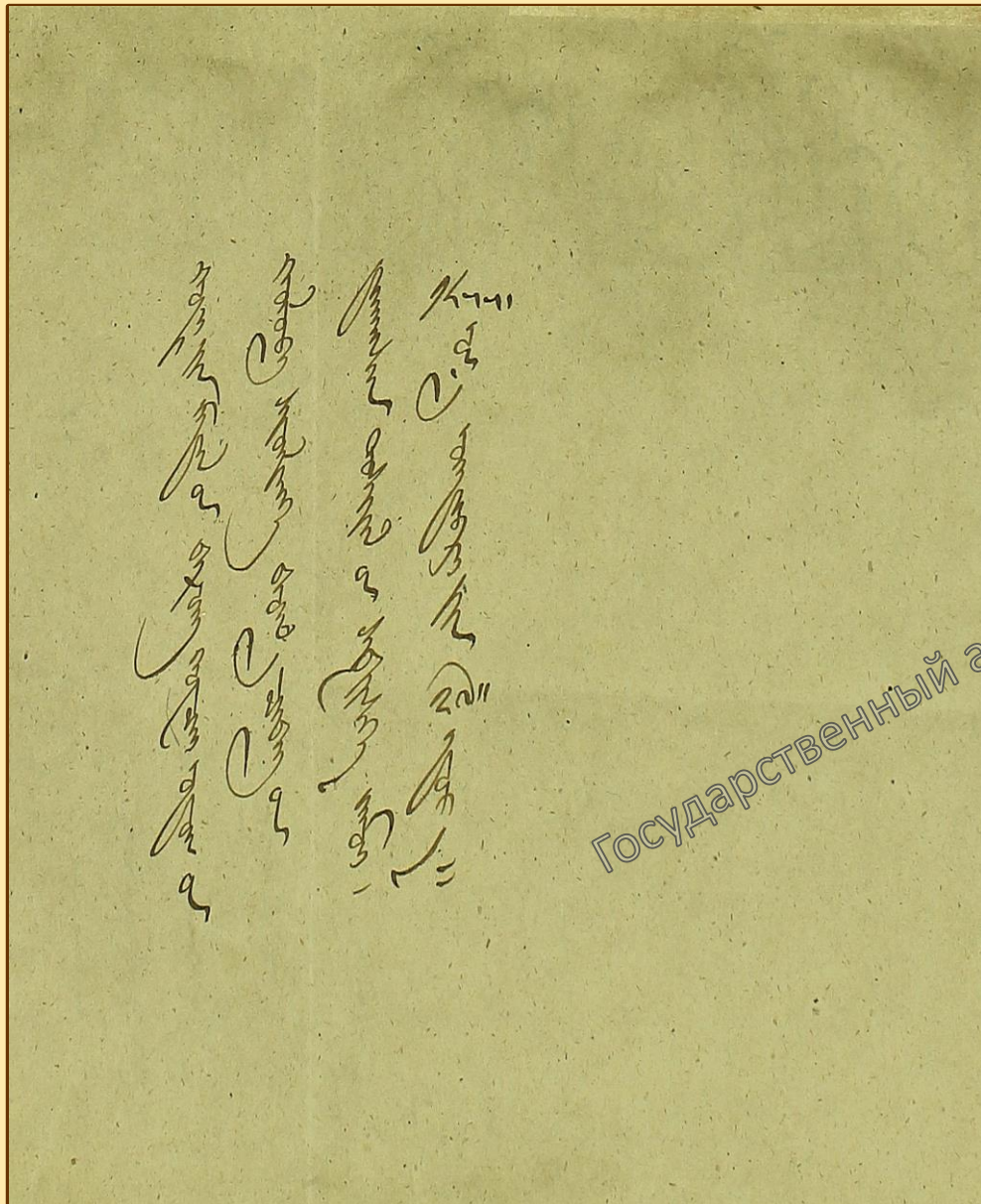
	Дорно зүгэй Сибириин шүүмжэлэгшэ сэнатор Ибан Николайбиинши Толостойн анжаралтаар гэдэ үндэр эрхимые дэбшүүлэгшын баясхалангые ноён Дээдэ Үдын окружиной начинлннгай захиралта 1846 оной апрели 20 үдэрэй 1926 тоотор дамжуулан сонсохонониинь хүлээбэ. 7) Ехэ дээдын таалалаар Сибириин 14-дүгээр ноймэрэй батолёондо үргэсэ үргэһэнэй тула, ноён Дорно зүгэй Сибириин генерал гүбэринаторой баясхалангые ноён Байгалай үмэнэхи областин сэрэгэй гүбэринатор генерал майор үнгэ бүрин кавалеэрһаа май 10-най 1852 оной 2257 тоото захиралтаар дамжуулан сонсохонониинь хүлээбэ. 8) Ехэ дээдын таалалаар Бинкинэй шэнэ машинын ажалга ябадалда үргэсэ үргэһэнэй тула, ноён Дорно зүгэй Сибириин генерал гүбэринаторой баясхалангые ноён Дээдэ-Үдын земской испарабанигһаа 1852 оной май 26-най 868 тоото захиралтаар дамжуулан сонсохонониинь хүлээбэ
Он	1827 ондо 1829 ондо 1834 ондо 1832 ондо 1844 ондо 1846 ондо 1852 ондо 1852 ондо
Нара үдэрнүүд	— марта 5-най синтабри 15-най марта 28-най — апрели 20-ной май 10-най май 26-най
Дайсанай үйлэдэ ябахан гү, ябахан хаа хэзээ сагта бэ	дайсанда ябахангүй
Хуулин шүүлгэдэ ороһон гү, ороһон хаа юунэй тулада, ямар сагта, юугээр шидхэгдэһэн бэ	хуулин шүүлгэдэ ороһонгүй
Стат служихада хайшаалтай байгаад хэргэм дэбжэхэдэ хайшаагдаха шадалтай гү, али үгы гү, үгы хаа шалтагааниинь юун бэ	стат слуужибада хайшаалтай байгаад хэргэм дэбжэхэдэ хайшаагдаха шадалтай юм.
Саг сагта табигдаһан хаа ямар сагуудта хэды шэнээн болзороор байгаад болзортоо бусаһан гү, үгы гү.	саг сагта табигдаһангүй.

Хэргэм хүртөөд отставка табигдаһан гү, тиймэ хаа ямар сагуудта бэ, али хэргэмгүй табигдаһан гү.	отставка табигдаһангүй.
Хэргэм[тэй] гү, хэзээ сагта абаһан бэ, үринэртэй гү, эдэнь али зэргэ наһанай байгаад эдүгээ мүнөө хаана байдаг бэ.	хэргэмтэй байгаад 1816 ондо абаһан, 1) Гарма, 33 наһатай, өөрын гэртэ, 2) Дугаржаб, 5 наһатай, өөрын гэртэ байдаг

"Цаганской инородной управы" гэхэн хара тамга

Сагаанай инородной упраба дотор һангай тамга даража, октабриин 24 үдэр 1855 ондо гэринд эниинь бииборной Убаша Энхын

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.10 об., 11. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

№ 16

Послужной список шуленги
Барун-Хуасаевского рода Хоринского ведомства Бадмы Сэбэкова

27 октября 1855 г.

Хорин мэдэлэй баруун хуасай отогой гулваа шүүлэнгэ
Бадма Сэбэгэй дааһан тушаалай списхэ байна. 1855 ондо октябрийн 27 үдэртэ

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.23. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
А.Д. Жамсоева

Государственный архив Республики Бурятия

9500

1	<p>Handwritten text in vertical columns, likely names or identifiers.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns, likely names or identifiers.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns, likely names or identifiers.</p>
2	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>
3	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>
	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>
	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>
	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>
4	<p>Large block of handwritten text, possibly a list or detailed notes, spanning multiple columns.</p>		

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 16

1	Нэрэ соло, омог, дааһан тушаал, хэргэм, салин, хэдэн наһатайб		Хоринн баруун хуасай отогой гулваа шүүлэнгэ Бадма Сэбэгэй 38 наһатай, Шэгэмүүншин шажанай мүргэлтэй
2	Ямар угтайб		Баруун хуасай отогой гулваагай угтай
3	Өөрын гү, али изагуурай нь гү	Изагуурайнь зөөри	Изагуурайнь зөөритэй байгаад, өөртэнь бии
		Өөрын шадалаар олоһон зөөри	Үбһэ таряалан ба малай үсхэбэритэй юм
	Гэргытэй хаа, гэргэнэй гү	Изагуурайнь зөөри	Элдэб түрэлэй малнуудтай бии
		Өөрын шадалаар олоһон зөөри	Үгы
4	ямар газарта хургуулитай байһан бэ, тэрэ хургууля гүйсэд дүүргэһэн гү, ямар хэргэмтэй болоод, ямар тушаалда ороһон бэ, ямар газарта тушаалаа дааһан бэ, дааһан тушаалда жэмжэ жүдхэмжэ байшаал үзүүлэн бэ, хэргэмһээ бэшэ аярада хүртэһэн гү, хүртэһэн хаа ямар сагуудтаб, энээнһээ гадна хуулин мүшхэбэридэ ба шүүлтэдэ ороһон гү, ороһоншье хаа гэмгүйгөөр шүүгдэһэн, юунэй тула ямар сагуудта мүшхэбэридэ ороод юугээр шүүгдэһэн бэ	Хүдөө бусад түрэн дотор монгол ном заалһан байгаад тэрэ хургууля дүүргэһэн байна. Баруун хуасай отогой хайднар зоной хунгалтаар, 1 дэхи, Юунин ахамдай баталалгааар 1835 онһоо эхлэн баруун хуасай отогой инородной управын выборнэ тушаал дахажа ябаад, 2 дохи, 1840 ондо Эрхүүгэй губернской правленин январин 30-да 385 тоото сазаар баруун хуасай отогой шүүлэнгэ тушаалда баталагдажа, баруун хуасай отогой инородно управа гулваа болгогдоод мүнөө хүрэтэр тэрэ тушаалдаа байна. Тэрээнэй хоорондо Беэжинэй шажанай миссин туһын үргэсэ бариһанай тухай. Удан дорно зүгэй Сибирийн генерал губернаторай нюурһаа тэдэ ехэ дээдын баясхалангыг хүлэһэн бэлэй. Хёлгын Бада (Бата) нютагта түрэн байна. Энээнһээ гадна ямаршье хаа хэрэгэй тула хуулин мүшхэбэри ба шүүлтэдэ ороогүй байгаад, мүнөөшье байнагүй (?)	

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.23 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод А.Д. Жамсоева

<p>Handwritten text in columns, likely names or identifiers.</p>	<p>Handwritten text in columns, likely names or identifiers.</p>	<p>Handwritten text in columns, likely names or identifiers.</p>
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 16

5	Али ондо	1835 ондо 1840 ондо, 1845 ондо 1847 ондо 1842 ондо
6	Али нарада	Январин 30-да, мартын 8-да Апрели 11-дэ Майн 26-да
7	Дайсанай үйлэдэ ябахан гү, ябахан наа хэзээ сагтаб	Үгы
8	Хуулин шүүлтэ ба мүшэбэридэ ороһон гү, ороһон наа юунэй тула байгаад ямараар шиндхэгдэһэн бэ	Үгы
9	Штаг службибада найшаалтай байгаад хэргэмынь дэбшэхьдэ найшаагдаха шалалтай гү, али үгы гү, үгы наа ямар шалтагаанаар бэ	
10	Саг сагаар табигдаһан гү, табигдаһан наа ямар сагуудта хэды шэнээн болзороор байгаад жэшээтэ саг болзортоо бусажа бэ, үгы гү	Ноён Засийкальской Областиин сэрэгэй губернаторай 1853 оной марта 8-да, 1852 оото захиралтын ёһоор үбшээ аргалхын тула тушаалһаа сүлөөлэгдэжэ ёһотой болзортоо бусажа тушаалаа дааһан байна
11	Хэргэмдэ хүрэхэдэ отставкада табигдаһан гү, али хэргэмгүйгөөр табигдаһан гү, табигдаһан наа хэзээ сагтаб	Үгы
12	Гэргэтэй гү, гэргэтэй наа хэзээ сагта абаһан бэ, үритэй гү, эдэнь али зэргэ наһанай байгаад, мүнөө хаана байдаг бэ	1837 ондо абаһан гэргэтэй, хүбүүнийнь Сэрэндаша 8 наһатай, үхидынь Дари 17 наһатай, Шойжод 9 наһатай байгаад, гэртээ байдаг

Баруун хуасайн инородной управа соо 1855 ондо октябрийн 27-ой үдэртэ һангай тамга
даража гэршэлһэн выборнэ Аягта Няатын

Черный оттиск печати с русской легендой: «Барунъ хоацайской инородной управы»

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 75. Л. 24. Ручпись на монгольской письменности. Перевод А. Д.
Жамсоева

№ 500

3

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including a signature at the bottom left.

№ 17

Сопроводительное письмо выборного Батанайской инородной управы
Эрдэни Нохойхонова главному тайше Хоринской Степной думы Тарбе
Жигжитову об отправке формулярного списка головы Шалхара Цэгэнова

30 октября 1855 г.

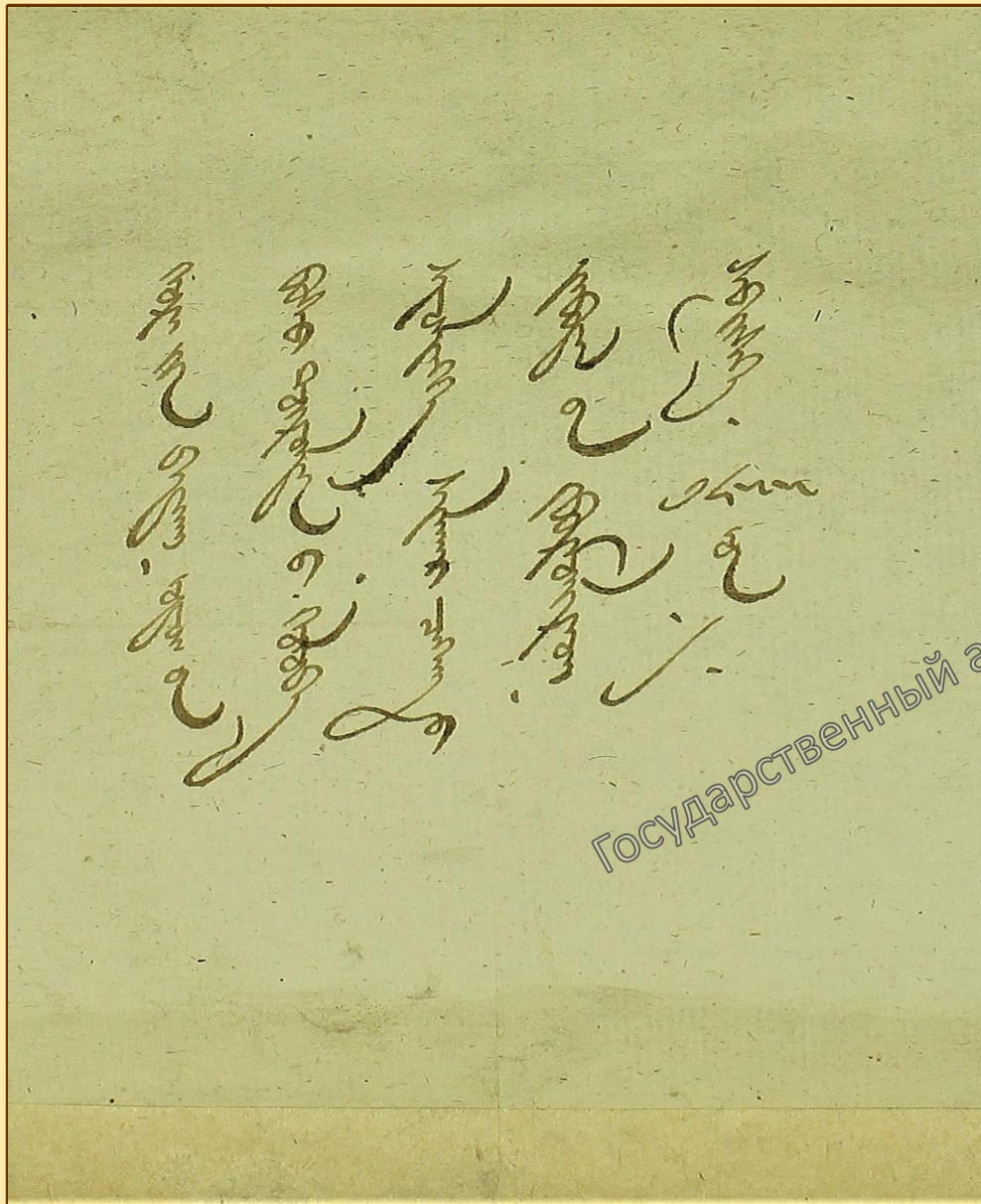
Батанайн инородно управааа
Хүргэлтэ

Октябрин
30 үдэр 1855 он
№ 481

Ноен Хорин 14 отогтой главноу тайша.
Коллежской регистратор Тарба Жигжидүндэ

Та Уилдурэлтын зарлигаар энэ управын гулваа Шалхар Цэгэнүн ябадалай
формулярной списэхые фоормоор бүтээгээд, энээнтэй хамта хүргэжэ айладхамүй.
Выборной Эрдэни Нохойхону

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 75 Л. 3. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод
Г.Н. Очировой

№ 18

Титульный лист

Формулярный список головы-шуленги Батанайской инородной управы
Хоринского ведомства Шалхара Цэгэнова

1855 г.

Хорин Батанай отогой
буса түрэлтэнэй гулваа
шуулингэ Шилхар Цэдэнү
ябадалун формулярна списхэ.
1855 ондо

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.4. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

40

Handwritten notes in the right margin.

Handwritten text in the top-left cell.		Handwritten text in the top-right cell.	
Handwritten text in the second row, left column.		Handwritten text in the second row, right column.	
Handwritten text in the third row, left column.	Handwritten text in the third row, left column, top part.	Handwritten text in the third row, right column, top part.	Handwritten text in the third row, right column, top part.
	Handwritten text in the third row, left column, bottom part.	Handwritten text in the third row, right column, bottom part.	Handwritten text in the third row, right column, bottom part.
Handwritten text in the bottom-left cell.		Handwritten text in the bottom-right cell.	

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 18

**Формулярный список головы-шуленги Батанайской инородной управы
Хоринского ведомства Шалхара Цэгэнова**

Нэрэ, цоло, омог, дагсан тушаал, хэды насатай бэ		Батанайн инородной управын гулваа шүүлингэ Шалхар Цэгэну 51 насатай юм	
Ямар угтай бэ		Батанай отогой зайсан угтай	
өөрөө ба эсэгэ эхэтэй болон гэргыгэй бол, хэды шэнээн хүдэлхэгүй зөөритэй гү	Түрэлүүдтэй гү	Изагуурай зөөритэй гү	Изагуурай зөөритэй, өөрэтэнь бини
		Олзоор үйлэ тогтогсон	Үбнэ таряалан ба малай үүсхэбэритэй
	Гэргыгэй бол, гэргэн ану	Изагуурай зөөритэй гү	Изагуурай зөөритэй ба хүдэлхэгүй зөөритэй гү.
		Олзоор үйлэдэһэн	Угтай
Ямар сагта службада ороһон бэ, энэ зуура ямар хэрэглэлээр ямар тушаалнуудые дааж байһан бэ, хаана газарта хүрэхэн бэ, дааһан тушаалдаар үлэмжэ туһа хүргэхэн газар бини бэ, хэрхэмхээ бэшэ ямар хайрада хүртэхэн бэ, хүртэхэн болболд тэр ба хэзээдэ бэ		<p>1) Өөрөө зоной сунгалтаар, губерниин ахмадай баталалгаар 1827 онһоо 1837 он хүртэр Батанай отогой Яруунын родовоой управленидэ староста тушаал дааж ябаад, тэрэ мэтэ Эрхүүгы губеринскэ правлениһаа 1837 ондо июлиин 12 үдэр 3449 тоото дарамор цазаар баталагдажа Батанай отогой инородно управын гулваа болгогдоод, мүнөө хүртэр тэрэ тушаалдаа байна. Түгнэ шотагта түрэхэн юм.</p> <p>2) Хамагыг үршөөгши Ехэ Дээдэхээ службын тула 1844 оной гинвариин 24 үдэр үбсүүндээ зүүхэ ягаан лентэтэй цагаан мүнгэн медаль хайралагдабай</p>	

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.4 об. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

13

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or report. The text is written in a cursive style on aged paper.

Донесение выборного Цаганского рода Убаши Энхэнова главному тайше Хоринской Степной думы Тарбе Жигжитову об отправке формулярного списка головы-шуленги Иролту Дансуханова

1855 г.

Цагаанай инородно управаһаа

Формулярной списхэ хамжуулһан хүргэлтэ

31 үдэр 1855 ондо № 282

Тэдэ Үндэр эрхим түрэлтэ Ноён Хоринтай отогоудай главной тайшаа Коллежтай регистратор Тарба Жигжидүн танда

Та Үндэр эрхим түрэлтын зарлигаар энэ отогой гулваа-шүүлһингэ Иролту Дансухану дааһан тушаал тухай: формулярной списхые формын ёһоор бүтээжэ энээнтэй хамтадхан Та Үндэр эрхим түрэлтын анжааралгада хүргэжэ айладхабай.

Выборной Убаши Энхэйн

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.13. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

56

ᠠᠨᠢᠨᠠᠢ ᠡ᠋᠋᠋᠋ ᠰᠠᠰᠢᠳᠠᠭᠠᠯ ᠲᠡᠭᠰᠢᠨ ᠰᠠᠯᠲᠠᠭᠠᠨᠠᠢ ᠳᠤᠷᠰᠠᠯᠭᠡ ᠲᠡᠷᠦᠨᠢᠶᠡ ᠳᠤᠪᠦᠷᠢᠨᠠᠶ
 ᠪᠣᠯᠭᠠᠨ ᠬᠠᠩᠭᠠᠵᠠ, ᠣᠳᠣᠭᠠᠢ ᠭᠤᠯᠪᠠᠭᠠᠨᠠᠷ ᠵᠣᠨᠲᠣᠶᠢᠨ ᠵᠦᠪᠰᠡ᠋᠋᠋ ᠳᠡᠷᠦ ᠰᠣᠨᠣᠰᠰᠣᠵᠣ ᠶᠠᠮᠠᠷ ᠬᠠᠷᠢᠶᠡ
 ᠬᠦᠯᠡᠭᠦᠨᠭᠡ ᠭᠡᠵᠡ ᠰᠡᠮᠡᠨᠠᠢ ᠳᠦᠮᠡᠳᠡ ᠵᠠᠬᠢᠷᠢᠨᠠᠪ. ᠲᠡᠷᠦᠭᠡᠨᠲᠡᠢ ᠳᠦᠮᠡᠮᠡ ᠰᠠᠩᠭᠠᠯᠠᠨ ᠡᠨᠡ ᠮᠡᠵᠢᠨ
 ᠪᠦᠳᠡᠮᠵᠡᠭᠦᠢ ᠬᠠᠷᠢᠶᠠᠰᠠᠯᠭᠠᠨᠠᠭᠤᠳ ᠳᠡᠭᠳᠡ-ᠤᠳᠢᠨ ᠤᠷᠵᠢᠨᠠᠶ ᠬᠠᠵᠠᠨᠠᠰᠢᠰᠠᠪᠠᠳᠠᠭᠠᠢ
 ᠲᠣᠰᠣᠯᠭᠢᠨ ᠬᠡᠷᠦᠭᠡ ᠨᠦᠭᠦᠰᠡ ᠸᠠᠳᠠᠯᠭᠢ ᠰᠠᠮᠳᠠᠬᠢᠶᠡ ᠵᠦᠳᠬᠡᠮᠤᠢ ᠭᠡᠵᠡ.

№ 20
 Записка тайши Хоринской Степной думы Тарбы Жигжитова о рассмотрении
 собранием думы необходимости организации учета совместно с
 Верхнеудинским окружным казначейством и объяснения заседателя Тэгшына
 об освобождении его от учета
 [1855 г.]

Энээнэй ёһоор засэдател Тэгшын шалтагаанай дурсалгыг тэрэнийе добориной болгон хангажа, отогой гулбаанар зонтойн зүбшөөл дээрэ соносхожо ямар харюуе хүлээнэ гэжэ степной дүүмэдэ захирнаб. Тэрээнтэй дүүмье шангалан энэ мэтын бүтээмжгүй харюусалганууд Дээдэ-Удын үкүжиной хазанашиставатай тоосолгын хэрэгыг нэгэшье удаалгүй шамдахые жүдхэмүй гэхэ.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Б.1.56. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

294

Handwritten Mongolian characters at the top of the page.

Main body of handwritten Mongolian script on the left page.

№ 21
Титульный лист

Дело о растрате казенных денег старостой Ацагатского родового управления
Убгэном Балсановым в размере 186 рублей

[1855 г.]

Описью №

Смотритэл Эрдэни Бадмын мартын 7 үдэртэ 11 тоото хүргэлтөөр гушадай Асагадай
родовой управлениин староста Убгэн Балсанай гэгшэ хангай 186 тү. Мүнгэ урибэ
гэнэн хэрэг.

1854 оной мартын 20 үдэр 23 тоото хүргэлтөөр эхилэгдэбэ

ГАРБ. Ф.8. Оп.1 Д.75. Л.294. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод
Ж.Б. Барцагрова

Государственный архив Республики Бурятия

41

Хорингийн галавнай тайшаагай үндэртэй 1855 оной июлин 10-нда 1021 тоото захиралтые үзүүлжэ газараар дундаг гэжэ гуйгша дэбихирсэн? Бусатгүрэлтэд 21 дүүшэ уладта эдлэбэринин сабиалан, таряанай газарые бэшэгдэнэн газарһаа гаргажа үгэхые соносхоһонийн хүлээгээд, тэдэнэрэй хангаһан газараа нэрлээ һаа нимэ: 1) Элхин Ташлаанай горхойной хүүргээр сэхэ Элхине хүндэлэн Бангин? Добоор мужаа габһа тэрээнһээ доошо Налуурай Түхэрэен хорёотой? 1-дхи, Малаа Мухуугай, Арба Майдарин, Бади Цэбдэнэй гэгшэдэй эзэлжэ байһан хамта 15 тухай дестини, 2) зүүн гарга мүн лэ Майдарин шэнэ үйлэдбэрилхэн нэгэ хэнэг хорёо 5 дестини тухай газар ба тэндэ тэрэ можоһоо доошо Элхин хоёр бэээр

№ 22

Справка от родовичей Хоринского ведомства, проживающих по реке Ильке, о выделенных земельных угодьях под сенокосные и посевные участки для 21 человека по приказу Хоринского главного тайши от 10 июля 1855 г.

12 января 1856 г.

Баталалгы

1856 оной январин 12 үдэртэ

Хорин мэдэлэй Элхин горхоноор нуудаг отог бүрин найд зонтойһоо баталалга хэхэнь. Бидэндэ

Хорин степной дүүмын ноён таседател Дэлэгэй нюураар ноён Хорин галавнай тайшаагай үндэртэй 1855 оной июлин 10-нда 1021 тоото захиралтые үзүүлжэ газараар дундаг гэжэ гуйгша дэбихирсэн? Бусатгүрэлтэд 21 дүүшэ уладта эдлэбэринин сабиалан, таряанай газарые бэшэгдэнэн газарһаа гаргажа үгэхые соносхоһонийн хүлээгээд, тэдэнэрэй хангаһан газараа нэрлээ һаа нимэ: 1) Элхин Ташлаанай горхойной хүүргээр сэхэ Элхине хүндэлэн Бангин? Добоор мужаа габһа тэрээнһээ доошо Налуурай Түхэрэен хорёотой? 1-дхи, Малаа Мухуугай, Арба Майдарин, Бади Цэбдэнэй гэгшэдэй эзэлжэ байһан хамта 15 тухай дестини, 2) зүүн гарга мүн лэ Майдарин шэнэ үйлэдбэрилхэн нэгэ хэнэг хорёо 5 дестини тухай газар ба тэндэ тэрэ можоһоо доошо Элхин хоёр бэээр

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.41. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 22

Хожюуртайн дабаанай боом хүрэтэр бин байһан газарые уһа ханаабаар һайжаруулан эзэлхэтнай зүб байг гэжэ баталбабди. 2-дохи, 1854 ондо зонһоо үгтэһэн Хожюуртын дээдэ боомһоо Паргайн? Хорёо хүрэтэр 10 гаран дестини сабшалангаа урда ёһоор эдлээд, тэрэ шадар михаатай Игнаг Пушкаревой сабшаланһаа тэрээн дээрэ нэмэрин тула доошо байһан бурядай Муруй Номтын Н, Данга Омогтын гэгшэдэй уһа ханаабаар һайжарһан 12 дестини тухай газар үгтөөд, тэрэ хоёрой хоорондо байһан Бархай Холхоо Соохондойн, Убхай Тэбдын?, Михайла Костүхинэй гэгшэдэй гурбан хэнэг хорёотой сабшалангынь тэдэ хэрээснигүүдтэ хабагүй байгаад, хорёо дотор байһан газараа Соохондойн нүхэдтэйгөөр хүшөөлэлтэгүй өөрөө эдлэнэ. Зүгөөр тэдэнэрэй изагуур эзэлһэн Элхини бэлшэртэ 10 шахуу дестини сабшалан гэндэхи зоной даабарида орхигдобо. Баһашье гаряанай газарые Элхини Үлэнтэ ба Хэлтэги болон Ташалангай, Хүл-Нарһанай соорхой тингээд Майлаар газар бидэнтэй хамта илгалгүй үлдэбэрилхэ болонот. Тэрэ тула энэиние баталаад гар табигшад.

Помошник дүссэн Түгэдэй өөрөө
Дашы? Дашын гарые нюурай гуйлгаар Түгэдэй табиба

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.41 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a transcription of the document on the right. The text is dense and covers most of the page area.

34

Гаврил

Котромину

Зоной баталалгын

тухай хүргэлтэ

Майн 31 үдэр
1856 ондо
№ 39

Ноён Хорин главной дашаа
Коллежской регистратур Жигжидүндэ.

Та амгалан гурэлтын байгша оной апрелин 20-ой үдэр 459 тоото даалгаан захирагын ёноор шэнэ Эльхин селенин түбхинэнэн бусатүрэлтэдэй зоной нодолгыг дүүргэн, Эльхи нутагай сайд зонтойнь, мүн энэ оной майн 26 -най үдэрэй үгэгши зүбшэлгээр тэдээр гуйгша зоной

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 75. Л. 34. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

№ 23

Донесение старосты Курбинского отделения Гавриила Котроминна главному тайше Хоринской Степной думы Гарбе Жигжитову о выделении пахотных и сенокосных угодий для оседлых жителей

31 мая 1856 г.

Староста Гавриил Котромину
Зоной баталалгын
тухай хүргэлтэ

Майн 31 үдэр
1856 ондо
№ 39

Ноён Хорин главной дашаа
Коллежской регистратур Жигжидүндэ.

Та амгалан гурэлтын байгша оной апрелин 20-ой үдэр 459 тоото даалгаан захирагын ёноор шэнэ Эльхин селенин түбхинэнэн бусатүрэлтэдэй зоной нодолгыг дүүргэн, Эльхи нутагай сайд зонтойнь, мүн энэ оной майн 26 -най үдэрэй үгэгши зүбшэлгээр тэдээр гуйгша зоной

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 75. Л. 34. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

84 об

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including the name "Гавриил Костромин" (Gavriil Kostromin).

Продолжение документа № 23

эрэлгэ гуша Ташаланай адагта зэээ гэрээр луухын тулада нюурнуудаар хэлэлсэжэ зүбтээ ороод тэрээгээр баталажа ... табһан дээрэхи зүблэлгыг энээнтэй Та амгалан түрэлтын анжаралтада айлдхан хүргэмэй.

Староста Гавриил Костромин

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.34 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

35

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including several signatures and stamps. A large diagonal watermark reads "ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АРХИВ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ".

Подтверждение почетных лиц каждого рода Курбинского отделения о поселении старосты Гавриила Костромнина на выделенном ему участке

[1856 г.]

1856 оной майн 26-на үдэр Эльхийн мэдэлэй бүлэгэй отог бүрийн сайд зоной баталалга ноен Хоринн 14 отогуудай главной тайшаа Жигжэдэй апрелин 20-ной үдэр 459 тоото захиралтын бодотые үзүүлэжэ сонсохоон бол Хүрбинн гасагай староста Хостроминда тэрэ абагша газарта гэр барихын тухай нютагай сайднар зоной зүбшээн баталалга абаад хүргэгты хээнээр, тэдэ гүйгша хэрээснэгүүд энээнине үгэхэ энэ:

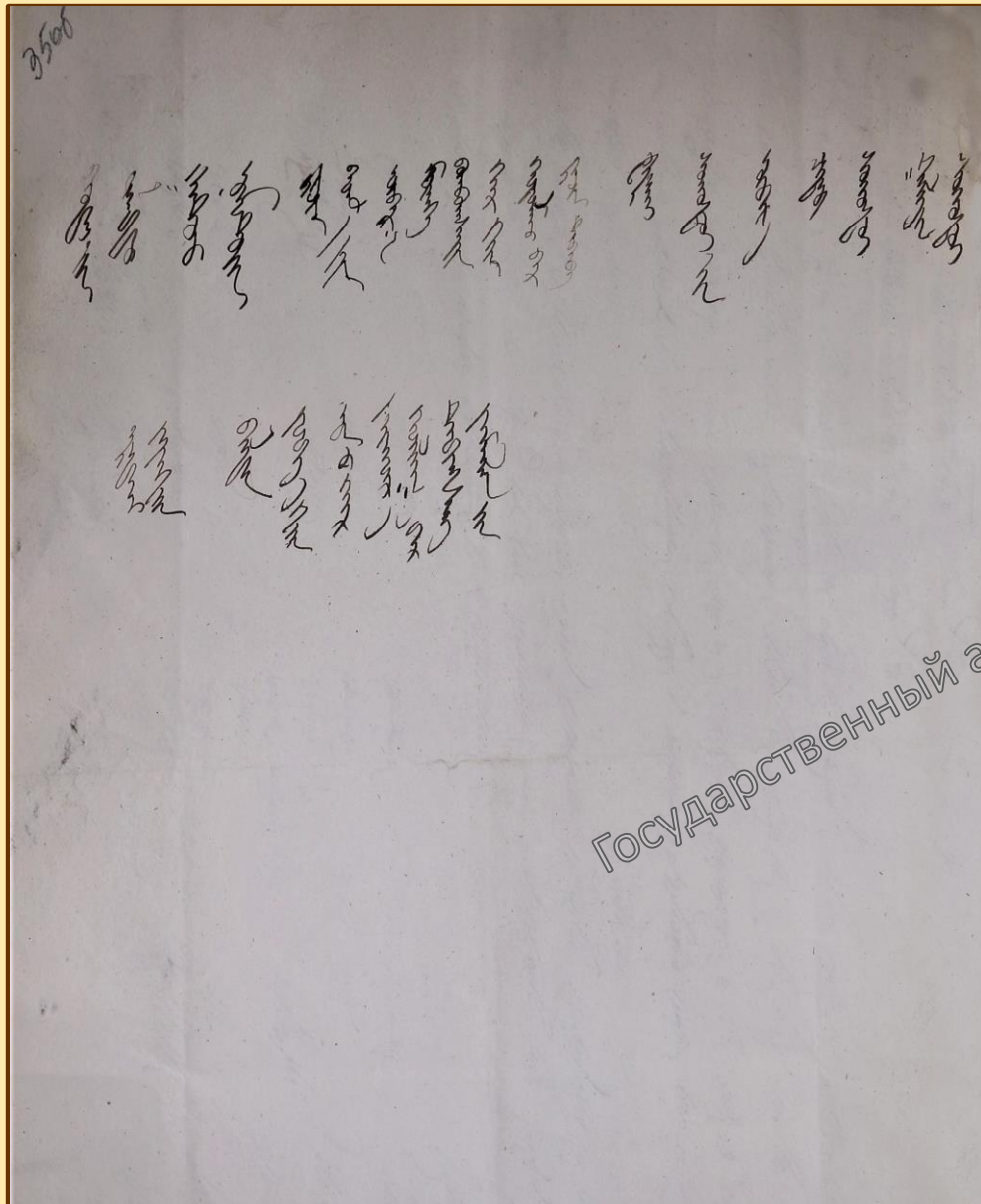
Та дээдэ ахамадай шинэ эбэрээр Эльхийн Хүхэ хонитойн (?) ба Мухар тала газарта селентэй болбоон Ташалан таряаланай шадар Ташаланай адагта Цамаха (Зэмэг?) гэрээр туураагулада нюурнуудаар хэлэлсэжэ зүбтээ ороод, энэ зүбшөөли үнэние баталааг гарнуудаа табигшад:

Помощник Цэдэн Номтуин, Цогто Хүлгэнү гакрые гуйлгаар табигсан Доржин

Түшэмэд Эрдэни Доржинн, Абида Номтуин, Шита Шинхын – эдэнэй гарые Доржинн табига.

Түшэмэд Цэрэмпэл Сидабану гарые гуйлгаар Сангар Замалайн өөрөө гараа табига.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.35. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

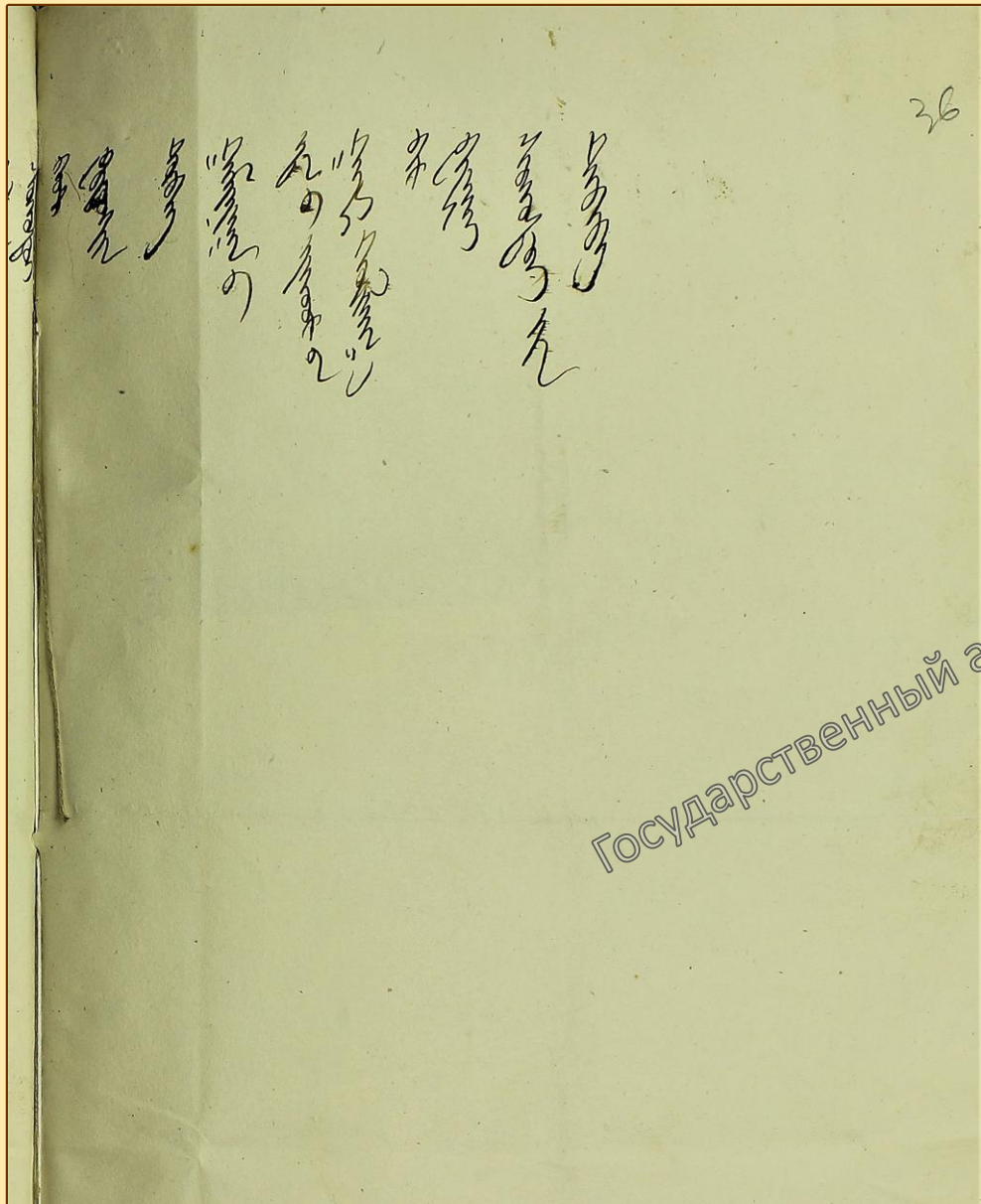
Продолжение документа № 24

Батанайн албата Гатуб Номотойн, Ринчин Бадманн өөрөө, Мүнхэ Бүмбүүшхэйн гараа гуйлгаар Доржийн табиба, Принлай Сохостойн өөрөө, Цэдэб Сохостойн, Галсан Сохостойн.

Эрдэни Заяанн, Балдан Зодбойн – эдэнэй гар Заяанн гуйлгаар табигша Замаланн.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.35 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 24

Бага Подросхин, Түбэг Гаминихану – эдэнэй нюрай гарые гуйлгаар Сохостойн табиба.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.36. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

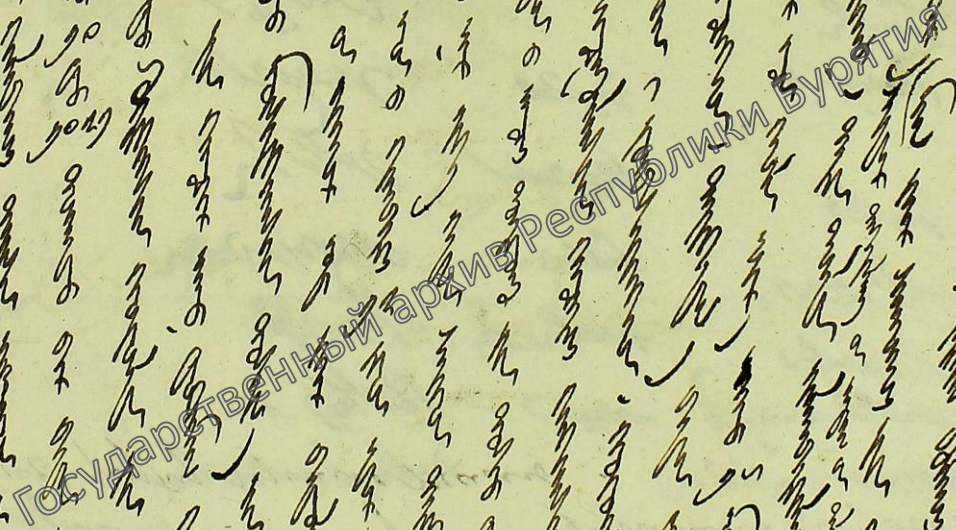
Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten notes on the left margin, possibly a list or index.

Handwritten notes at the bottom left, possibly a signature or date.

Main body of handwritten text, consisting of several columns of cursive script.

Кембридж
объяснение
никогда
новорожденный
слова
глаголы
родитель
кажется
компания
Сергей
мне
моя
себя
и
Сторона
Губерния
Компание
руки
келу

№ 25

Прошение крещеных оседлых инородцев Новоильинского селения заседателю Аюше Дэлэкову о разрешении строительства зимовья у устья Ташелана для разведения скота

[1856 г.]

Ноён заседател Аюуша Дэлэгэйдэ
Шэнэ Элхийн селениин хэрээсниг түбхинэнэн бусатүрэлтэнүүднээ
Обьяснени

Та ноён Хорини галабной тайшаа Жэгжэдэй үнгэрэгшэ зунай июлиин 10-да 1021 тоогоор бидэнэй гэрэ зунай майн 26-нда хүргэһэн гуйлтын ушараар эзэлүүрини газарын дутамаг гэнэн ёһоор соносхожо мүшхэнэн тушаа энээхэн обьяснени өөһэдын нюурнуудаар баталжа тушаахамнай. Мүнөөхи оной январь 12-рой гүртэ эндэхи нюотагай нүүгшэнэр? нэгэ хэдэн хайд түрүү зонтойгоор бидэнэй ажил гэрэһын туһада ханалаар, дура? үзүүлэн газарые хангаһан баталалһан тушааһые зүбшөөгөөд, гуйгша бидэнэй ханал гүйсээд, тингэтэр бидэндэ илгэһэн газар гэрһээ холо ойронь 15 модонһоо 20 модоной зэргэ байна. Тэрэ туһада илгаварилагдаһан мижаата газар дээрэ шадар Ташалангай адагай талада модонь нуухын тулада зэмбээ барьжа нуухые эшэ зарлиг болохын хайрые Ташалхые гуйгаад баталһан обьяснениин һүүл доро гарнуудаа табигшад

/саашань ородоор бэшэнхэй/

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.15. Л.42. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарица

Государственный архив Республики Бурятия

43

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including a circular seal on the left side.

Продолжение документа № 25

Батанайн албата Ананда Табин
 Батанайн албата Муруй Номтын
 Галзуудай албата Хэшэгтэ Мухуугай
 Санжи Сангажын өөрөө

Албаганар Мүнхэ Номтын
 Галзууд Ананда Хамаганай
 Сунды Малаашхын
 эдэнэй нюурай гуйлга[ар] Галсан Түгэдэй табиба

Түшэмэл Эрдэни Доржын өөрөө
 Галзууд помоошниг Пиргай Соохондойн өөрөө

Маюур Цаганай өөрөө
 Гарма Номын
 Барда Тулугайн
 Очир Доржын
 эдэнэй гарые нюурай гуйлгаар Пиргай Соохондой табиба

Бибасаа Цэбдэнэй
 Эрдэни Очирой
 эдэнэй гарнууд гуйлгаар Мүнхэ Номтын табиба

Энээнэй үненине нюурнууд дээрэ гэршэлхэн заседател Бардын

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.75. Л.43. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

№ 26

Предписание Забайкальского областного управления главному тайше хоринских бурят Очирову о запросе приговора по выбору головы Цаганской инородной управы вместо заболевшего Вандана Юмсунова (перевод шуленги Бадмаева)

21 мая 1861 г.

Забайкальска областной управлени
1-дүгэр тасаг
2-дүгэр шэрээн

Майн 21 -дэ
1861 он
№ 1690
Ноён Хоринин главнои тайша Очирунда

Тайша, энэ майн 10-да 559 тоого хүргэлтын харюуда, мэдээсэхэмни: Цагаанай инородной управын гулваа Вандан Юмсүнэй ганда үбшэн шалтагаантайһаа гушаалт та, тунггдахаме гуйжа, гушааһан гуйлгаар Та ину тэрэ управын зоной дуран дээрэ үтгэһэн болобоо, тэрээнтэй хамта Юмсүнэйн гуйлгын үнэнтэй болохолонь, орондонь бэшэ, буса гүрэлтэн һунгаһан приговор бүтээлгээд, баталамжын тулада намда хүргэгты та.

Цэрэгэй губернаторай гушаалта полковниг Гүтил /?/, тасагыге захирагша
Үбэшинхү /?/ или Ибашинху
Оршуулагша шүүлингэ Бадмаин /?/

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.48 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

4805

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including a signature at the bottom left and a large flourish at the bottom right.

12
1861

18

Угсаагүй
 1. Дамба
 2. Дамба
 3. Дамба
 4. Дамба
 5. Дамба
 6. Дамба
 7. Дамба
 8. Дамба
 9. Дамба
 10. Дамба
 11. Дамба
 12. Дамба
 13. Дамба
 14. Дамба
 15. Дамба
 16. Дамба
 17. Дамба
 18. Дамба
 19. Дамба
 20. Дамба
 21. Дамба
 22. Дамба
 23. Дамба
 24. Дамба
 25. Дамба
 26. Дамба
 27. Дамба
 28. Дамба
 29. Дамба
 30. Дамба
 31. Дамба
 32. Дамба
 33. Дамба
 34. Дамба
 35. Дамба
 36. Дамба
 37. Дамба
 38. Дамба
 39. Дамба
 40. Дамба
 41. Дамба
 42. Дамба
 43. Дамба
 44. Дамба
 45. Дамба
 46. Дамба
 47. Дамба
 48. Дамба
 49. Дамба
 50. Дамба
 51. Дамба
 52. Дамба
 53. Дамба
 54. Дамба
 55. Дамба
 56. Дамба
 57. Дамба
 58. Дамба
 59. Дамба
 60. Дамба
 61. Дамба
 62. Дамба
 63. Дамба
 64. Дамба
 65. Дамба
 66. Дамба
 67. Дамба
 68. Дамба
 69. Дамба
 70. Дамба
 71. Дамба
 72. Дамба
 73. Дамба
 74. Дамба
 75. Дамба
 76. Дамба
 77. Дамба
 78. Дамба
 79. Дамба
 80. Дамба
 81. Дамба
 82. Дамба
 83. Дамба
 84. Дамба
 85. Дамба
 86. Дамба
 87. Дамба
 88. Дамба
 89. Дамба
 90. Дамба
 91. Дамба
 92. Дамба
 93. Дамба
 94. Дамба
 95. Дамба
 96. Дамба
 97. Дамба
 98. Дамба
 99. Дамба
 100. Дамба

№ 27

Донесение головы Галзутской инородной управы Намсараева в Хоринскую
 Степную думу об избрании выборных этого рода зайсана Гонбо Вачируна и
 Гэлэга Сангитова

22 декабря 1861 г.

№ 1085

Галзуудай инородно управаһаа
 Выборнууды
 хамжуулаха
 хүргэлтэ

Декабрин
 22 үдэр 1861 он
 № 1085
 Хорингийн дүүмэдэ

Энэ отогой выбонээр Дэмбэрэл Загину, Гүнгбэ Гүнгэн гэгшэдэй орондо зайсан
 Гонбо Вачирун, зайсанай хүбүүн Гэлэг Зангидун гэгшэд выбонэртэ хунгажа, энэ
 отогой сайд зон суглаанаар байгша харын 21 үдэр бүтээнэн выборнууды энээнтэй
 хамжуулан ёһотойгазар зууршалажа болохы гуйн Хорин степной дүүмын
 анжаралтада үргэн хүргэмэй.

Гулваа Намсарайн

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.18. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
 Г.Н. Очировой

20

no
1263

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including a signature at the bottom left.

№ 28

Донесение головы Жамьяна Намсараева Хоринской Степной думе об отправке вынесенного общественного приговора о выборе заседателя Адоскина

28 марта 1862 г.

№ 385

Гулваа Жамьян Намсарайн
Хүргэлтэ

Мартын 28 үдэр 1862
№ 385

Хорин степной думадэ

Эдэ Думанээ суглаанай гулваанарта февралин 23 үдэрэй 830 тоотуор засагчельнар Боршубаин, Адосхин, Хүлэгүн гэгшэд и тушаалдаа зүдхэмжэгүй тушаа зоной харюусалга дээрэ үгэжэ захирһанай ёһоор засагчель Адосхин тушаа мартын 20-ной үдэр бүтээһэн приговоре энээнтэй хамжуулан одоо дүүмын анжаралгада хүргэмэй.

Гулваа Жамьян Намсарайн

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.20. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Предоставление списка доверенных лиц чиновнику Зокандрию(?) Улябрьскому (?) для участия в выборах головы Барун-Хуасайского рода вместо Цэбэга Хултэнова

Март 1862 г.

Найдуулхан доверени

1862 оной мартын ... үдэр Баруун хуасайн Улябрун /?/ родовой управлениин хамжаанай сайд зонһоо энээниэ бүтээжэ эндэхин амгалан хайрата түшэмэл ... Зокандрий /?/-да манай Баруун хуасайн гулваа тушаалта выборной Абидуин захиралта, Байгши мартын 4-эй үдэр 140 тоотоор манай родобойн староста Цэбэг Хултэйндэ захирагдаһан дотро бэшэгдэһэнэ: Хорин степной дүүмын дэргэдэ байгши мартын 15 үдэр Баруун хуасайн гулваае сунгахын суглаанда энэ родобойн зонһоо нэгэ доверной сунгажа эльгэгты гэхэн байба. Тинмэ тула Та амгалан хайрата түшэмэл Зокандринида, эннэгээр найдуулан баталха энэ, дээрэхи суглаанда билэ зоной тула ошоод, Баруун хуасайн гулваае нэгэ сайн шадалтай түбшэн дээрэе хунгалсажа бүтээхые найдабайбди. Тинмэ манай хунгаһан нюур тушаа бидэ бол хожомдоо нэхэбэри, арсалтагүй түбшөөхын тула эннэгээр баталһан довернойн үнэнэй һүүлдэ гарнуудаа табигшад:

- Албата Вачир Зэмэсхийн, Багши Вачирун – эдэнэй гарые гуйлгаар помощниг Цэрин Цэдэбүн табиба.
- Албата Эрдэни Номтоин гарын гуйлгаар Гарма Номтоин табиба.
- Албата Жамсаран Дармын өөрөө. Помощниг Цэрин Цэдэбүн өөрөө.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.26. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

26

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including names and signatures. The text is a list of trusted individuals (Найдуулхан доверени) for the election of a head of the Barun-Khuasay clan. The names listed include: Цэбэг Хултэйн, Зокандрий, Абидуин, Вачир Зэмэсхийн, Вачирун, Эрдэни Номтоин, Гарма Номтоин, Жамсаран Дармын, and Цэрин Цэдэбүн.

24

Handwritten text in Mongolian script, organized into several columns. A circular stamp is visible on the left side of the page.

Handwritten text in Mongolian script, organized into several columns.

Handwritten text in Mongolian script, organized into several columns.

28

Handwritten text in Mongolian script, organized into several columns.

Handwritten text in Mongolian script, organized into several columns.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 29

Албата Санжи Ванжину өөрөө, албата Ванчир Ванжину өөрөө,
Албата Цанри Санжин өөрөө, албата Абида Санжилун өөрөө, албата Доржи
Абидуин өөрөө.
Албата Эрхэтэ Номшин өөрөө, албата Доржи Андааин өөрөө, албата Ринчин
Иролтуин, Бадма Андааин, Эрдэни Номшин, Вачир Иролтуин, Дашипил Абидуин
– эдэнэй гарые нюурай гуйлгаар Хэрхэтэ Номшин табиба.
Албатанар Могсолон Түбшину, Мүнхэ Сүндүйн – эдэнэй гарые нюурнуудай гуйһ
анад албата Санжи ДДэнжину табиба. Албата Гарма Урлахайн өөрөө, албата
Сүндүй Жасарану, албата Бообай Сүндүйн өөрөө,
Албата Цэбэг Ванжилун гарые нюурай гуйһанда Ванжин Цэринү табиба. Албата
Санжи Ванжину өөрөө, албата Бадма Намсарайн өөрөө, албата Зодбо Үбүнү өөрөө,
... гуйһанда Помошниг Цэрин Цэдэбүн өөрөө.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.27, 28. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

36

1862

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation or transcription of the document on the right. The text is written in a cursive style characteristic of traditional Mongolian script.

№ 30

Донесение головы Барун-Кубдутской инородной управы Дашибалова (?) Хоринской Степной думе о прошении родового старосты Эрдэни Галсанова об освобождении его от занимаемой должности по состоянию здоровья

04 мая 1862 г.

№ 486

Баруун хүбдүүд инородно управын Хүргэлтэ

Майн 4 үдэр 1862 ондо
№ 486

Хорин степной думад

Энэ управын отогой родовоин староста Эрдэни Галсану апрелин 3-ай үдэрһөө бэшээр гуйлгань: өөрын бэсын үлбэр үбшэн шалтагаанһаа табигдахые гуйһаниннь энэ управа апрелин 12 үдэр 379 тоотор Галтагайн родовоин управлени захирхадаа староста Галсану үнэхээр тнимэ шалтагаантай байһанаар, орондонь бэшэ найдамжатай нюурые хунгахые

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.36. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

3606

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper. A diagonal watermark reading "Государственный архив Республики Бурятия" is visible across the page.

Продолжение документа № 30

захирхан байба. Тийгээд тэрэ родовойн зон урдын зайхан Бадма Түгэдэй гэгшые байлгахые зүбшөөн, апрелин 30 үдэрөөр приговор бүтээгээд, тэрэнээ зохистой газар зууршалажа баталуулхые гуйн тушааба, тэрэ тула бодото приговор энэнтэй хамжуулан, Эдэ дүүмын анжаралгада хүргээд гуйха хаана ёһотой газар зууршалан, шэнэ хунгагдаһан Бадма Түгэдэй гэгшые Галтагайн родовойн старостада баталуулан, тэрэнэй нэрээр сааза зарлиг буулгажа болоһой.

Гулваа Дашибалун?!

ГАРБ Ф.8. Оп.2. Д.149. Т.1. Об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

№ 31
1862 г. 2

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the document's content.

№ 31

Донесение заседателя Вачиржаба Хайдабуна Хоринской Степной думе о замене сторожа Николаевского сумэ Осипом Гиноским вместо заболевшего Артема Хасагорова

1862 г.

Заседатель Хайдабуну
Хүргэлтэ

... 3-да
1862 ондо
№ ...5

Хорин степной дүүмэдэ

Эдэ дүүмын захиралгаар Анаагай Николаевска сумын харуулшанда сомологдоһон Артём Хасаронов гэгшые ябуулаха гэбэл бэень үбшэн үлбэр байгаад, байгша он дотор харуул Хасхаронов бол Осип Гинос гэгшэдэ бүхэли жэлэй дотор даалгажа худалданиие энээгээр хүргэжэ мэдүүлэбэй.

Заседатель зайсан Вачиржаб Хайдабун өөрөө

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.2. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script on aged paper. The text is arranged in several vertical columns, written from right to left. The script is highly stylized and cursive. There are some faint markings and numbers, such as '3' at the top center and 'No 2' at the bottom left. A large, faint watermark is visible across the page, reading 'Государственный архив Республики Бурятия'.

№ 32

Донесение головы Худайской инородной управы Цэбэнова Хоринской
 Степной думе о вручении звания шулengi Ринчину Вачируву,
 сыну заседателя Вачира Хайдабона

[1862 г.]

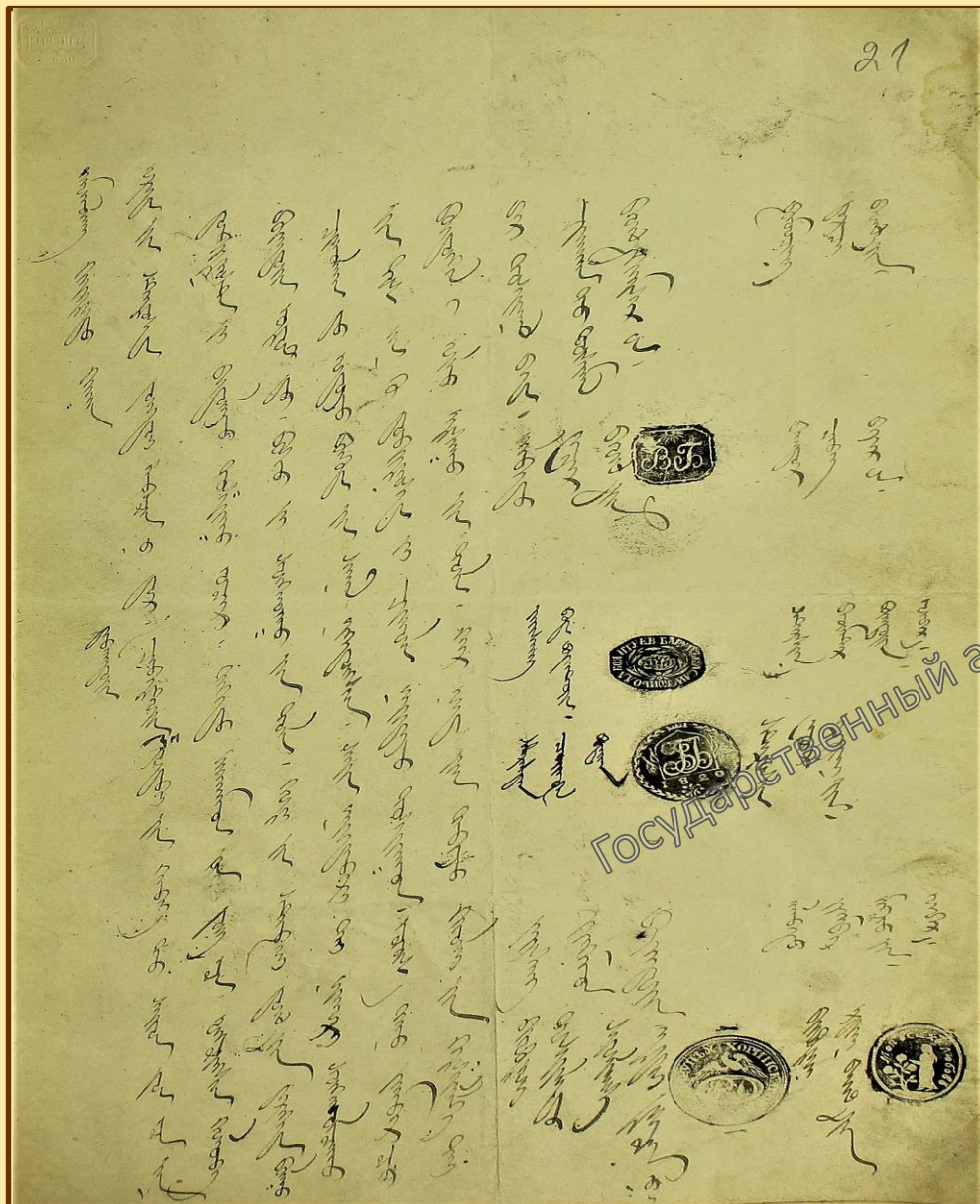
Худайн инородно управын
 Хүргэлтэ

Январин 5 үдэр
 № 2
 Хорин степной дүүмэдэ

Энэ отогой зоной үндэртэн оной мартын 20 үдэртэ бүгэдын суглаан дээрэ бүтээхэн Бүнбүгэнын(?) отогой шүүлингэ нэрэмжэтэдэ Хорин степной дүүмын заседатель Вачир Хайдабонай хүбүүн Ринчин Вачирун гэгшые лунгаһан выбори энээнтэй хамгаулал. Хорин степной дүүмын анжаралгада хүргэжэ айладхахамни энэ, нэрлэлтэ Вачирун гэгшые хаана ёһотой газар зуурашалжа, шүүлингэ нэрэмжэдэ тагадуулажа болоһой.

Гулваа Цэбэгүн

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.3. Рухосун на монгольскэй тусьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Предоставление на имя старосты Зундуй Абжинова списка доверенных лиц Дабагуя и Шибертуя для участия в выборах головы вместо умершего головы Буянтуева

[1862 г.]

Амгалан хайрата хаан

Урдын староста Зундуй Абжинуда Дабаатын, Шэбэртын 2 родовоин габьяата сайд зонгоо энэ доверностине баталажа тушааха ушар, Дээдэ ахаматай зүгһөө нүгшэһэн гулваа Буянтын орондо бэшые хунгахын тула, Хоринн степной дүүмын дэргэдэ болохо суглаанда орожо бүгэдын ханал нэгэдхэһэн, сайн найдабаритай нюур хунгалдахын тушаа энэ доверностине шухала найдажа тушаагаад, эсэстэнь ямаршье бүтээлые арсахагүйн тула гарнуудаа табижа хуулинн гэршэлгэтэнээр тушаанабди.

... түшэмэл Буда Жамсарану, помощниг Доржи Бадманн, Албата Вачир Бадманн /печать/, Баатар Цэбэг Базарун, Зайсан Буда Буянтуин /печать/, староста Бадматар Буянтуин өөрөө, староста Цэдинпил Буданн /печать/, староста Вачир Эрдэннин Зайсан Жигмид Буянтуин, албата Жимба Мэгзүн өөрөө, Выборно тушаалта шүүлингэ Эрдэни Ринчинэй /печать/, выборно Эрдэни Бадманн /печать/

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.21. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

82

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including a circular official seal at the bottom center.

Продолжение документа № 33

Цэбэг Вачирун, Бадма Хамисаарун, Бадма Бүднин, Цэдэб Бүүднин – эдэнэй гарые нюурай гуйлгаар өөрынгарые табигша Цогто Хамисарун.
 Балдан Бадманн, Бадма Базарун, Хүбүүн Жимину, Балда Жимисну, Эрдэни Гомуин, Боди Яригтайн - эдэнэй гарые нюурай гуйлгаар гараа таигша Цогто Хамисарун.

Албата Гүрөө Бадманн өөрөө.

Дээрэхи доверностиин үнэннине мартын 27-ой үдэр Баруун хуасайн ииородно управын сангай тамга даража нюуураар гэршэлээн гулваа гушаалта выборно Абидунн /печать/

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

№ 34

Представление списка доверенных лиц зайсану Тогтохону Бэрхиеву и чиновнику Бархаеву для участия в выборах головы Цаган-Хуасайского родового управления по повелению головы Барун-Хуасайского рода Абидуева

1862 г.

Найдуулхан доверени

1862 оной мартын үдэр, Баруун хуасайн Цагаан хуһанай родовой управлениин хамжаанай сайд зоной энээнине бүтээжэ эндэхин амгалан хайратанар зайсан Тогтохон Бэрхийн, түшэмэл Бархайнда, манай Баруун хуасайн гулваа тушаалта выборной Абидын захирагча байгша мартын 4-эй үдэр 140 тоотоор манай родовойн староста тушаалта Дэлгэрүндэ захирагдахан дотор бэшэгдэхэниинь: Хорин степной дундун Дэлгэрдэ байгша мартын 15 үдэр Баруун хуасайн гулваае һ унгахын суглаанда энэ родовойн зонһоо доверной хунгажа эльгэгтгы гэнэн байба. Тэрэ тула Та рудалан хайратанар зайсан Бэрхийн нүхэдтэнэртэ энээгээр найдуулан баталжа аман дээрэхи суглаанда бидэ зоной тула ошоод Баруун хуасайн гулваае нэгэ сайн шалгалтай түбшэн нюурье хунгалсажа бүтээлсэхье найдабай. Бидэ танай һ унган нюур тушаа бидэ хожомдоо нэхэбэри, арсалтагүй зүбшөөхын тула энээгээр баталхан довернойн һүүлдэ гарнуудаа табигшад:

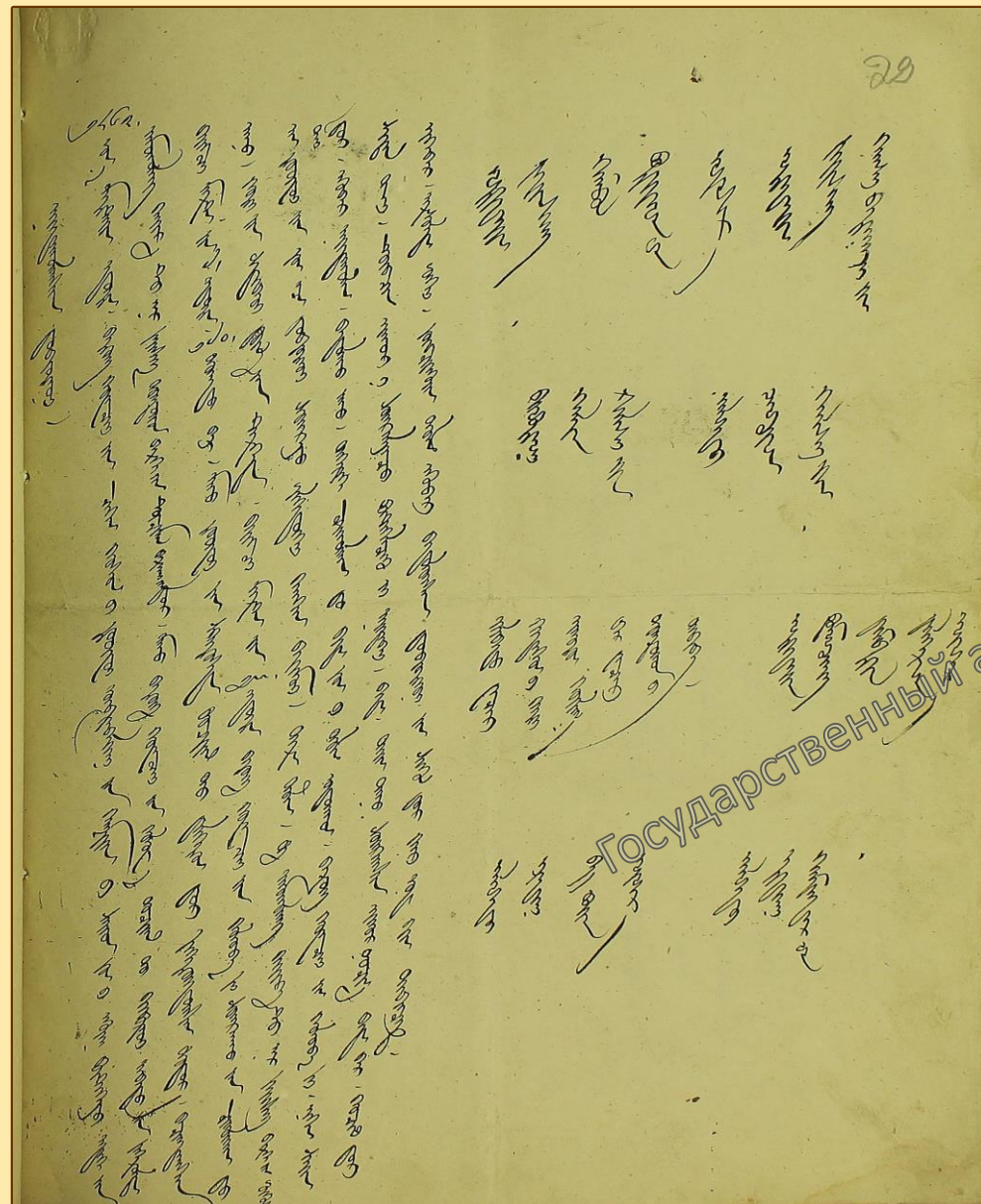
Урдын зайсан Гамбул Буряадун өөрөө, урдын зайсан Ханши Баргажин,

Выборной Галин Галшин, албата Цэбжид Галшин,

Албата Вачир Хэтэгэнү гарье нюурай гуйлгаар Вачир Тогтохону табиба, урдын помощниг Дэмбрил Дэлгэрүн өөрөө.

Албата Эрдэни Баабойн өөрөө, албата Эрдэни Хаминдарун.

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 149. Л. 29. Ручка на монгольской письменности. Перевод Г. Н. Очировой

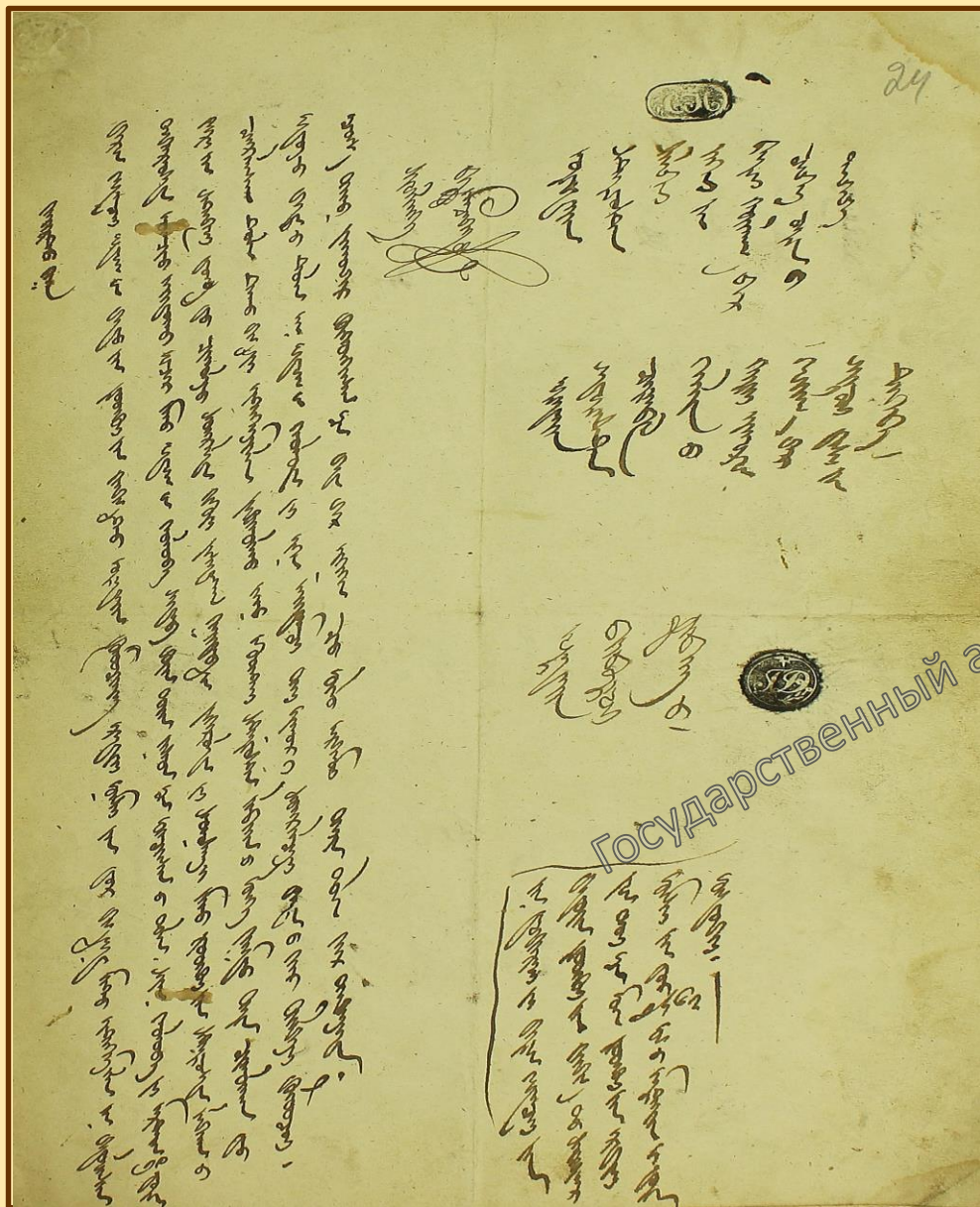
Handwritten Mongolian script in vertical columns, organized into four rows. The script is dense and cursive, typical of historical documents. A diagonal watermark is visible across the page.

Продолжение документа № 34

Албата Галша Майдарин заһабари, албатанар: Цэрин Соржин, Тогтохо Цэринү, албата Намицэдэн Бэрхин гарнууды нюурнуудай гуйлгаар Иролтгун табиба. Албата Доржи Ринчинү, Цэбэн Эрдэнин, Вачир Ринчинү, Эрдэни Элинцэйн -эдэнэй гарнууды нюурнуудай гуйлгаар Дарма Илинцин табиба. Албата Цэдэн Зэгдэнү өөрөө, албата Норбо Жимбаин гары Цэждэн Зэндэнү табиба, албата Тэхэ Нанцэд өөрөө. Албата Эрдэни Баробооцин, албата Санжи Баробооцин, албата Вачир Баробооцин - эдэнэй гарнууды нюурнуудай гуйлгаар Дэмбэрил Дэлгэрүн табиба.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. РГР. Реплика на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

**Предоставление списка доверенных лиц помощнику Барун-Хуасайского рода
Эрдэни Номшину для участия в выборах головы
этого рода вместо умершего Сэдэба Буянтуева**

[1863 г.]

Хайрата хаган

Баруун хуасай отогой Багуин родобойн габьяата урдын помощник Эрдэни Номшиндо бэдээ мэтэ этигэмжилэн энэ баталхан доверности эличуу найдаха учир, манай отогой гулваа Сэдэб Буянтуин насанһаа нүгшэнэн тула, шэнэ гулваае Мартын 19 үдэр Хорин стедой дүүмэдэ сугларжа сунгалта хэхые заседатель Хайдабунай захиралгыг, ондсхожо манай родобойн староста Лабхану цангалагсан тула, танай бэеыг этигэмжилэн ябуулаха ану энээнтэй староста Лабхануутай хамта гэрэ суглаанда отогой бидэнэй тула энэ отогой гулваае нэгэ найдамжатай нюорые хунгалсажа бидэнэй гар табижа болохой. Эсэсэ манай юу бүтээхэнһээ бидэ нэгэхэншые арсахагүйбди. Тэрэ тула гараа табишад:

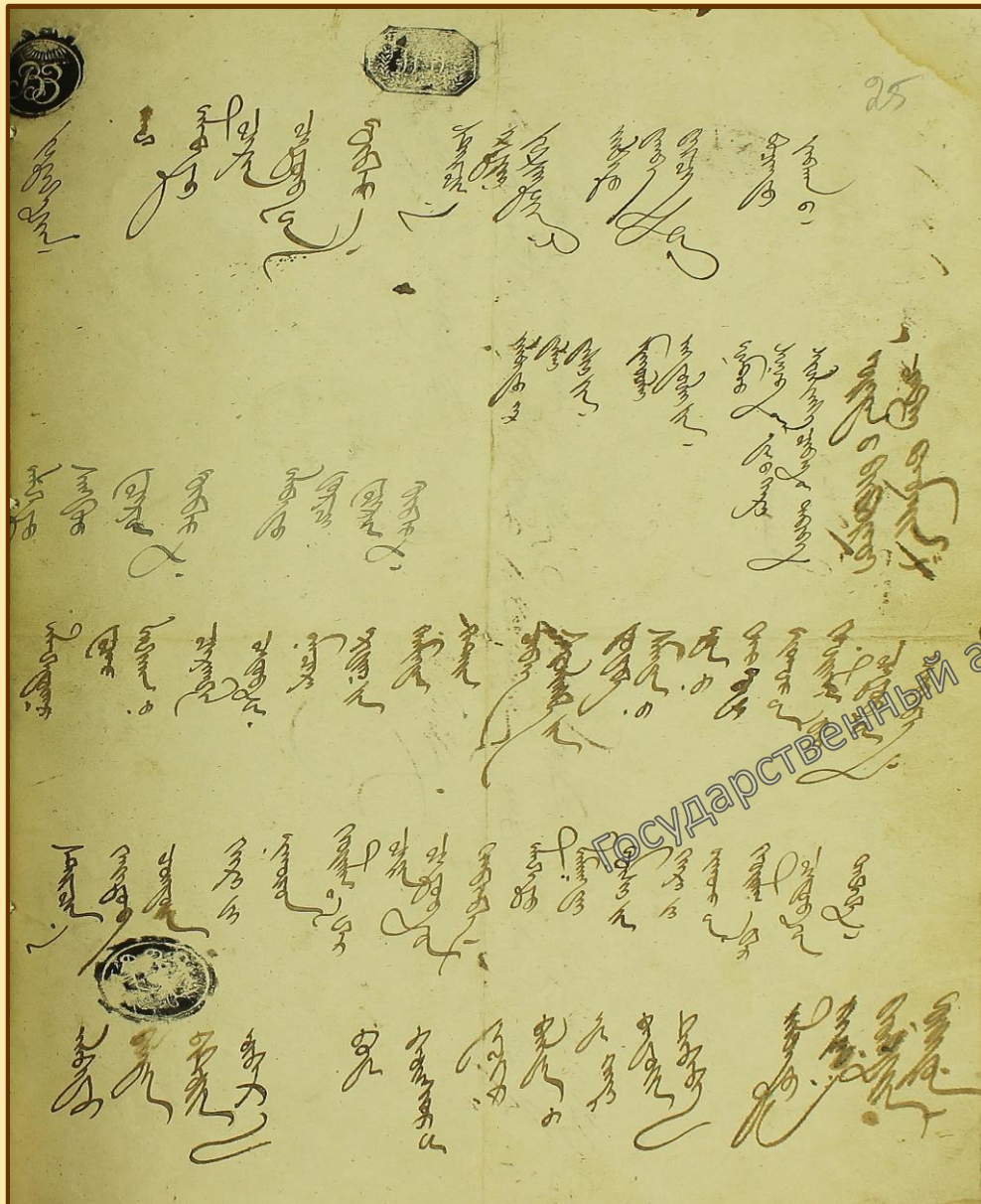
Шүүлингэ Бадмажабун, урдын староста Сэлби Энхэйн гарыг гуйлгаар Цэбэг Цэринү табиба.

Урдын староста Цэринпил Хэлинү гарыг нюурай гуйлгаар Санжи Дашиини табиба.

Урдын выборной Дибану /печать/

(Энэ доверосыг Баруун хуасайн Батонин родовоин габьяата сайднар зонтойһоо мүн родовоин Эрдэни Номшинда 1862 оной мартын 6 үдэр үгтэбэй)

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.24. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Продолжение документа № 35

Зодбаин, албата Цэрин Цэдэбүн өөрөө, старшина Эрдэни Зоригтоин, албата Дагба Дарцигун, Бочигто Забхану.

Албата Далай Дашин, Мухуулай Анатоолин, Номто Сонобун – эдэнэй гар шүүлингэ Цэбэгүн табиба, урдын шүүлингэ Цэбэг Бадманн.

Албата Самбу Вачирун өөрөө, албата Доржи Вачирун өөрөө.

Албаганар Вачир Лабхану, Цэринпил Цэдэбүн, Намсарай Эрдэнин, Хамендан Хитин, Цэбэг Шүүлинггин, Зодба Самдану – эдэнэй гарнуудые нюурай гуйлгаар Цэдэбүн табиба.

Старшина Хайдаб Цогтоингарые нюурай гуйлгаар Цэрин Цэдэбүн табиба. Албата Ламаадай Номшинн гар нюурай гуйлгаар Цэдэбүн табиба.

Албата Балдан Багоин өөрөө, Боди Шойнхорун, Вачир Балдану – эдэнэй гар Багоин табиба. Албата Гарма Бадманн өөрөө.

ГАРБ, Ф. 100, оп. 2, Д. 149, Л. 25. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очирова

Handwritten Mongolian text in vertical columns. At the top left, there is a signature. At the top right, there is a date "1867" and a number "267". The main text consists of several columns of cursive script. At the bottom left, there is another signature and some additional notes.

№ 36

Прошение зайсана Барун-Хуасайского рода Сэлбэ Нэхэева Хоринскую Степную думу о выдаче ему разрешении на поездку в город Урга для покупки необходимых товаров

06 апреля 1864 г.

Хорин степной дүүмэдэ
Баруун хуасай отогой
Зайсан Сэлбэй Нэхинн

Апрелин 6 үдэр 1864 он
Сүгэдэн гуйлга

Би өөрын тусгаар олзоёо борлуулан мунгэ болон элдэб бараанууд болгожо, химдаар (үдэр дүгөөр) хоёр мянган түхэригэй бараа, гурбан мянган түхэригэй мунгэ олоол. Эзлээр өөртөө хэрэгтэй элдэб торгон ба бүд эдлэл болон бурхан номын хыяа залахын тулада Дайшинай ороной Үргөө город ошожо, гэндэхээ дээрхи түрүүлэлэй юумэдээ абаха хүсэлэнтэйгээр, Эдэ Дүүмын анжаралгада айлдахажа, сүгэдэн гуйха энэ, дээрэ дурсагдаһан маймаанай зүйлээр Үргөө город хүрэтэр ойроо засуул нүхэртэй байгша оной зунай сагта ерэжэ хэрэгээ бүтээжэ бусахын тулада хаана зохистой газар зууршалан саадгүй ябахын эшэ тайлбари буулгажа болохой.
Энэ гуйлгада Баруун хуасай отогой зайсан Сэлбэй Нэхинн өөрөө.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.170. Л.167. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

374

Handwritten Mongolian script, likely a translation of the document on the right. The text is arranged in vertical columns, with some horizontal lines separating sections. The script is dense and cursive.

№ 37

Донесение голов, доверенных и других почетных лиц в Хоринскую Степную думу об окончании ремонта дороги [Заганского хребта] (отчет-приговор прилагается)

12 июля 1864 г.

№ 759

Хоринн отогуудай гулваанар ба зоной довернойнар, бэшэшье сайднартанһаа

Приговор хамжуулха Хүргэлтэ

Июлиин 12 үдэр 1864 он

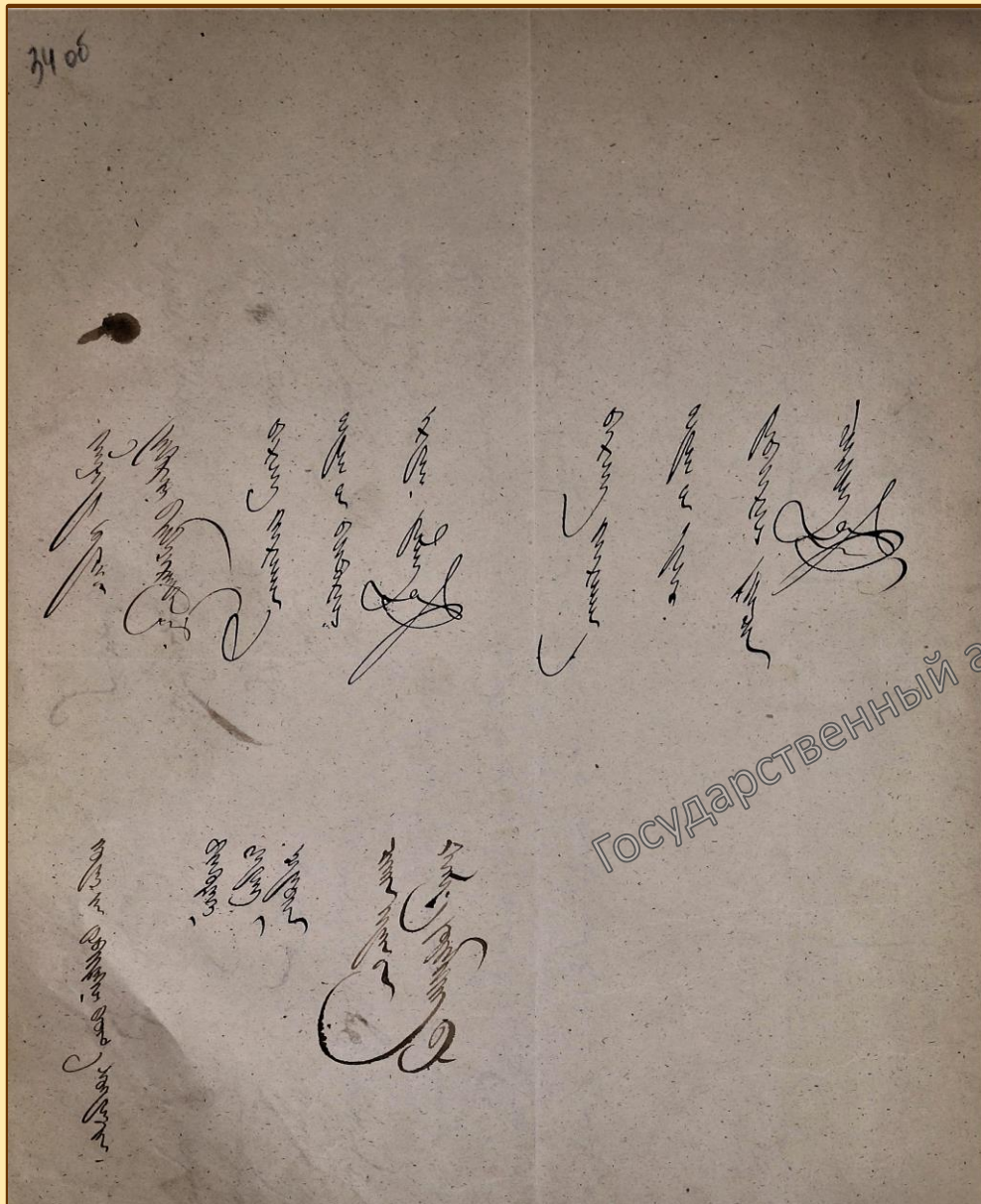
№ 759

Хоринн отогной дүүмэдэ

Багаар зүбшөөгдэһэн байгша оной июлиин 10-най үдэрэй замай дүршэлэлгэ/?!/ болхые зүбшөөгдэһэн болхосо хүсэһэн приговорой бодотые энээнтэй хамжуулан, дээдэ ахамадта зууршалажа болохые хүндэтэйгээр сүгэдэн гуймуй.

Гулваа Номтоин, гулваа Вчирун, гулваа Чинарун/?!/
 Гулваа Цэбэг Абидуин, гулваа Багшин
 Гулваа Хандуу Базарун, гулваа Цэбжидүн/?!/
 Баруун хуасайн гулваа Галшин энэ отогой выборной Хүлтэин.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.170. Л.34. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Продолжение документа № 37

Галзууд отогой выборной Бимба Цэринпэлүн, Баруун харгана отогой
выборной Эрдэни Дэлэгүн, Баруун харгана отогой зоной доверной Ринчин
Цэринну.

Худайн доверной Бадма Содойн, выборной Цэдүн Ачтунн, Цагаан отогой
гулваа Юмсэну.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.170. Л.34 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод
Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script, likely a translation or transcription of the Russian text on the right. The text is written in vertical columns, starting from the right side of the page and moving towards the left. There are several horizontal lines separating different sections of the text. The script is cursive and characteristic of traditional Mongolian calligraphy.

Донесение договорщиков Жамцоева и Очирова по ремонту дороги Заганского хребта Верхнеудинскому земскому заседателю Миховейскому о неявке на работу 26-ти лиц с разных родов

12 июля 1864 г.

Дабаатын замай договоршигууд,
Выборнойнар Жамсын, Вачирун
Айладхалай хүргэлтэ

Июнин 12 үдэр 1864 он

Дээдэ үндэр амгалан түрэлт
Ноён Дээдэ Удын земский заседатель Миховейский гэдэндэ

Энэ Заган дабаанай заһабарида Хорин степной дүүмын ба заседатель Найлун досхин сомололгоор Баруун харганын отогһоо 1862 ба 1863 онуудай Эднэин замай доёмхо 171 хүн, гушад отогой одоо жэлэй сомологдоһон 5 хүн, 1862 ба 1863 онуудта доёмхын 4 хүн хахад. Бодонгууд отогой мүнөө жэлэй, Үбэр Хонхолын родовоһоо 1 хүн 3 четверти – эдэнэр хамта 26 хүн 1 четверти - Энэ зам дээрэ ерээгүй тула энээнэй урда гэдэ хүдэлмэришэдые эльгээхын тула хабаатай сайднар өөрын зүгһөө хэдэн үе бэшэлгэ болгобошье, мүн энэ үдэр хүрэтэр хүлээгдэнэ. Тнигэн замай заһабари маши ехэ эбдэрхэй тула гэдэ тоото

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.170. Л.39. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

39 об

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or record of names and titles.

Handwritten signature or name at the bottom of the page.

Продолжение документа № 38

хүдэлмэришэдэй ерээгүй бол, мүнөө байһан хүдэлмэришэд дууһан хүдэлмэрилхэнь тон найдабари үгы тула, Та үндэр амгалан түрэлтын гэгэнтэ анжаралгада сүгэдэн гуйха, ниггэжэ дурсагдаһан ушарнуудыемнай үнэнтэй дээрэ айладажа, дээрэ элрхэйлэгдэһэн отогуудай сайднарые шангалан захиржа, тоото хүдэлмэришэдыень энэ Заган дабаанай зам дээрэ дары эльгээхын үйлэдбэрээр зарлиглажа болохые сүгэдэн гуйжа айладхамуй.

Выборной Гомбожаб Жамсун,
Выборной Эрдэни Вачирун

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.170. Л.39. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

193
 1864 орос тиймэлхэ
 1864 орос тиймэлхэ
 1864 орос тиймэлхэ

Хүргэлтэ

Энэ управын мэдээлэл Баруун нарин Гутайн родовой управлений габыата бусатүрэлтэ Төрбө Тоболун октябрин 18 -да бэшээн гуйлгадаа энэ управада гашаагаань: тэрэ Тоболун өөрын 10 нүхэртэй, өөрын зөөринөө цагаанаар мянга габяагуун түхэригэй эд бараатай болон элдэб наймаагаар хилын саадахы дүгөө хото хүрэтэр ошохые хүсээд, эшэлэтэ зууршалалгые гуйһан баймуй. Тэрэ тула габыата зонһоо абтаһан октябрин

А. Н. Очировой

Донесение головы Гучитской инородной управы Цаганова Хоринской Степной думе о прощении инородца Барун-Гутайского инородного управления Норбы Тоболова поехать в город Урга на собственные средства с десятью товарищами для покупок

23 октября 1864 г.

Гушадай инородной управаһаа Хүргэлтэ

Октябрин 23 үдэр 1864 он Хорин степной дүүмэда

Энэ управын мэдээлэл Баруун нарин Гутайн родовой управлений габыата бусатүрэлтэ Төрбө Тоболун октябрин 18 -да бэшээн гуйлгадаа энэ управада гашаагаань: тэрэ Тоболун өөрын 10 нүхэртэй, өөрын зөөринөө цагаанаар мянга габяагуун түхэригэй эд бараатай болон элдэб наймаагаар хилын саадахы дүгөө хото хүрэтэр ошохые хүсээд, эшэлэтэ зууршалалгые гуйһан баймуй. Тэрэ тула габыата зонһоо абтаһан октябрин

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.170. Л.193. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Handwritten text in Mongolian script (Tibetan script) on aged paper. The text is arranged in several vertical columns, written from right to left. There are some faint markings and a small signature or stamp at the bottom right of the page.

Продолжение документа № 39

19-нэй үдэрэй баталалга ба бусатгүрэлтэ Норбо Товолунай обявление энээнтэй хамжуулан, Үндэрлэгшэ степной дүүмын анжааралгада баряад, сүгэдэн гуйха бол, энэ ушарые Дээдэ ахамадта зууршалан, бусатгүрэлтэ Норбо Товолун арбан нүхэртэйгээ дээрэхи хото ошохын нэгэ харын болзороор табинан эши зарлиг э'нэ управада буулгажа болохые гуйн хүргэмуй.

Гулваа Цагаану, выборной Вачирун,
Бэшээшэ Аюушинн

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.170. Л.10 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод
Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

77

Хүснэгт

Баруун Хуасайн инокродно управаһаа
Хүргэлтэ

Декабрин
6-най үдэр 1869 он
№ 995

Хорин степной дүүмэдэ

Энэ управын мэдэл дотор байһан Батойн родовой управленин староста Цэринпил Цэдэб бол үбшэнэй шалтагаанаар дааһан тушаалаа ябуулаха найдабари үгы болоһ онһоонь тэрээнэй габьяата сайднар зонтойнь ноябрин 27-ной үдэр помощниг Цэдэб Лабгану гэгшые тэрэнэй орондо сунгаһан выборэй

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.17. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Донесение Барун-Хуасайской инородной управы Хоринской Степной думе о
выборе старосты Батойского инородного управления Цэдуба Лабганова
вместо больного Цыремпила Гэлинова

06 декабря 1869 г.

№ 995

Баруун Хуасайн инокродно управаһаа
Хүргэлтэ

Декабрин
6-най үдэр 1869 он
№ 995

Хорин степной дүүмэдэ

Энэ управын мэдэл дотор байһан Батойн родовой управленин староста Цэринпил Цэдэб бол үбшэнэй шалтагаанаар дааһан тушаалаа ябуулаха найдабари үгы болоһ онһоонь тэрээнэй габьяата сайднар зонтойнь ноябрин 27-ной үдэр помощниг Цэдэб Лабгану гэгшые тэрэнэй орондо сунгаһан выборэй

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.17. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

1205

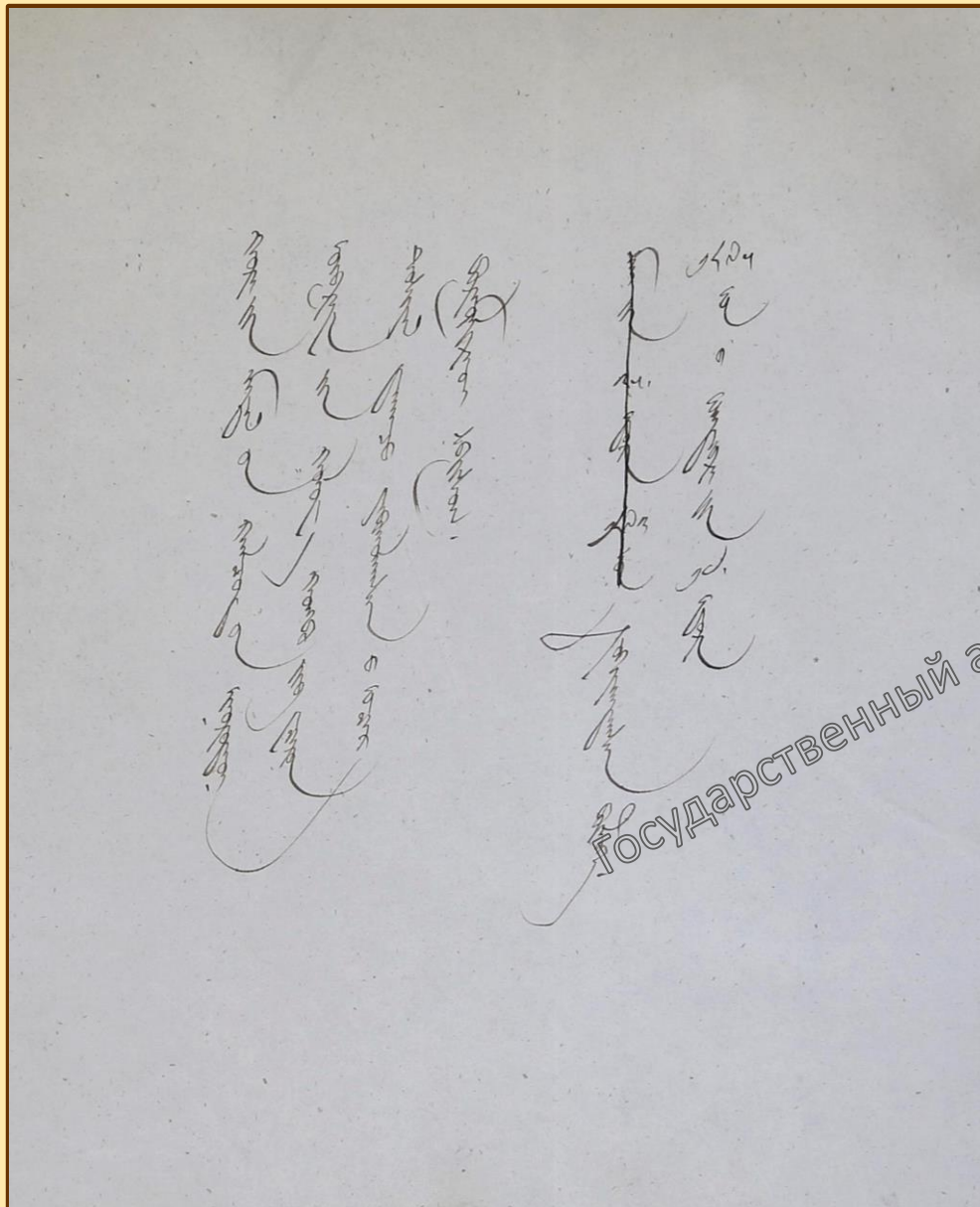
ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ
ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ
ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ
ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ
ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ
ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ
ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ
ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ
ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ
ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ

Продолжение документа № 40

бодотые энэнтэй хамжуулан барилсаад, Эдэ степной дүүмые хүгэдэн гуйха энэ, дээрэ дурсаһан выбор тушаа ёсотой үйдэбэри болгохые энээгээр үргэн хүргэжэ айладхабай.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.149. Л.17 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

№ 41

Формулярный список головы Галзутской инородной управы Хоринского
ведомства Гомбожапа Очирова о его работе на разных должностях

14 октября 1875 г.

Хорин мэдэлэй Галзуудай инородной управын гулваа Гомбожаб Очирой тушаал
дааж ябуулһанай ушар
Пормулярной списог

Майн 25 үдэртэ 1872 ондо зохёогдоһон бэлэй.
1875 оной октябрин 14 үдэртэ

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 214. Л. 23. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б.
Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

2905

<p>Handwritten text in vertical columns, likely a list of names or titles in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns, likely a list of names or titles in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns, likely a list of names or titles in Cyrillic script.</p>	
<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text spanning across the middle row.</p>		
<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>
<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in a cursive script, likely from a historical document or ledger. The text is organized into columns and rows. The right side of the document is heavily obscured by a diagonal watermark: "государственный архив Республики Бурятия" (State Archive of the Republic of Buryatia). The watermark is written in a light grey, sans-serif font and runs from the bottom-left towards the top-right, crossing over the original text. The handwriting is dense and consistent throughout the page.

166

Продолжение документа № 41

Нэрэ соло, омог, даахан тушаалынь, хэдэн нахатай, ямар шажантай бэ, жалаб абадаг гү			Хорин мэдэлэй Галзууд отогой гулбаа Гомбожаб Очирой, 43 нахатай, Шэгэмүнийн шажантай, хайрын тэмдэггүй, салин абадаггүй
Ямаг угтай бэ			Буса түрэлтэнэй зайхангууд, шүүлингэ угтай юм
Зөөритэй гү	Эсэгэ эхын ба өөрынь	Изагуурай зөөринь	Эшэгы болон модон гэрнүүд ба элдэб хүрэг малнуудтай юм
		Олзоор олдоһонинь	Үгы
	Гэргэйтэй хаа, гэргэйнь	Изагуурай зөөринь	Энжэ асархан, эшэгы гэр ба малнуудтай
		Олзоор олдоһонинь	Үгы
Хаана үргэгдэжэ, ямар хургуули үзэһэн бэ, хургууля дүүргэһэн гү, хэзээ службада ороһон бэ, хаана ямар зэргэйтэйгээр ямарнууд тушаалуудые ябуулһан бэ, даахан тушаалаар үлэмжэ туһа хүргэһэн газар бин гү, хэргэмһээ гү ямар хайра магтаалда хүртэһэн бэ, тайшаа хаа, юугээр байгаад хэзээ байһан бэ			Өөрын гэртэ үргэгдэжэ монгол ном сургаһан юм, буса түрэлтэн дотор тушаалуудые ябуулһанинь, галзууд нютагай зоной хунгалтаар Могсомдон родбойн старостада, Забайхалской областин сэрэгэй губернаторһаа 2646 тоотоор баталагдаба. Өөрын нютагай родбойн управлээндин зонойоо тушаалаа хайн ябуулһанай туша 1856 оной октя/брин 25-да бүтээгдэһэн магтаалай саарһые Хорин степной дүүмын 812 тоото захиралтатай үгтэһэниие хүлээбэ. Забайхалской областин сэрэгэй губернаторай 2365 тоото захиралтаар Галзуудай инародной үпрабын биборнойн тушаалые 6 харын болзор дотор ябуулалсаба
Онинь			1853 оной 1857 ондо 1860

Барань	Майн 20-до пибарали 23-да июли 16-да
Дайн сэрэгтэ ябаһан гү, ябаһан хаа хэзээ бэ	Үгы
Хуулин шүүлтэ, штрафта ороһон гү, ороһон хаа, юунэй тула байгаад хэзээшье сагта юугээр шиндхэгдэһэн бэ	Үгы
Стат службада дамжуулханда ба хэргэмые дэбшэхэдэ хайшаагдаха шадалтай гү, али үгы бэ ямар шалтагаанаар бэ	
Сагаар табигдаһан гү, табигдаһан хаа ямар сагта хэзээ шэнээн болзороор байгаад болзортоо бусаһан гү, үгы бэ шалтагаанинь хангалтатай байһан гү	Бэеын үбшэниие аргалуулхын тулада ноён сэрэгэй гүбэринаторай 1875 оной апрели 18-да 2257 тоото захиралтаар 3 харын болзор дотор тушаалһаа табигдаад, болзортоо тушаалдаа ороһон юм.
Хэргэмдэ хүртөөд оостабкада табигдаһан гү, алишье хэргэмдэ хүртэнгүй табигдаһан хаа хэзээ сагта байһан бэ	Бэеын үбшэн болоһон шалтагаанаар өөрын гуйлга хүргэжэ ноён сэрэгэй гүберинаторай зүбшөөлөөр ноён Дээдэ-Удын үкружиной испрабниг 1872 оной июни 10 үдэрэй 862 тоото захиралтаар тушаалһаа табигдабаб. Хэргэмдэ хүртэһэнгүйб
Хэргэмтэй гү, хэн нэрэйтэйб, үринэртэй гү, тэдэнэй түрэгдэһэн он нара үдэр, тэдэнинь хаана байдаг бэ, ямар шажантай бэ	Буса түрэлтэнэй үхин Сэндэмэ хэмээхэ гэргэйтэй, 43 нахатай, хүбүүнинь Шагдаржаб 1852 оной июли 15-да, үхид Санжи 1854 оной абгүста 15 үдэр, Номин 1857 оной марта 15-да түрэгдэһэн юм. 2-дохи хүбүүн Дэлэг 1872 оной январин 10-да түрэбэ. Хүбүүнинь эсэгын дэргэдэ байдаг. Эдэгээрнь Шэгэмүнийн шажантай ю

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.23 об., 24. Рукопись на монгольской письменности.
Перевод Ж.Б. Бадагарова

21200

Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in vertical columns, likely a list or ledger entries.

Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 41

Нэрэ соло, омог, дааһан тушаалынь, хэдэн наһатай, ямар шажантай бэ, жалаб абадаг гү			
Ямаг угтай бэ			
Зөөритэй гү	Эсэгэ эхын ба өөрынь	Изагуурай зөөринь	
		Олзоор олдоһонинь	
	Гэргэйтэй һаа, гэргэйнь	Изагуурай зөөринь	
		Олзоор олдоһонинь	
Хаана үргэгдэжэ, ямар хургуули үзэһэн бэ, / хургууля дүүргэһэн гү, хэзээ службада / ороһон бэ, хаана ямар зэргэтэйгээр ямар/нууд тушаалнуудые ябуулһан бэ, дааһан тушаал/аар үлэмжэ туһа /хүргэһэн газар бии гү, хэргэмһээ/ гү ямар хайра магтаалда хүртэһэн бэ, тайшаа һаа, юугээр байгаад хэзээ байһан бэ			Галзууд отогой зоной хунгалтаар / Забайхалсхой // областин сэрэгэй губернатор/ай 1550 тоото захиралта/ар Галзуудай инородной упрабын бииборнойдо / баталагдаба. Ноён сэрэгэй губернаторай 1712 тоото / захаралтаар / Галзууд отогой гулбаагай тушаал/ые 4 һарын болзор / соо ябуулалсаба. Галзууд отогой зоной хунгалтаар / ноён сэрэгэй / губернаторай 334 ноймэрто захиралта/ар гулбаада / гурбан жэлэй болзороор баталагдаба. Мүн зоной хунгалтаар ноён сэрэг/эй губернаторай / 746 ноймэрто захиралтаар Галзуудай / гулбаада / эгүүридэ баталагдажа, 1872 оной абгүста / һара хүрэтэр / энэ тушаалые ябуулба

Онинь	1862 1863 1864 1867
Һарань	Май 7-до май 1-дэ январь 30-да март 13- да
Дайн сэрэгтэ ябаһан гү, ябаһан һаа хэзээ бэ	
Хуулин шүүлгэ, старьбта ороһон гү, ороһон һаа, юунэй тула байгаад хэзээшье сагта юугээр шийлжэ дэһэн бэ	
Стат служба дамж улгада ба хэргэмые дэбшэхэдэ байлагдаха шадалтай гү, али үгы һаа ямар шалтагаанаар бэ	
Тушаар табигдаһан гү, табигдаһан һаа ямар сагта хэдэн шэнээн болзороор байгаад, болзортоо бусаһан гү, үгы һаа шалтагаанинь хангалтатай байһан гү	
Хэргэмдэ хүртөөд оостабакада табигдаһан гү, алишье хэргэмдэ хүртэнгүй табигдаһан һаа хэзээ сагта байһан бэ	
Хэргэмтэй гү, хэн нэрэтэйб, үринэртэй гү, тэдэнэй түрэгдэһэн он һара үдэр, тэдэнинь хаана байдаг бэ, ямар шажантай бэ	

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.24 а об., Л.25. Рукопись на монгольской письменности.
Перевод Ж.Б. Бадагарова

2106

<p>Handwritten text in vertical columns, likely a list of names or entries.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>
<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>
<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>
<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>	<p>Handwritten text in vertical columns.</p>

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in vertical columns, continuing the list or entries from the table above.

<p>Handwritten text in columns, likely names or identifiers.</p>	<p>Handwritten text in columns, likely names or identifiers.</p>	
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	
<p>Handwritten text in columns.</p>	<p>Handwritten text in columns.</p>	

Государственный архив Республики Бурятия

212

Продолжение документа № 41

Нэрэ соло, омог, дааһан тушаалынь, хэдэн наһатай, ямар шажантай бэ, жалаб абадаг гү ямаг угтай бэ			
Зөөрлгэй гү	Эсэгэ эхын ба өөрынь	Изагуурай зөөринь	
		Олзоор олдоһонинь	
Гэргэйгэй һаа, гэргэйнь		Изагуурай зөөринь	
		Олзоор олдоһонинь	
Хаана үргэгдэжэ, ямар хургуули үзэһэн бэ, / хургууля дүүргэһэн гү, хэзээ службада / ороһон бэ, хаана ямар зэргэтэйгээр ямар/нууд тушаалнуудые ябуулһан бэ, дааһан тушаал/аар үлэмжэ туһа /хүргэһэн газар биш гү, хэргэмһээ/ гү ямар хайра магтаалда хүргэһэн бэ, тайшаа һаа, юугээр байгаад хэзээ байһан бэ			Ноён сэрэгэй гүберинатор 1861 оной ноябрь / 21-дэ 2281 тоотоор / ноён Зүүн Сибиринин генерал гүберинат/орай сентябрийн / 5 үдэр 1637 тоото мэдээсэлгээр / Байгалай үмэнэхи / областин мэдэл соо алба / түлэгшэдһөө / албанай нэхэлгэ маша жүдхэмжэтэй / нэхэгшэдтэ / тэдэ ехэ дээдэ эзэн- императорай / баясхалан / соносхорго даалганаар, Дээдэ-Үдын земсхорго үүдэй 13970 тоотогоо алба түлэгшэд / тушаалтантай / хамта баясхалан хүлэбэ. Тушаалдаа жүдхэмжэтэй тула ноён / сэрэгэй гүберинатор/һаа 627 ноймэртоор баясхалан хүлэбэ. Галзууд отогой зонһоо тушаалаа / хайн ябуулһан/ай тула магтаалай саарһа хүлэбэ. Отог бүринин зоной хунгалтаар / Зүүн Хүбдүүдэй инородной үпрабын 103 тоото / захиралтаар Ехэ / Хундын таһагай мангажинарай / сморителдэ баталагдажа, энэ тушаалые нэгэ жэл / хоёр һара / ябуулалсаба

Ошинь	1861 1862 1862
Һарань	ноябрь 20-до март 10-да март 27-до
Дайн сэрэгтэ ябаһан гү, ябаһан һаа хэзээ бэ	
Хуулин шүүлтэ, старябта ороһон гү, ороһон һаа, юунэй тула байгаад хэзээшье сагта юугээр шиндхэгдэһэн бэ	
Стат службада, тахиуулхата ба хэргэмые дэбшхэдэ хайшаагдаха шалалтай, али үгы һаа ямар шалтаганаар бэ	
Сагаар табигдаһан гү, табигдаһан һаа ямар сагта хэдэн шэнээн болзороор байгаад, болзортоо бусаһан гү, үгы һаа шалтагаанинь хангалтатай байһан гү	
Хэргэмдэ хүртөөд оостабкада табигдаһан гү, алишье хэргэмдэ хүртэнгүй табигдаһан һаа хэзээ сагта байһан бэ	
Хэргэмтэй гү, хэн нэрэтэйб, үринэртэй гү, тэдэнэй түрэгдэһэн он һара үдэр, тэдэнинь хаана байдаг бэ, ямар шажантай бэ	

ГАРБ. Ф.8. Он.2. Д.217. Л.24 об., Л.24 а. Ручпись на монгольской письменности.
Перевод Ж.Б. Бадагрова

18506

Handwritten text in columns	Handwritten text in columns	Handwritten text in columns	Handwritten text in columns	Handwritten text in columns	Handwritten text in columns
Handwritten text in columns	Handwritten text in columns	Handwritten text in columns	Handwritten text in columns	Handwritten text in columns	Handwritten text in columns
Handwritten text in columns	Handwritten text in columns	Handwritten text in columns	Handwritten text in columns	Handwritten text in columns	Handwritten text in columns

Handwritten text in columns, including a signature or name 'Н. К. С.' and several lines of vertical text.

Государственный архив Республики Бурятия

1		2		3		4	
№	Имя	№	Имя	№	Имя	№	Имя
1	...	1	...	1	...	1	...
2	...	2	...	2	...	2	...
3	...	3	...	3	...	3	...
4	...	4	...	4	...	4	...
5	...	5	...	5	...	5	...
6	...	6	...	6	...	6	...
7	...	7	...	7	...	7	...
8	...	8	...	8	...	8	...
9	...	9	...	9	...	9	...
10	...	10	...	10	...	10	...

государственный архив Республики Бурятия

26

Продолжение документа № 41

Нэрэ соло, омог, даахан тушаалынь, хэдэн наһатай, ямар шажантай бэ, жалаб абадаг гү			
Ямаг угтай бэ			
Зөөритэй гү	Эсэгэ эхын ба өөрынь	Изагуурай зөөринь	
		Олзоор олдоһонинь	
	Гэргэйтэй һаа, гэргэйнь	Изагуурай зөөринь	
		Олзоор олдоһонинь	
Хаана үргэгдэжэ, ямар хургуули үзэһэн бэ, / хургууляа дүүргэһэн гү, хэзээ службада / ороһон бэ, хаана ямар зэргэтэйгээр ямар/нууд тушаалнуудые ябуулһан бэ, даахан тушаал/аар үлэмжэ туһа /хүргэһэн газар бии гү, хэргэмһээ/ гү ямар хайра магтаалда хүргэһэн бэ, тайшаа һаа, юугээр байгаад хэзээ байһан бэ			Даахан тушаалдаа жүдхэмжэтэй/н тула ноён / областие захирагша динствителной / статской / собездник, Мордбинноб<Мордвинов>һоо / үзэ ноймэрто / магтаалай / саарһа хүртэбэ. Ноён сэрэгэй гүберинаторһаа / гулбаа / нэрэмжэдээ / 3694 ноймэрто сааза хүртэбэ. Даахан тушаалдаа жүдхэмжэтэй/н тула ноён / областие захирагша статской / собездник жилавитар? / таһагые захирагша собездник Скрилнко/б<Скрильников>-ай гар табилга/тай 953 ноймэрто магтаалай саарһа / хүртэбэ. Зоной хунгалтаар ноён сэрэгэй / гүберинаторай / 1845 ноймэрто саазаар Галзууд отогой / гулбаада / баталагдаад, энэ тушаалаа / ябуулһаар / байһам

Ониинь	1869, 1870, 1871, 1873
Харань	Апрель 30-да декабрь 16-да март 23-да апрель 16-да
Дайн сэрэгтэ ябаһан гү, ябаһан һаа хэзээ бэ	
Хуулин шүүлгэ, старябта ороһон гү, ороһон һаа, юунэй тула байгаад хэзээшье сагта юугээр ийджэгдэһэн бэ	
Стат службаа дамжуулхда ба хэргэмһээ дэбшэхэдэ һайшаагдаха шалгалтай гү, али үгы һаа ямар шалтагаанаар бэ	
Сагаар табигдаһан гү, табигдаһан һаа ямар сагта хэдэн шэнээн болзороор байгаад, болзортоо бусаһан гү, үгы һаа шалтагаанинь хангалтатай байһан гү	
Хэргэмдэ хүртөөд оостабгада табигдаһан гү, алишье хэргэмдэ хүртэггүй табигдаһан һаа хэзээ сагта байһан бэ	
Хэргэмтэй гү, хэн нэрэтэйб, үринэртэй гү, тэдэнэй түрэгдэһэн он һара үдэр, тэдэнинь хаана байдаг бэ, ямар шажантай бэ	

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.25 об., Л.26. Рукопись на монгольской письменности.
Перевод Ж.Б. Бадагарова

<p>1</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>4</p>
<p>5</p>	<p>6</p>	<p>7</p>	<p>8</p>
<p>9</p>	<p>10</p>	<p>11</p>	<p>12</p>
<p>13</p>	<p>14</p>	<p>15</p>	<p>16</p>
<p>17</p>	<p>18</p>	<p>19</p>	<p>20</p>

Государственный архив Республики Бурятия

1880

№ 42

**Формулярный список выборного Галзутского рода Хоринского ведомства
Гэлэга Санхидова**

[1875 г.]

1	Хэрхэм нэрэ обог, дааһан тушаал, наһан, шажан, тушаалаар эрхимсэн ба жалоб абажа байдаг гү		Галзууд олтогой выборной Гэлэг Санхидун түрэхээр 39 наһатай, хайра хэрхэм үгы, санһаа цалинг жалоб абадаггүй
2	Ямар нэрэтэ обогһоо түрэнэн бэ,		Галзууд отогой зайсанай хүбүүн юм
3	Зөө-Ритэй гү	Өөрын гү, али эсэгын гү	Угай Үхэр 80, адуун 50, хонь ямаан 80 - эсэгэтэй хамта
4		Сайнаар олзолһон	
5	Зөө-Ритэй гү	Гэргэтэй бол Гэргэнинь	1-хи гэргэнэй бэсын хабаатай зөөри ба 10 үхэр, 10 хони, ямаатай; 2-хи гэргэнэй бэсын хабаатай зөөритэй
6		Айнаар олзолһон	Үгы
7	Хаана хургуудыг хураһан ба хургуулин сагта эрдэмээ түгсээ гү, хэзээнэй тушаалда ороод, ямар тушаалууд дотор ба эдэнээ хаана даажа гарһан ба илангаяа тушаалнуудаа ямар үдхэмжэ бэ найшаалнуудые үзүүлһэн гү, хэрхэмүүдһээ гадна ямар хайраар шагнагдаһан бэ, ямар сагта ба энээнһээ гадна хэрэгээр шүүлтэдэ мүшхэбэритэ байдал гэм үгы дээрэ мэдэгдэжэ үнэнтэй дээрэ тодорһон байбал, хэзээ бэ, юунэй тула шүүлтэдэ үгтэһэн ба юугээр хэрэгүүд дүүрэгдэһэн бэ		ӨӨрын ноутаг дээрэ монгол ном уншаха бэшэхэдээ сайтар хурагсан юм. Галзууд отогой зоной хунгагсанһаа Сэрэгэй губернаторһаа баталагдажа выборной тушаалые даабай. Одоошье ябуулаһаар байна. Хайра хэрхэмдэ хүрээгүй. Хуулин зэмэ шүүлтэдэ ба мүшхэбэридэ ороогүй

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.30. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Продолжение документа № 42

8	Он энэ?	1864 - 1873
9	Сара үдэр, номернууд	Апрелин 4-дэ № 306, Майн 3-да № 259
10	Дайсанай гушаа ошогһон гу, бүри дайладха сагта байсаһан гү	Үгы
11	Хуулин шүүлтэдэ ба ялада ороһон гү, тинмэ байбал, хэзэ\э юунэй тула, хэрэгнь юугээр дүүргэгдэһэн бэ	Үгы
12	Штадай служба ябуулхадаа тухатай гү, баһа хэрхэм дээшэ болгоходо тэнсэгүүритэй гү, хэрбээ үгы бол, ямар шалтагаанһаа бэ	
13	Тушаалһаа табигдаһан бол, хэзээ, хэдэн сагаар бэ, болзортоо ерэһэн гшү, хэрбээ болзор үнгэргүүлбэл, хэзээ ерэһэн бэ, болзор үнгэргэһэн шалтагаанай тэмдэгтэй гү	Үгы
14	Хэрхэм сахилгатай табигдаһан гү, али тэрээнгүйлэһэн али сагһаа хүрэтэр байһан бэ	Үгы
15	Бүрхүн гү, али гэргытэй бол тэрээнһээ дүнэртэй гү, тэдэнэрэй нэрэнь хэн бэ, үринэрэй түрэһэн он, сара, үдэр хэзээ бэ, тэдэнэрэнь хаана бэ, ямар шажантай бэ	Гэргы Долгор 48 наһатай, хүбүүн Цэдэн 20 наһатай, үхид Должид 13 наһатай, Димэд 10-тай, бэри Цэбэг 20-той, Шигүмүүнин шажантай

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д. 217. Л 30 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

2	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>
3	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>
4	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>
5	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>
6	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>	<p>あか あか あか あか あか あか あか あか あか あか</p>

Республика Бурятия
 Государственный архив

№ 43

**Формулярный список старосты Галзутского рода Хоринского ведомства
Очира Цэбэкова**

[1875 г.]

1	Хэрхэм, нэрэ, обог, даахан тушаал, нахан, шажан, тушаалаар эрхмлэһэн ба жалоб абажа байдагнь			Галзууд отогой староста Вачир Цэбэгүн түрэхөөр 27 нахатай, Шигэмүүннин шажантай, хайра хэрхэм үгы, санһаа сални, жалоб үгы
2	Ямар нэрэтэ обогһоо түрэнэн бэ,			Дүүмын заседателей хүбүүн мүн
3	Зөө-ри-тэй гү	Өөрын ба эсэгынь	Угай	Үхэр 80, адуун 20, хонин 150, - эсэгын юм
4			Сайнаар олзолһон	Ород, буряад модон гэртэй, бэшэнье барилгатай
5		Гэргэтэй бол, гэргэнэйнь	Изагуур угай	10 үхэр, 10 хони, эшгэй гэр бэеын хабаатай, зөөритэй.
6			Сайнаар олзолһон	Үгы
7	Хаана хургуулида хураһан ба хургуулин газар эрдэмээ түгэсэгэн гү, хэзээ тушаалда ороод, ямар тушаалнууд дотор ба энээнээ хаана дэжид хураһан ба илангуяа тушаалаа хэр зүдхэмжэтэй гү, сайшаалтай үзүүлдэг гү, Хэрхэмүүдхээ галһан ямар хайраар түгэгдэнэн бэ, ямар сагта ба энээнһээ гадна, хэрбээ шүүлтэдэ гү, али мүшхэбэритэ байдал гэмгүй дээрэ мэдэгдэжэ, үнэнтэй дээрэ тодорһон бол хэзээ бэ, юунэй тула шүүлтэдэ үгэтэнэн ба юүгээр хэрэг дүүргэгдэнэн бэ			Эхэ эсэгын дэргэдэ байжа монгол үсэгэй түгэсэгэн уншаха, бэшэхэ түгэлдэр хураһан байгаад, ород номой үзэгэй ном уншахые заахан хураһан юм. Галзууд Хасууртын родовой зоной гурбан жэлэй хунгалгаар Сэрэгэй губернаторһаа баталагдажа старостын тушаал даабай. Мүн зоной дахин хунгалгаар Забайкальской областной управлениин дарамар саазаар баталагдан, старостын тушаал ябуулаһаар байна. Хорин степной дүүмын заседатель Намсарайн үбдэхэдэ тэрэ тушаалые Хорин степной дүүмын захиралтаар зургаан нара дотор ахамадай эшгэлэгтэйгээр ябуулан юм. Хайра хэрхэм үгы, урдань хуулиин зэмэ шүүлтэ ба мүшхэбэридэ ороогүй

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д. 217. Л 31. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

	あ	い	う	え	お
10	あ	い	う	え	お
20	あ	い	う	え	お
30	あ	い	う	え	お
40	あ	い	う	え	お
50	あ	い	う	え	お
60	あ	い	う	え	お
70	あ	い	う	え	お
80	あ	い	う	え	お
90	あ	い	う	え	お

	あ	い	う	え	お
10	あ	い	う	え	お
20	あ	い	う	え	お
30	あ	い	う	え	お
40	あ	い	う	え	お
50	あ	い	う	え	お
60	あ	い	う	え	お
70	あ	い	う	え	お
80	あ	い	う	え	お
90	あ	い	う	え	お

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 43

8	Он жэл	1871 - 1872
9	Сара, үдэр, номернууд	Мартын 21-дэ №167; декабриин 7-до, № 961
10	Дайсанай тушаа ошогһон гу, бүри дайлагдаха сагта байсанһан гү	Үгы
11	Хуулин шүүлтэдэ ба ялада ороһон гү, тһимэ байбал, хэзэе юунэй тула, хэрэгнь юугээр дүүргэдһэн бэ	Үгы
12	Штадай служба ябуулхандаа туһатай гү, бага хэрхэм дээшэ болгоходо тэнсэгүүритэй гү, хэрбээ үгы бол, ямар шалтагаанһаа бэ	Тушаалаа сайни ябуулжа байһан, залу ба үбшэн үгы, эрдэмн тула тушаалда дэмжэгдэбэл болжэ юм
13	Тушаалһаа табигданһан бол, хэзээ хэдэн сагаар бэ, болзортоо ерүүтэй гшү, хэрбээ болзор үлэргэдэбэл, хэзээ ерэхэн бэ, болзор гүгэргэхэн шалтагаанай тэмдэгтэй гү	Үгэй
14	Хэрхэм сахилгатайгаар табигданһан гү, али тэрээнгүйгөөр, шалтагаһаа хүрэтэр байһан бэ	Үгы
15	Бэе хүн гү, али гэргытэй бол тэрээнһээ үринэртэй гү, тэдэнэрэй нэрэнь хэн бэ, үринэрэй түрэхэн он, сара, үдэр хэзээ бэ, тэдэнэрэнь хаана бэ, ямар шажантай бэ	Гэргэнинь Цэндэмэ, 30 наһатай, хүбүүнинь 1870 оной майн 9-дэ түрэбэ, 4-тэй үхининь 1869 оной июлин 10-да түрэбэ, 5 наһатай. Шигэмүүнин шажантай

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д. 217. Л 31 об. Реплика на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30

Государственный архив Республики Бурятия
 Республика Бурятия

№ 44

**Формулярный список помощника старосты Галзутского рода
Хоринского ведомства Радны Намсараева**

[1875 г.]

1	Хэрхэм, нэрэ, обог, дааһан тушаал, наһан, шажан, ямар тушаалаар эрхимлэһэн ба жалоб абажа байдаг гү		Галзууд отогой староста тушаалта помощник Радна Намсарайн, түрэхөөр 26 наһатай, Шигэмүүннин шажантай, хайра хэрхэм үгы, санһаа салин, жалоб үгы
2	Ямар нэрэтэй обогһоо түрэхэн бэ		Зайсанай хүбүүн юм
3	Зөө-ри-тэй гү	Өөрын ба эсэгийн гү	Угай
4		Гэргэгтэй хаа, гэр-гэнэй гү	Угай
5			Изагуур угай
6		Хайнаар олзолһон	Угы
7	Хаана хургуулида хураһан ба хургуулин газар эрхтэй түгэсэгсэн гү, хэзээ тушаалда ороод, ямар тушаалнууд ютор ба энээнээ хаана дааж гарһан ба илангуяа тушаалаа хэрэйдүхэмжэтэй гү, сайшаалтай олзуулһэн гү. Хэрхэмүүдһээ гадна ямар хайраар сэгнэгдэһэн бэ, ямар сагта ба энээнһээ гадна, хэрбээ шүүлтэдэ гү, али мүшхэбэритэ байдал гэмгүй дээрэ мэдэгдэжэ, үнэнтэй дээрэ тодорһон бол хэзээ бэ, юунэй тула шүүлтэдэ үгэтэһэн ба юугээр хэрэг дүүргэгдэһэн бэ		Өөрын нюотаг дээрэ эсэгийн дэргэдэ байжа түбэд монгол үзэгэй номуудые уншаха, бэшхые түгэлдэр хураһан болоод, ород үзэгэй номые уншахые шадаха юм. Галзууд отогой Хэхирэй (?) родовойн зоной хунгалта ба Галзуудай инородно управы захиралтаай помощниг тушаал даба. Мүн родовойн староста Сундуйн үбшэн байһанаар, тэрэнэй тушаалы галзуудай инородно управын захиралтаар 1873 оной ноябрь нара хүрэтэр ябуулаба. Хайра хэрхэмдэ хүртөөгүй, зондо хайшаалтай байна, хуулин зэмэ шүүлтэдэ ба мүхэбэридэ ороогүй юм

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.32. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Handwritten notes in Cyrillic script, organized in a grid-like structure with approximately 7 rows and 10 columns. The text is dense and appears to be a list or a series of entries.

Handwritten notes in Cyrillic script, organized in a grid-like structure with approximately 7 rows and 10 columns. The text is dense and appears to be a list or a series of entries.

Государственный архив Республики Бурятия

14

Продолжение документа № 44

8	Он жэл	1857 – 1867
9	Сара, үдэр, номернууд	Июнин 26-да № 1975 Октябриин 13-да № 3852
10	Дайсанай тушаа ошогһон гу, бүри дайралдаха сагта байсаһан гу	Үгы
11	Хуулиин шүүлтэдэ ба ялада ороһон гу, тиймэ байбал, хэзээ юунэй тула, хэрэгнь юугээр дүүргэгдэһэн бэ	Үгы
й	Шгадай служба ябуулхадаа туһатай гу, бага хэрхэм дээшэ болгоходо тэнсэгүүритэй гу, хэрбээ үгы бол, ямар шалтагаанһаа бэ	Тушаалнуудаа хирэгүй сагта ябуулһанаар найшаалтай
13	Тушаалһаа табигдаһан бол, хэзээ, хэдэн сагаар бэ, болзортоо ерэнэн гшү, хэрбээ болзор үнгэргүүлбэл, хэзээ ерэнэн бэ, болзор үнгэргэһэн шалтагаанай тэмдэгтэй гу	Бэеын үлдэгдөөр Сэрэгэй губернаторан 1860 оной июлиин 16-да 23-до тоото захиралтаар болсонһоо 6 һара дотор табигдаад, болзор дотор тушаалдаа ороһон юм, Мүн үлдөөд Дүүмын 1872 оной сентябриин 7-до 3444 тоотор староста тушаалһаа табигдаад, эдэгэһэн сагта орогсон юм
14	Хэрхэм шилгатайгаар табигдаһан гу, али тэрээнгүйгөөр, али сагһаа үрэгтэр байһан бэ	Үгы
15	Бэе хүн гу, али гэргытэй бол тэрээнһээ үринэртэй гу, тэдэнэрэй нэрэнь хэн бэ, үринэрэй түрэнэн он, сара, үдэр хэзээ бэ, тэдэнэрэнь хаана бэ, ямар шажантай бэ	Гэргы Цанма 38-тай, 1-хи хүбүүн Бадма 10-тай, 2-хи Цэбэг 3-тай, Түрүүшынхи 1864 оной ноябриин 10-да, һүүлэйхи 1871 оной августын 20-до түрэгшэд бии, Шигэмүүниин шажантай

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.32 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

№ 45

Формулярный список старосты Дэмбрэла Зангина

[1875 г.]

1	Хэрхэм, нэрэ, обог, даахан тушаал, наһан, шажан, ямар тушаалаар эрхимлэнэн ба жалоб абажа байдаг гү			Галзууд отогой староста Дэнбэрэл Зангийн түрэхөөр 43 наһатай, шигэмүүннин шажантай, хайра хэрхэмдэ хүртөө үгы
2	Ямар нэрэтэй обогһоо түрэнэн бэ			Зайсанай хүбүүн юм
3	Зөө-ри-тэй гү	Өөрын ба эсэгын гү	Угай	Адуун 26, үхэр 67, Хонин 75, ямаан 15
4			хайнаар олзолһон	Ород ба буряад молон ба эшэгы гэрнүүдтэй
5		Гэргэтэй хаа, гэргэнэй гү	Изагуур угай	Эсэгэ эхэн хэжэ үгэнэн бэеын хабаатан өөри
6			хайнаар олзолһон	Үгы
7	Хаана хургуулида хураһан ба хургуулин газар эрдэмээ түгэсгэн гү, хэзээ тушаалда ороод, ямар тушаалнууд долоо ба энээнээ хаана даажа гараһан ба илангуяа тушаалаа хэр эрдэмжэтэй гү, сайшаалтай үзүшһэн гү, эрдэмүүднээ гадна ямар хайраар эгнэгдэнэн бэ, ямар сагта ба энээнһээ гадна, хэрбээ шүүлтэдэ гү, али мүшхэбэритэ байдал гэмгүй дээрэ мэдэгдэжэ, үнэнтэй дээрэ тодорһон бол хэзээ бэ, юунэй тула шүүлтэдэ үгэтэнэн ба юугээр хэрэг дүүргэгдэнэн бэ Галзууд отогой староста			Өөрын нюотаг дээрэ монгол ном хураһан юм, Галзууд отогой зоной хунгалтаар Забайкальска областной управлениин баталһанаар выборной тушаал 1662 оной май нара хүртэр дааба. Тэбүйрсэнэй (?) родобойн зоной хунгалтаар, ноён Сэрэгэй губернаторай баталһанаар старостын тушаал даажа ябуулаһаар байна. Хайра хэрхэмдэ хүртөө үгы. Зоноор муулагдаагүй тула сайшаалтай. Зэмэ, шүүдэлдэ ба мүшхэбэридэ ороо үгы.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.33. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Handwritten text in a vertical column on the left side of the page, consisting of approximately 10 lines of cursive script. The characters are dense and difficult to decipher, but appear to be a list or a series of entries.

Handwritten text in a vertical column on the right side of the page, consisting of approximately 10 lines of cursive script. The text is more spread out than the left column and includes some larger characters and possibly numbers or dates.

Государственный архив Республики Бурятия

1

Продолжение документа № 45

8	Он жэл	1865 – 1872
9	Сара, үдэр, номернууд	Октябрин 14-дэ № 795 Мартын 17-до № 267
10	Дайсанай тушаа ошоогһон гү, бүри дайлагдаха сагта байсаһан гү	Үгы
11	Хуулин шүүлгэдэ ба ялада ороһон гү, тиймэ байбал, хэзээ юунэй тула, хэрэгнь юугээр дүүргэгдэһэн бэ	Үгы
12	Штадай служба ябуулхадаа тунатай гү, баһа хэрхэм дээшэ болгоходо тэнсэгүүритэй гү, хэрбээ үгы бол, ямар шалтагаанһаа бэ	
13	Тушаалһаа табигдаһан бол, хэзээ, хэдэн сагаар бэ, болзортоо ерэнэн гшү, хэрбээ болзор үнгэргүүлбэл, хэзээ ерэнэн бэ, болзор үнгэргэһэн шалтагаанай тэмдэгтэй гү	Үгы
14	Хэрхэм сахилгатайгаар табигдаһан гү, али тэрээнгүйгөөр, али баһаа хүрэтэр байһан бэ	Үгы
15	Бэе хүн гү, али гэргытэй бол тэрээнһээ үрицэгдэй гү, тэдэнэрэй нэрэнь хэн бэ, үүнэрэй түрэнэн он, сара, үдэр хэзээ бэ, тэдэнэрэнь хаана бэ, ямар шажантай бэ	Гэргы Дулма 49-тэй, 1-хи хүбүүн Доржи 26-тай, 2-хи Гарма 25-тай, 3-хи хүбүүн Пүнсүг 12-той, 1-хи ухин Балжид 22-той, 2-хи ухин Хорлоо 5-тай, 1-хи хүбүүнэй һамган Дарима 19-тэй, энээнэй хүбүүн Гэлэг 1-тэй, эхэ эсэгын дэргэдэ байдаг

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.33 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

7.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text
Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text	Handwritten text

архив Республики Бурятия

Handwritten text in vertical columns, likely a list or detailed notes. The text is written in a cursive style and occupies the bottom half of the page.

№ 46

**Формулярный список головы Галзутского рода Хоринского ведомства
Соднома Итэгьлова**

[1875 г.]

1	Хэрхэм, нэрэ, обог, даахан тушаал, наһан, шажан, ямар тушаалаар эрхмлэгэн ба жалоб абажа байдаг гү		Хорин мэдэлэй Галзууд отогой гулваа тушаалта выборной Содном Итэгэлүн, түрэхөөр 39 наһатай, Шигэмүүнин шажантай, хэрхэм хайрада хүртөөгүй, санһаа салин жалоб абадаггүй	
2	Ямар нэрэтэй обогһоо түрэнэн бэ		Галзууд отогой албатын хүбүүн	
3	Зөө-ри-тэй гү	өөрын ба угай	15 үхэр, 2 мори, 15 хонигтой.	
4		эсэгын гү	хайнаар олзолһон	
5		Гэргэтэй хаа, гэргэнэй гү	Изагуур угай	5 үхэртэй, эшэгы гэртэй.
6		хайнаар олзолһон	Гү	
7	Хаана хургуулида хураһан ба хургуулин газар эрдэмээ түгэсэгсэн гү, хэзээ тушаалда ороод, ямар тушаалта дотор ба энээнээ хаана аажга гараһан ба илангүй тушаалаа хэр зүдгүлтэй гү, сайшаалтаа түрэнэн гү, Хэрхэмүрэнээ гадна ямар хайнаар сэгнэгдэнэн бэ, ямар сэгта ба энээнһээ гадна, хэрбээ шүүлтэдэ гү, али мүшхэбэритэ байдал гэмгүй дээрэ мэдэгдэжэ, үнэнтэй дээрэ тодорон бол хэзээ бэ, юунэй тула шүүлтэдэ үгэтэнэн ба юугээр хэрэг дүүргэгдэнэн бэ		Өөрын хоталта монгол ба түбэд үзэгэй номнуудыг уншаха, бэшэхые хураһан. 1) Галзууд отог бүрин зоной хунгалтаар Забайкальска областнин Сэрэгэй губернаторай баталһанаар Худанай дасанай староста тушаалаар гурбан жэлдэ даба; 2) Галзууд отогой зоной хунгалтаар Сэрэгэй губернаторай баталһанаар Хөөрхын родовоин староста тушаал зургаан жэлдэ ябуулаад, өөрын гуйлтаакр энэ тушаалһаа табигдаһан юм. Нэрэмжэдэ дарамал сааза хүртэбэ; 3) Галзууд отогой зоной хунгалтаар Сэрэгэй губернаторай баталһанаар управын выборной тушаал ябуулһаар байна. Энэ нэрэмжэдэ дарамал сааза хүртэбэ; 4) Галзууд отогой гулваа тушаалыг 1872 оной сентябриин 10-һаа 1873 оной июлин 15 үдэр хүрэтэр, Хорин степной дүүмын захиралтаар ябуулһан юм. Тушаалнуудыг ябуулһанай тула шагнагдаагүй, зэмэ шүүлтэ, мүшхэбэридэ ороогүй	

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.217. Л.40. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Handwritten Mongolian script document, likely a translation of the public verdict. The text is written in vertical columns from right to left. At the top right, there is a handwritten number '47'. A large, semi-transparent watermark 'Государственный архив Республики Бурятия' is overlaid across the center of the page.

№ 47

Общественный приговор доверенных от населения Хоринской Степной думы об отсутствии необходимости выбора полевых старост, т.к. прежние родовые старосты и их помощники справлялись с казенными и общественными поручениями

24 декабря 1878 г.

Абахан үдэр, дугаар: №1671 декабрь 27/1878
ондоо гараар: Сагаан отогой

1878 оной декабриин 22 үдэртэ Байгалай үмэнэхи областин Дээдэ-Удын округой Хорин степной дүүмын мэдэлэй отог бүрин хайднар ба зоной добеэрнойнортой хамтын шуулгаар энэ приговор бүтээхэ ушар. Хорин степной дүүмын байгша декабриин 20 үдэр 5972 тоототой захиранинь. Дээдэ-Удын округиной полицииской управлениин өнөө жэлэй майн 19 үдэрэй 5112 тоотор ноён Забайкалской областин эрэгэй губернаторай захиралтын ёһоор Хорин мэдэл дотор полевой старостанары хунгагты гэнэн захиралтыг соносоод, энэгээр харюу анжаруулхамнай. Энээнэй урда нютагай родовоин старостанар ба помоошнигууд нютагай дотор болоһон алибаа хангай ба зоной хэрэгүүдыг юнэйшье хаадгүй бүтээж хуудаг, хойшодошье энэ мэтэ бүтээж байха гэжэ бодомжолномди. Полевой старостыг хунгахыг үлүүдэ үзөөд, энээнимнай ямар ёһотой газарта зууршалжа голын тула, Хорин степной дүүмэдэ барижа гуйгаад, энэ приговорой дор гарнуудаа табигшад

Гушад отогой зоной добеэрной Цэрэнпил Бадмын, Галзууд ... добеэрной Радна Намсарайн
Баруун Харгана отогой зоной добеэрной Доржо Хүжын өөрөө, Баруун Хүбдүүдэй отогой зоной добеэрной Цэбэг Эрднжабай
Галзууд отогой зоной добеэрной Цэбжид Цэцэгтын, Халбин отогой зоной добеэрной Дэнбэрэл Доржын

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.36. Руконпись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

3605

1. 蒙古人
 2. 蒙古人
 3. 蒙古人
 4. 蒙古人
 5. 蒙古人
 6. 蒙古人
 7. 蒙古人
 8. 蒙古人
 9. 蒙古人
 10. 蒙古人

11. 蒙古人
 12. 蒙古人
 13. 蒙古人
 14. 蒙古人
 15. 蒙古人
 16. 蒙古人
 17. 蒙古人
 18. 蒙古人
 19. 蒙古人
 20. 蒙古人

21. 蒙古人
 22. 蒙古人
 23. 蒙古人
 24. 蒙古人
 25. 蒙古人
 26. 蒙古人
 27. 蒙古人
 28. 蒙古人
 29. 蒙古人
 30. 蒙古人

Продолжение документа № 47

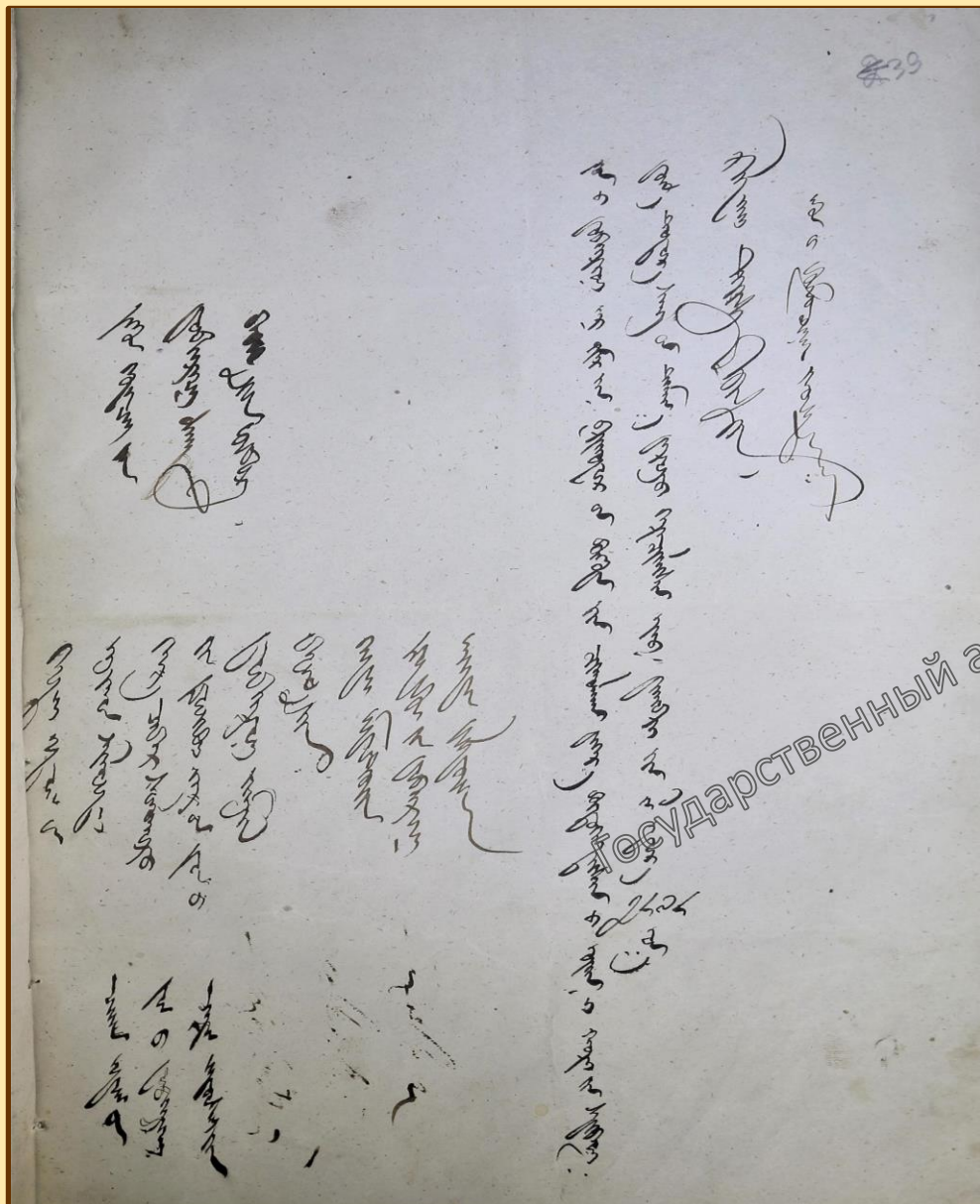
Зүүн Харганын зоной добеэрной Бадма Шанарай? өөрөө, Баганайн добеэрной зайхан Цэбжид Бямбын, Шарайдай добеэрной Доржо Гарбын гарн нюурай гуйлгаар табиһан Санжын

Бодонгуудай отогой зоной добеэрной шүүлннгэ Монтойн?, Баруун Хуасайн зоной добеэрной зайхан Цэдэн Галсанай, Зүүн Хүбдүүдэй зоной добеэрной зайхан Цэдэб Самдан өөрөө

Баруун Хүбдүүд отогой зоной добеэрной Вамбацэрэн Түгэдсогтын?, Сагаан отогой зоной добеэрной Цэрэн Аюушын

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.210. Л.36 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 47

Зүүн Хуасайн добезрной Сандаг Бадмын өөрөө

Худай отогой Асагад, Шулуутай, Хара Шэбэр, Сулхарын родбойнорой зоной добезрной Намжил Бадмын, Худай Модотын родбойн добезрной Найдан Золтын Сагаан отогой зоной добезрной Цэрэн Аюушын

Зоной добезрнойнороор энэ приговорой бүгэдын шуулган дээрэ бүтээгдээнэй үнэниие Хоринн степной дүүмэ соо нангай тамга даража гэршэллэниинь декабриин 24 үдэртэ 1878 ондо.

Главаной тайшаа Бадмын
Энээнэй помоошниг Хубитын

ГАРБ. Ф. 8. Д. 266. Л. 39. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Ж. Б. Бадмаева

Государственный архив Республики Бурятия

293

№ 48

Донесение головы Худайской инородной управы Цэдэна Ванданова главному
тайше Хоринской Степной думы [Цэдэбу] Бадмаеву об избрании выборных
Ринчина Номтоева и Чоймпилы Жинмитова

25 декабря 1878 г.

Худайн инородно управын
3 хэсэг выборнууды
хамжуулһан
Хүргэлтэ

Декабрин
25-най үдэр
1878 он
№ 1148

Хорин главному тайшаа Бадманн гэдэндэ

Энэ отогой зоной довернойнар, хүндэтэ сайд зонтойгоо энэ отогой гулваа Түдүб
Удунэй орондо урдын гулваа шүүлингэ Ринчин Номтынхине, выборной
Цэбэгдоржи Анхуун (?) орондо буса түрэлтэ Чоймпэл Жигмидүн, выборной Цэдэн
Вандану гэгшые дахин байлгахаар хунгаһан – эдэ 3 хэсэг выборнууды энээнтэй
хамжуулан Та амгалан түрэлтэдэ ёһотой зууршалалгын тула хүргэжэ айлрадхабай.

Гулваа тушаалта Цэдэн Вандану

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.293. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод
Г.Н. Очировой

299 об

Хуулин хүсээлэлтге показной(?) зууршалхуй эдэ приговорнуудыг Хорин степной дүүмэдэ тушаабай.
Декабрин 27-до 1878 он.

Главной тайша Бадманн

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 266. Л. 293 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 48

Хуулин хүсээлэлтге показной(?) зууршалхуй эдэ приговорнуудыг Хорин степной дүүмэдэ тушаабай.
Декабрин 27-до 1878 он.

Главной тайша Бадманн

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 266. Л. 293 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

29706

Хуулин хүсээлэлтэе показной(?) зууршалхуй эдэ приговорнууды Хорин степной дүүмэдэ тушаабай. Декабрин 27-до 1878 он.

Главной тайша Бадманн

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 266. Л. 293 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 48

Хуулин хүсээлэлтэе показной(?) зууршалхуй эдэ приговорнууды Хорин степной дүүмэдэ тушаабай. Декабрин 27-до 1878 он.

Главной тайша Бадманн

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 266. Л. 293 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

556

1879

14

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or record. The text is written in a cursive style. There are some numbers and symbols interspersed, such as "201" and "2011".

Представление общественного приговора Галзутской инородной управы в Хоринскую Степную думу списка лиц, нуждающихся в посевном зерне

20 января 1879 г.

№ 15

Галзууд инородно управаһаа

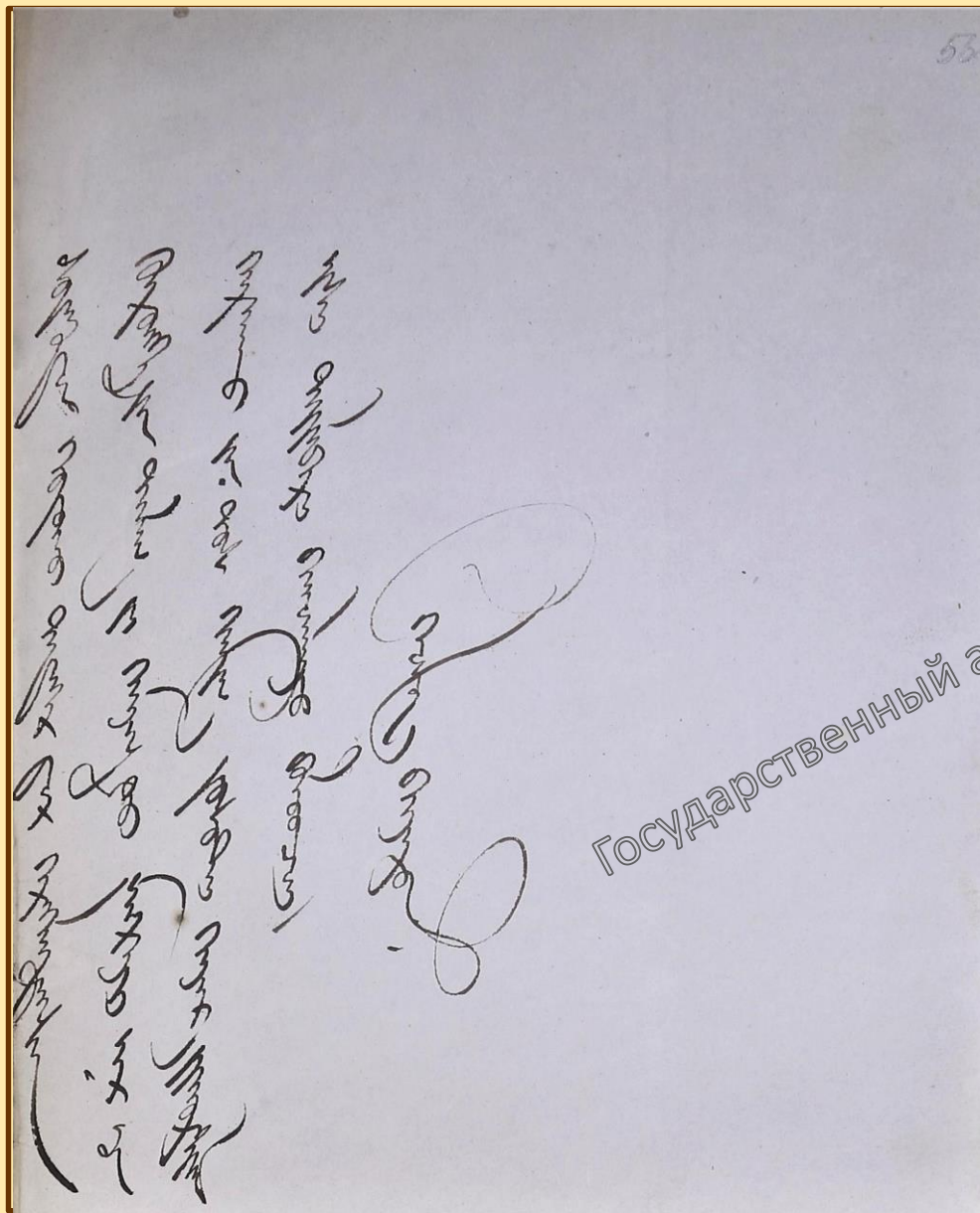
Зоной приговорнууд ба хүрэнгэ эрэгшэдэй списогуудтэй хүргэлтэ

Январин 20 үдэр 1879 ондо № 15

Хорин степной дүүмэдэ

Эдэ отогой родовой управленинарай зоной январин 16-най үдэрнүүдэй хоер хэсэг приговор, өөрын хабаата магазинарһаа энэ жэлэй тарилгада хүрэнгэ эриһэн, тэрэ мэтэ сангай мүнгөөр хүрэнгэ абахын тула хоер хэсэг списхэ хээд, дүнгэй мэдээлтэй хамтые Хорин степной дүүмэдэ энээнтэй хүргөөд гуйхадаа, ёһотой газарта зууршалажа болоһой, энээнтэй мэдүүлхэ, санһаа эригшэдһээ хэрбээ өөрын арга шадалаар хүрэнгэ олохо мур олоболнь саг соонь хэргэхэ болоюу.

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.556. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н.Очировой

Продолжение документа № 49

Сугэдэн гуйха гэдэнэртэ хэрэглэгдээн хүрэнгын талхые хабаата магазинарһаа гаргахын тухай хаана ёһотой газа зууршалан, эшэ тайлбари болоосой.

Гулваа Банзарун

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.561 а. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

278

(3) 240p

2

1772

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including a signature at the top right and a date '1772' on the left.

№ 50

Донесение помощника Ара-Хонхойского родового управления Бимбы (Бадмы) Банзарова в Хоринскую инородную управу о выборе старосты Эрдэнииева

02 апреля 1879 г.

№ 22

Ара Хонхойын родовой управлени
Хүргэлтэ

Мартын 29-дэ
1879 он
№ 22

Хорин инородног управада

Энэ управын гүнгэрэгшэ февралын 9-эй үдэрэй 44 тоото захиралгада староста Эрдэниийн Гуйлга дээрэ надпислан (?), тэрэнэй орондо бэшэ нюурые хунгахын гучагасуужа хүлэгээд, хабаата зон хамтын суглаанда староста Эрдэнииние дахин гунгажа бүтээнэн выборай бодотые энээнтэй хамжуулан. Та үндэр управын анжаралгада алимад ёһотой газарта зууршалажа дары саг баталуулхые гуйн хүргэмүй.

Помощниг Бинба /Бадма?/ Банзарун

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.278. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Handwritten Mongolian script on a document page. The text is arranged in vertical columns, reading from right to left. There are several lines of text, some appearing to be a list or a series of entries. The script is cursive and characteristic of traditional Mongolian writing. There are some faint markings and what appears to be a signature or stamp at the top right of the page.

№ 51

Донесение головы Галзутской инородной управы Жидбы Очирова главному тайше Хоринской Степной думы Цэдэбу Бадмаеву о выборе Зэргэллинского родового старосты Доржи Бубуева вместо умершего Цэринна Жимбаева

06 августа 1879 г.

№ 319

Галзуудай инородно управаһаа
Хоер сунгалтын
Хүргэлтэ

Августын
6 үдэр
1879 ондо
№ 319

Ноён Хуучин отогуудай главной тайшаа Цэдэб Бадмаинда
Энэ болгой Зэргэлэйн родовой староста Цэрэн Жимбаин бол одоо наһанһаа нүгшэһ
н д.м. Иймэһээ гуйлгын ёһоор хабаата зоной Гэлэг Санхидун гэгшые энээнэй
орондо майн 18 үдэр хунгаһан. Хөөрхын родовой староста Шагдар Намсарайн
бэсын үбшэһөөр габыяата зоноор тэрэнэй орондо помощниг Доржи Бүүбэйн гэгшые
гурбан жэлэй болзороор февралин 25 үдэр хунгаһан эдэ приговорнуудые энээнтэй
хамгадхажа. Эдэ үндэр түрэлтэдэ эдэ хунгагдагшадые родовой старостанарта
баталгуулагдахын хайрата үйлэдбэридэ сүгэдэн гуйбай.

Гулваа Жидбуу Очирова

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.363. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод
Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

1.	<p>Handwritten text in Cyrillic script, likely a list of names or identifiers.</p>	<p>Handwritten text in Cyrillic script, likely a list of names or identifiers.</p>
2.	<p>Handwritten text in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten text in Cyrillic script.</p>
III.	<p>Handwritten text in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten text in Cyrillic script.</p>
	<p>Handwritten text in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten text in Cyrillic script.</p>
	<p>Handwritten text in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten text in Cyrillic script.</p>
	<p>Handwritten text in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten text in Cyrillic script.</p>
<p>Handwritten text in Cyrillic script.</p>	<p>Large block of handwritten text in Cyrillic script, possibly a detailed list or report.</p>	

Судебный архив Республики Бурятия

Handwritten number or date: 1922

Handwritten text at the bottom right corner.

	<p>Иванов Иван Иванович Петров Петр Петрович Сидоров Сидор Сидорович Федоров Федор Федорович Юрьев Юрий Юрьевич Яковлев Яков Яковлевич</p>	<p>Иванов Иван Иванович Петров Петр Петрович Сидоров Сидор Сидорович Федоров Федор Федорович Юрьев Юрий Юрьевич Яковлев Яков Яковлевич</p>	<p>Иванов Иван Иванович Петров Петр Петрович Сидоров Сидор Сидорович Федоров Федор Федорович Юрьев Юрий Юрьевич Яковлев Яков Яковлевич</p>	<p>Иванов Иван Иванович Петров Петр Петрович Сидоров Сидор Сидорович Федоров Федор Федорович Юрьев Юрий Юрьевич Яковлев Яков Яковлевич</p>
И	И	И	И	И
Б	Б	Б	Б	Б
С	С	С	С	С
Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
Ю	Ю	Ю	Ю	Ю
Я	Я	Я	Я	Я
И	И	И	И	И
И	И	И	И	И

Государственный архив Республики Бурятия

887

№ 52

**Формулярный список заседателя Хоринской Степной думы
Бадмацэрэна Дашипылова**

[1879 г.]

1.	Нэрэ соло, омог, даахан тушаал, салин, хэдэн наһатай бэ			Хоринн степной дүүмын заседател Бадмацэрэн Дашипэлэй, 42 наһатай, ламын шажантай, Хохюуртайн дасанда мүргэлтэй
2.	Ямар угтай бэ			Элинсэг эсэгэнь титулярной соведниг хэргэмтэй байһан байгаад 7 үеһөө нааша зайһан шүүлингэ угтай юм
3.	Зөөритгэй гү	Өөрын гү, али изагуурайнь гү	Изагуурай зөөри	Адуун 30 толгой, үхэр 80 толгой, хонин 150 толгой бии
			Өөрын шадалаар олоһон зөөри	Жэл болгондо 15 дистинн таряа таридагби
		Гэргэйтэй хаа гэргэнэй гү	Изагуурай зөөри	Үхэр 10 толгой
			Өөрын шадалаар олоһон зөөри	Үгы
4.	Ямар газар хургуулида байһан бэ, тэрэ хургууля гүйсэд дүүргэһэн гү, хэргэмтэй болоод ямар тушаалда ороһон бэ, хаана			Ород, монгол болон түбэдөөр уншаха, / бэшэхые мэдэхэ, Хёлго мүрэнэй / Хайцигар нюотагта түрэнһэнби, Хоринн / мэдэлэй Гушад отогой хайд, зоной

	газарта түрэнһэн бэ, даахан тушаалдаа үлэмжэ жүдхэмжэтэй ба хайшаал үзүүлэн гү, хэргэмһээ бэ/шэ хайрада хүртэһэн гү, хүртэһэн хаа ямар сагуудта бэ, үүнһээ гадна хуулинн мүшхэбэри ба шүүлтэдэ ороһон гү, ороһон хаа ...гүйгөөр шүүгдэһэн гү, юунэй тула, ямар сагуудта мүшхэбэридэ ороһон бусад юугээр шүүгдэһэн бэ	хунгалтаар байгаад ноён Забайхалской областинн сэрэгэй гүберинаторай 1853 оной ноябрь 5 үдэрэй 5913 тоото баталамжаар Гушад отогой гулваа болоод, энэ тушаалда байхадаа 1854 ондо Амарай экспедициин туһын тула 113 түх. үргэл хэһэнээр үндэрлэгшын императорай признатилости гэжэ баясхалангые ноён Дээдэ-Удын зэмсхэ исправнигһаа 1855 оной февраль 23-да 261 тоото захиралтаар соносхогдоһонби, 2-дохи, отогой гулваа тушаалаар эрхим жүдхэмжэ үзүүлэнэй тула ноён Забайхалской областинн захирагшаһаа 1860 оной июль 23 үдэрэй магтаалай саарһа хүлэһэнби, 3-дахи, өөрын отогой буса түрэлтэнэй алба хангай мүнгэдые доёмхогүйгөөр дүүргэһэнэй тула Хоринн степной дүүмын 1869 оной март 18, декабрь 10-да 1584, 6298 тоотонуудаар үндэрлэгшын баясхала/н соносхогдоһонби, мүн Дашипэлэй гэшэ Хоринн мэдэлэй отогоудай гулваагаар хайднар зонтой хунгалтаар байгаад, ноён Забайхалской областине захирагшын 1862 оной апрель 30 үдэрэй 1510 тоото баталамжаар Хоринн степной дүүмын заседател болоод, тушаалаа эрхим жүдхэмжэтэй ябуулһанай тула үндэрлэгшэ эзэн императорһаа 1867 оной январь 20 үдэрэй хомитэдэй положенеэр станицабай лентэтэй үбсүүнэй сагаан мүнгэн мидал үршөөгдэһэнби, ямарбаа мүшхэбэри, шүүлтэдэ ороһонгүй
5.	Али ондо	1853 1855 1860 1861 1862
6.	Али һарада	ноябрь 5 үдэртэ февраль 23 үдэртэ июль

		23 үдэртэ март 18–декабрь 10 апрель 30 үдэртэ июль 5-да январь 20 үдэртэ
7.	Дайсанай үйлэдэ ябахан гү, ябахан хаа хэзээ сагта бэ	Үгы
8.	Хуулин мүшэбэридэ ороһон гү, ороһон хаа ямар сагаар шүүгдэһэн бэ	Үгы
9.	Стат службада найшаалтай байгаад, хэргэм дэбжэхэдэ найшаагдаха шадалтай гү, үгы гү, үгы хаа ямар шалтагаанаар бэ	Шадалтай
10.	Саг сагта табигдаһан гү, табигдаһан хаа ямар сагуудта хэды шэнээн болзороор байгаад, жасаада болзортоо бусаһан гү, үгы гү	Болзороор табигдаһангүй
11.	Хэргэмдэ хүртөөд отогохо табигдаһан али хэргэмгүйгөөр табигдаһан гү, табигдаһан хаа хэзээ сагта бэ	Үгы
12.	Гэргэйтэй гү, гэргэйтэй хаа хэзээ сагта абаһан бэ, үритэй гү, эдэнь али зэргэ наһатай байгаад, мүнөө хаана байдаг бэ	1851 ондо абаһан, гэргэйтэй, хүбүүдынь Цэдэб, 25 наһатай, Содном, Доржо 16 наһатай, өөрын нютаг дээрэ байдаг

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.282 об., 287. Рукопись на монгольской письменности.
Перевод Ж.Б. Бадагарова

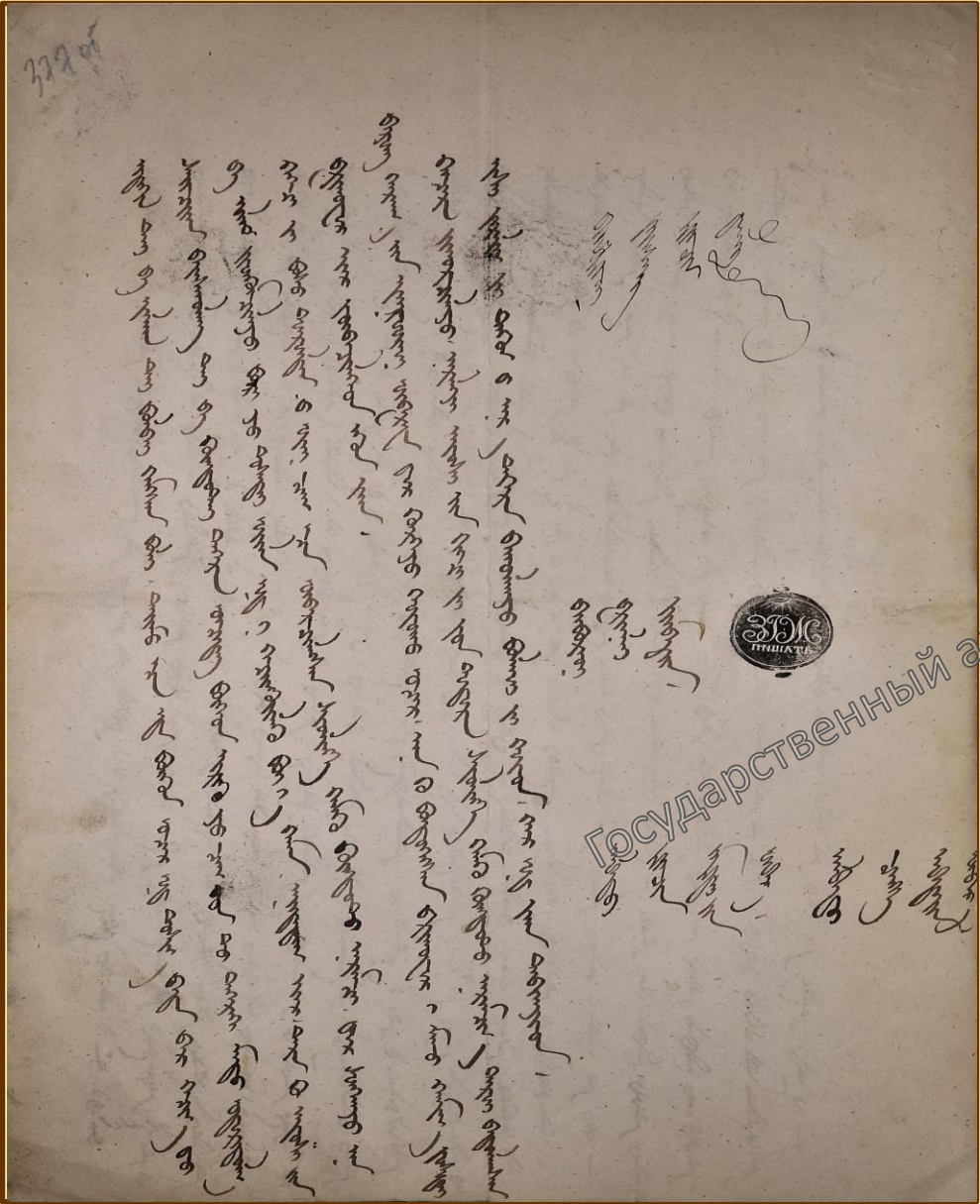
Общественный приговор Барун-Харганатского рода о выборе зайсана Доржижаба Аюшпева, выпускника Аннинского училища, с характеристикой его личности

[1879 г.]

1879 оной июнин 2-ой үдэр Забайкальска областин Дээдэ Удын округой Хорин мэдэлэй Баруун харгана отогой сайднар ба зонтой энэ приговор бүтээхэ ушар, энэ отогой зайһанай хүбүүн Доржижаб Аюушин түрэнөөр 23 наһатай, Бурхан Шигэмүүнин шажантай, бидэ зон дотор түбшэн һайн ябадалтай болоод, таряа тариха, мал үүсхэхэ гэхэ мэтэ элдэб аша түрэхэ амгалан байдалай олзото ябадал болон тэрэ мэтэ элдэб ашайн үйлэнүүдэй тушаа удариха сэдхэлээр хэшээнгүйдэгһээ гадна тэр Аюушин болбол үнгэрһэн 1874 оной мартын 12-һоо 1876 оной июнин 1-дэр Анаагай бурядай приходской хургуулида хурагдажа ород ба монгол ашаха ба бэшэхые һайтар шадаха боложо, тэрэ хургуулине дүүргэнэнэй тула тэрэ хургуулин багшын гар табилгатай ба хургуулин сангай тамга даралгатайгаар июнин 1-нэй үдэрэй 30 тоото гэршэлгэтэй тэрэ хургуулиһаа табилгаад, тэндэхээ 1876 оной октябрин 25-най үдэрһээ 1878 оной июлин 30-най үдэр хүрэтэр Дээдэ Удын уездно хургуулида хамжагдажа, тэрэ хургуулине түгэс (курс) зиндаа дүүргэнэнэй тула, Дээдэ Удын ба Баргажанай болон Сэлэнгын округуудай хургуулинарай статна смотрителей ба бэшэ багшанарай гар табилгатай ба сангай тамга даралгатай 1878 оной июнин 30-най үдэрэй 167 тоотоор үгтэнэн гэршэлгэтэй байгаад, тэрэ гэршэлгэ доторнь дурсаһанинь энэ Уезднэ хургуули дотор күүрсэ дүүргэнэнэй тула үндэрлэгшын багалһан 1874 оной ноябрин 28 үдэрэй устаб тодхоолой нэмэлтын журамда гражданска алба тушаал даажа ябах

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.377. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

377
Handwritten Mongolian script, likely a transcription of the official verdict text. The text is written in vertical columns from right to left. A faint watermark 'Государственный архив Республики Бурятия' is visible across the page.

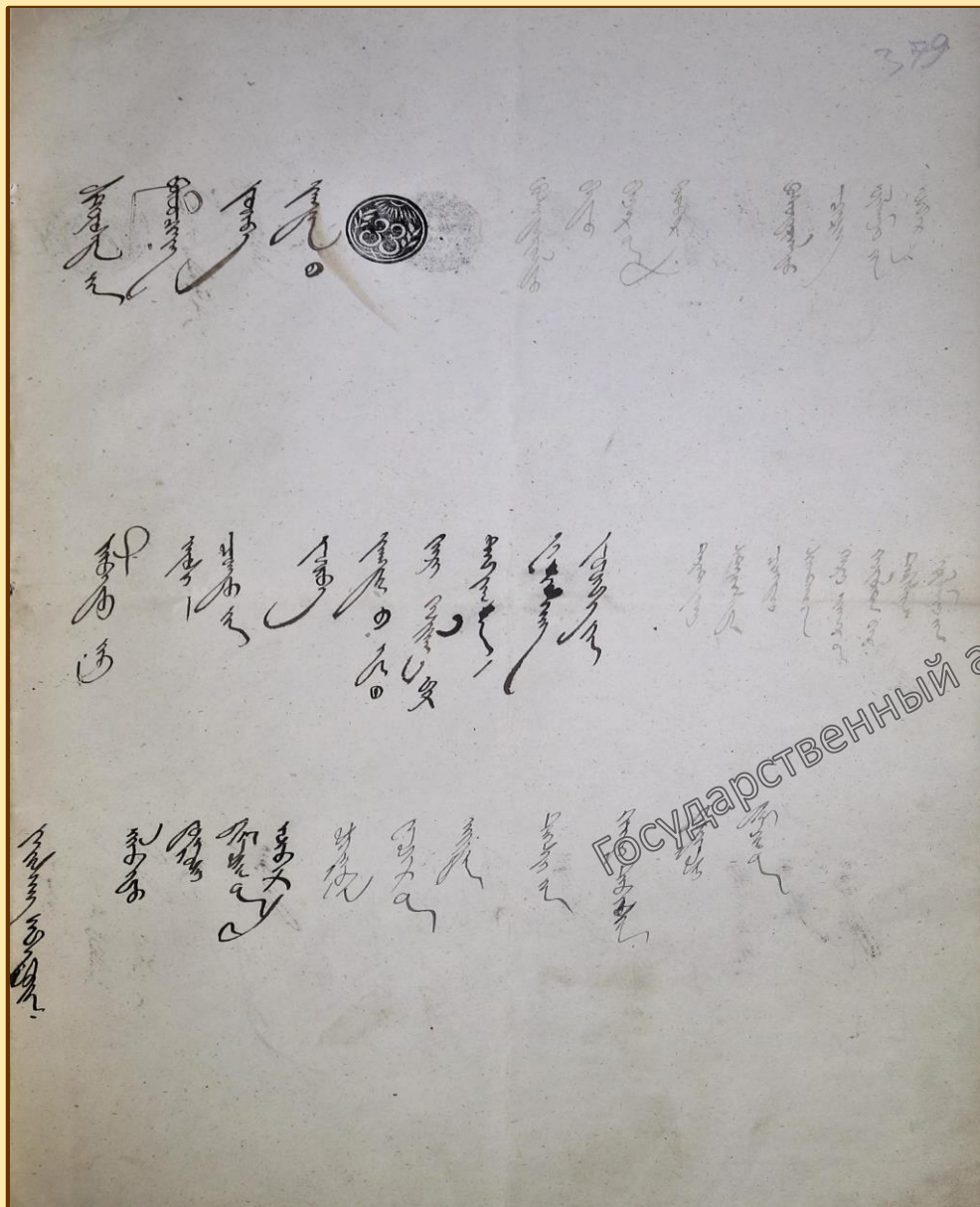
Продолжение документа № 53

этигэлтэй ба илагалтай болобой гэхэн бэлэй. Тинмэхээ эдэ бүхы ушарнууд тушаа бидэ болбол хэзээдэ найшаан баясхалантай ба хүндэтэй дээрэ үзэдэг байгаад ерэхэшые сагуудгадээрэзи мэтэ оролдолго ба улам зүдхэмжэлэжэ бүришые тунхатай үйлэнүүдые хэшээнгүйлэхэ бэээ даа гэжэ найдадагаар, тэрэ хүбүү Аюушнин гэгшые буса түрэлтэнэй үни сагнаа үбэршэлхэн шүүлингэ гэжэ нэрэмжэдэ һунгажа, энэ приговороор зүбшэлээд энээнээ Баруун харганын инородно управада хүргэжэ гуйха ушар, энэ бүтээһэн приговорьемнай хаана ёсотой газар зууршалажаа, нэрэлэгшэ Аюушнин гэгшые зоной дотор шүүлингэ гэхэн хүндэтэ нэрэмжэдэ дары баталһан эшэ зарлигыг тэрэнэй нэрэ дээрэ буулгажа болохые гуйн, гарнуудаа табигшад:

Выборной зайсан Ринчин Дэлгун,
 Выборной Принлай Жимбуян,
 Албата Ринчин Мардан өөрөө,
 Албата Цэнгэ Абдуца өөрөө

ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 266. Л. 377 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

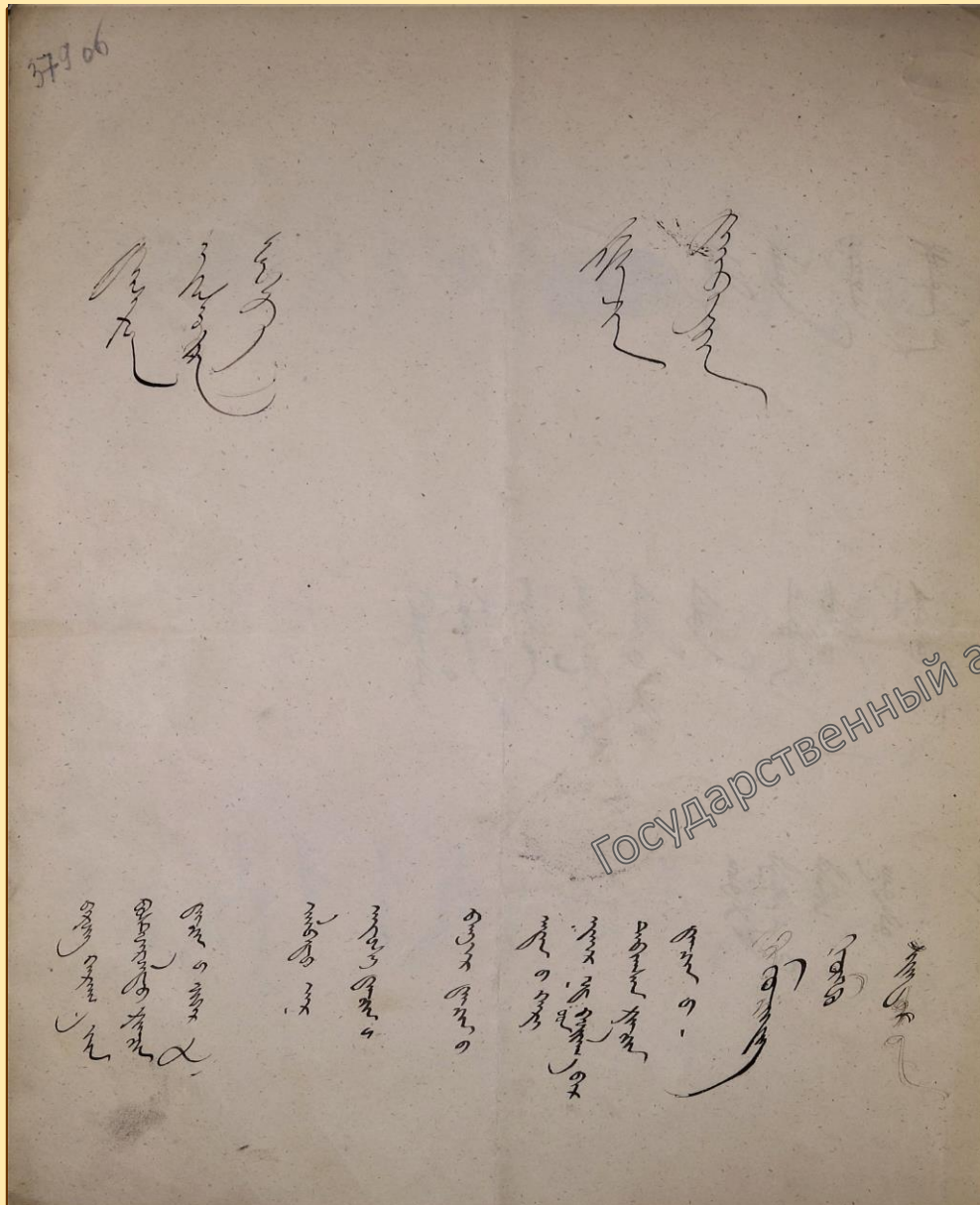

Продолжение документа № 53

Старостын помощник Зодба Зандану, бусатурэлтэ Бато Базарун өөрөө,
бусатурэлтэ Цэрин Унаашийн
Албатанар Аюуша Цогтоин, Зодба Зандану гарые гуйлгаар табиһан зайсан
Зодбоин
Зайсан Абидуин, албата Доржи Вачирун, Найдан Тэгшийн гарые табиһан
Доржи Дамжину

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.379. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

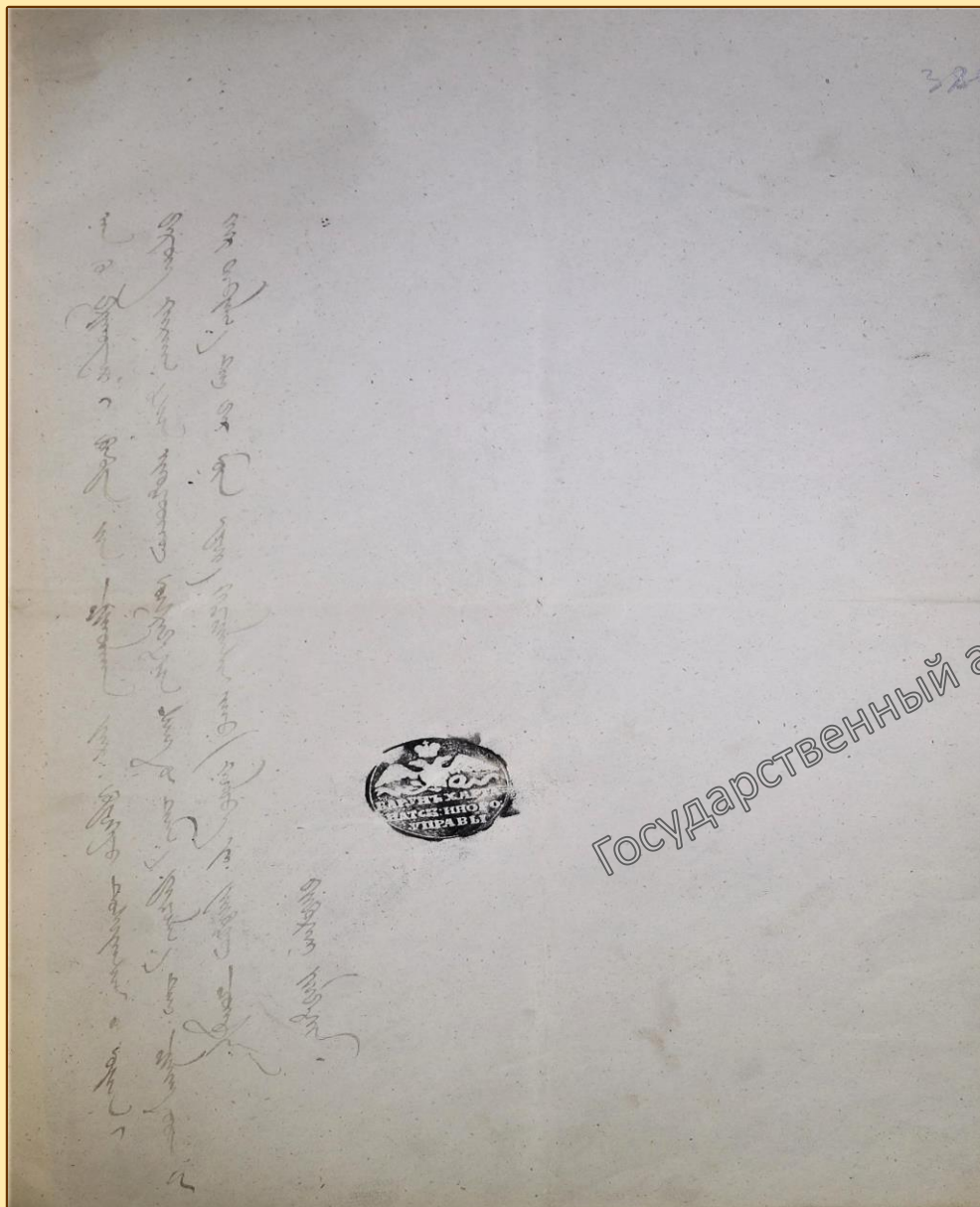

Продолжение документа № 53

Дансуран Аюушии өөрөө, Ринчин Дагбаин.
Баруун харганын бусатүрэлтэ Ринчин Дэнжинуөөрөө, албатанар: Аюуши
Дэнжину, Банзар Дэнжину- эдэнэй гар нюурнуудай гуйлгаар табигсан Ринчин
Дэнжину

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.379 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод
Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 53

Энэ приговорые бүгэдын сугланаар бүтээжэ тушааһанай үнэниие Баруун харганын инородно управын сангай тамга даралгатай членгуудэй гар табилгатайгаар мүн үдэртэ гэршэлһэн анну (гулваае выборной Цо...)

Выборной Жимбанн

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.380. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script on a document page. The text is arranged in vertical columns, typical of traditional Mongolian writing. There are several large, stylized signatures or seals interspersed throughout the columns. The ink is dark, and the paper shows some signs of age and wear.

№ 54

Донесение председателя Дамдина Цэбжитова в Хоринскую Степную думу о выборах Шарайтского головы Аюшина и выборного Бадмы Цэдэпова

29 марта 1887 г.

№ 143

Мартын 29

1887 он

№ 143

№ 37

Тэдэ амгалан гүрэлтэ Ноён

Хорин главной тайшаа Балмында, энэнтэй хамжуулагдахан Шарайдай гулваада Аюшин, выборнойдо Бадма Цэдэбүн гэгшэдые мартын 26 –най үдэр хунгахан выборнуудай бодотойдые барижа, ёхотой газарта зууршалажа болохые гуйн айладхамуй. Мартын 28-да 1879 ондо.

Заседатель Дамдин Цэбжидүн

№ 227

Бүтэс (?) хуулин хүнгэлэлтэгүй (?) ёсотой газар зууршалхые Хорин степной дүүмэдэ эльгээжэ захирнам. Мартын 28-да 1879 он.

Главной тайшаа Бадмын

21 апреля № 2087

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.266. Л.42. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

9 2

Handwritten Mongolian script on aged paper, consisting of approximately 15 vertical columns of text. The script is dense and cursive. There are some faint markings and a circled area at the bottom left containing the characters 'Х=ᠠᠨᠠᠨᠠ'.

Письмо Хоринской Степной думы членам собрания думы о необходимости проведения общего собрания для организации делопроизводства на русском языке

23 декабря 1887 г.

Хорин степной дүүмэһээ
Декабрин 23 үдэртэ, 1887 ондо
№ 7070

Ноёд шуулганай /суглаанай/ обогуудай ахамад гулваанар тингээд обшествен добёрнойнортойдо

Ноён Дээдэ-Удын округной испрабниг майн 1 үдэрэй 578 тоото хэрэгүүдые Хорин дүүмэдэ эльгээд, заседатэл Кулиевэй 19 тоото хүргэлтые дутын шуулганай бодомжодо үгээд ба илангаяа хэрэгтэй болохо мэдээнүүдые суглуулажа, шуулганда дэлитай танилсуулхые даалгана. Хуулин хүсөөр болоо хаа, бусатүрэлтэдэй газарнуудын обог бүхэндөө хубаарилагданан байха ёһотой хэн. Иүүлэй сага болоһон газарай тухай олон шууяанһаа хахасахын тулада ба бусатүрэлтэдэй захирамжын гуримтай болгогдохын ушарта дээрэхи хуулин дүүргэлтые өөрын зүгһөө зайлашагүй дээрэ олоно. Тингээдшые бусатүрэлтэдые мэдэгдэн обог бүхэниие тойруулан нуурижуулхада ямар ёһоор зохилонтой болохогүй дээрэ үзэгдэн бэ. Зүгөөр Агын мэдэлэй бусатүрэлтэдэй үүсхэбэрин жэшээтэй адляар нотагууд эерэн, үраванар родбойнарые тогтоохын тухайда шуулганаар бодомжо бүтээлгэнэ. Тинн иүүлэй энээгээр болоо хаа, энээнэй тухайда 1870 онһоо эхилэн үүдэлгэ боложо байһан хэрэгүүдые шуулганда үгөөд, хожомоо зоной приговортой хамта

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.465. Л.2. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

208

Handwritten Mongolian script in a cursive style, likely a letter or official document. The text is arranged in vertical columns, with some larger characters and flourishes on the right side. The paper is aged and yellowed.

Продолжение документа № 55

-арнь энээнтэй намда хүргэнэ. Энээнһээ гадна, мүнөө бүгэдэ хэрэгээр адаглагдахан хэрэгэй удааралта ба жүдхэмжэ бусануудые зайлуулхын тулада инородной управанарта ород хэлэнэй хэрэгэй хүтэлбэри зайлашагүй байгуулхын тухайда зүбшэлгэ бүтээхые шуулганда /суглаанда/ ашааланам. Энэ үйлэдбэриие заседател Кулиевта соносхоно гэбэ.

Тнимэһээ степной дүүмэнь ноён окружной испрабанигай дээрэхи үйлэдбэриие дүүргэлтэ болгохын тулада хабаатай болохо бүгэдэ мэдээдые дутамаггүй гүйсэдөөр хуряан асархые ба энээн тухай бүгэдөөрөө зүбшэлэн хэлэлсэхэ зоной добёрнойнорые декабрин шуулганда эльгээхые бүгэдэ инородной управанарта байгша оной үнгэрэгшэ майн 28 үдэрһөө захирагдахан байгаад, тэрэниие алдадгүй тэрэшэлэн бүгэдын зүбшэлгөөр дүүргэлтэ болгожо ямар бүтээл хэгдэһые ноён окружной испрабанигта андуулхын тулада энэ дүүмэдэ мэдээ үгэхые ноёд шуулганай гулваанар зоной добёрнойнорой дүүргэхэ үйлэдбэриидэ үгэжэ даалгаба.

Хорин ахалагша дайшаа Бадмын
Тайшаагай шүүшэниг Очирой
Яамалһаа заседател Цэдэбэй

Писмоводител Харганын???

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.465. Л.2 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten text in Cyrillic script, likely a list or ledger. The text is written in a cursive style and is organized into several columns. A large, faint watermark is visible across the center of the page, reading "Государственный архив Республики Бурятия" (State Archive of the Republic of Buryatia).

The text appears to be a list of entries, possibly names or identifiers, arranged in columns. The handwriting is dense and somewhat difficult to decipher due to its cursive nature. The entries are separated by vertical lines, suggesting a structured list or table.

№ 56

Доверенность бурят Хоринского ведомства с указанием лиц и делегируемых ими полномочиями на все общественные поручения, решения дел с подводной повинностью и участие в собраниях

Декабрь 1887 г.

Добеэрнойнэр, 1887 оной декабриин болоно

1-дэхи

1. Хорин хумаг хэрэг бүтээлсэхын
 2. Захирамжанарые нютагаар болгохын
 3. Ээлжээнэй побиностын улаа хүлхэлүүлхын
- Баруун Хүбдүүдэй Буда Ибанай, Вамбацэрэн Түгэдсогтын хоёр

2-дохи

- 1-дэхи. Гэлигэрэй улаа хүлхэн болгохогуйн тухай
 - 2-дохи. Элдэб амгалан байдалай ба Гэлигэрэй улаае хуушан гуримаар байлгахын тухай
 - 3-дахн. Зоной амгалан байдалай тула ба Гэлигэрэй улаае хуушан гуримаарнь байлгахын тухай
- Баруун Харганын Жэгжэд Согтын, Даши Золтын, Батамүнхэ Цэрэнпэлэй, Гончог Батын

3-дахн

- 1-дэхи. Гэлигэрэй улаа хүлхэлхэһөө бэшэ хэрэгүүдэй
- Гушадай 6 номоной Цэбэгдоржо Баатарай
2. Бүгэдэ хэрэг бүтээлсэхын
- Асагадай Тарба Зоригтын

Продолжение документа № 56

4-дэхи

1. Бүгэдэ хэрэг бүтээлсэхын
- Баруун Хуасай Жэбхээһэнэй родбойн
- Бадма Санжилай
2. Бүгэдэ хэрэг бүтээлсэхын
- Гутайн
- Гомбо Жамсын
3. Бүгэдэ хэрэг бүтээлсэхын
- Уляабарай
- Ринчин Доржын
4. Бүгэдэ хэрэг бүтээлсэхын
- Сэгээн Хуһанай
- Намсарай Цэбэгэй
5. Бүгэдэ хэрэг бүтээлсэхын
- Батын
- Пала Хэшэгтэй

5-дахн

1. Бүгэдэ хэрэг бүтээлсэхын
- Шурьбын таһагай
- Фёдор Зубакин

6-дахн

1. Бүгэдэ хэрэг бүтээлсэхын
- Халбин отогой
- Дамдин Цэбжидэй

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.465. Л.6. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

600

Handwritten text in Cyrillic script, organized into several columns and rows. The text is written in a cursive style. A large watermark is visible across the center of the page, reading "Государственный архив Республики Бурятия" (State Archive of the Republic of Buryatia).

The text appears to be a list or a set of records, possibly related to land or property, given the context of the archive. It includes various names and numbers, some of which are underlined or grouped together with brackets. The handwriting is dense and fills most of the page.

Продолжение документа № 56

7-дохи

Баганай отогой хамаг хэрэгүүдые бүтээлсэхын тулада

Зоной добёрной

Баганай отогой Бата Банзарай

8-дахн

Зүүн Хүбдүүдэй

Шуулганай хэрэг бүтээлсэхэ

Ашанга, Ехэ Хүнды, Эгэтэ 3-ай

Дампил Сампилай

Салхитын

Жамбал Барнаагай

Яруунын

Цэдэб Гармын

Нарин-Горхойной

Ешэ Гомбын

9-дэхи

Галзууднарай дөбээрнойнэр

Шуулганай хэрэг бүтээлсэхэ

Зэрэглээгэй

Намсарай Жэндэбэйн

Һубын

Цэбэг Номтын

Худанай

Доржо Баянай

Чимэд Очирой

Анаагай

Продолжение документа № 56

Жамбал Зодбын

Захирамжанарай бүтэдэ хэрэг бүтээлсэхэ

Могсохойной

хоёр хууданан

Бүдэ Бадмын

Бүтэдэ хэрэгэй

Хөөрхын

Цэрэн Аюушын

Бүхы хэрэг бүтээлсэхэ

Табанарһанай

Ринчин Балжинямын

Хохюуртайн

Юмжаб Цэбэгэй

Хэжэнгын

Мүнжэ Номтын

Цэрин ээлжээнэй хэрэг мэдэлсэхые

Хээрын

Бадма Цэрэнэй

Захиралгын тухай

Мүн Хээрын

Чимэд Бадмын

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.465. Л.6 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in Cyrillic script, likely a list or index, written on aged, stained paper. The text is organized into several columns and rows, with some entries underlined or grouped by brackets. The handwriting is cursive and somewhat difficult to decipher due to the ink bleed-through and the age of the document. A large, faint watermark is visible across the center of the page, reading "Государственный архив Республики Бурятия" (State Archive of the Republic of Buryatia).

100

Государственный архив Республики Бурятия

№ 57

Список доверенных лиц из разных родов для участия в общественном собрании для решения разных вопросов

[1887 г.]

...

Суглаанай хэрэгийг бүтээлсэхэ довернойнар, захирамжийн ушар:
Хангирын родовойн - Цэдэн Цэринпэлун,
Хигтын (?) - Цэрин Самбуугун,
Чисаанын - Эрдэни Доржийн
Эгэтын - Жилсан Ринчину

11 -хи

Зүүн хуасай

Хамаг хэрэгийг бүтээлсэхэ:
Үмбүмтын (?) - Жанжаа Аюушийн
Могойтын - Шойцэрэн Бадмайн
Сагсын - Шаралдай Түүхэйн

Зургаан дугуу

12-хи

Худайн

Хэрэгүүдые зүбшөөлэлсэхэ:
Модотын - Жимба Энхэнү
Чулуутын - Самдан Эрдэнийн
Ородун - Доржи Будайн
Хэжэнгын - Бадма Цоржийн
Хорхын - Цэнгэ Бадмайн
Ацагадай - Эрдэни Аюушийн
Ара Хонхолон - Нихитэ Соболев
Сулхарай - Ринчин Энхэйн
Хара Мазэрэй - Сономпэл Ражурун
Эцхын - Самбу Эрлэнийн

13-хи

Шарайд обогой

Ямар ба бүтээлэй хэрэг зүбшээлсэхэ
Хилгын тасагай - Соёним Аюушийн
Хүрбийн - Бабу Бадмайн
Яруунын - Дэлэг Ванжилун
Худанай - Эрдэни Ринчинэй

*ГАРБ. Ф. 8. Оп. 2. Д. 465. Л. 1. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод
Г.Н. Очировой*

Handwritten text in Cyrillic script, likely a list or ledger, written on aged, yellowed paper. The text is organized into two main vertical columns. The left column contains several lines of text, with a horizontal line drawn across it. The right column also contains several lines of text. The handwriting is cursive and somewhat difficult to decipher. A diagonal watermark is visible across the center of the page.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 57

14-хи
Бодонгууд

Зоной харюусалгын ямар ба хэрэгүүдые зүбшөөлэлсэхын
Обогой доверной Дэлгэр Согзхүнү

15-хи
Цагаану
Ямарба хэрэг зүбшөөлэлсэхэ
Отогой доверной Цоло Вандану

*ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.465. Л.1 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Г.Н. Очировой*

Государственный архив Республики Бурятия

5

№ 58

**Записка помощника тайши Хоринской Степной думы Очирова о решении
общего собрания об отказе от изменения организации работы
Барун-Кубдутской управы и об отсутствии доверенного Галзутской родовой
управы**

03 января 1888 г.

Энэ захиралгада Баруун Хүбдүүдэй зоной 1887 оной декабрин үдэрэй доберностин ба бүгэдэ зоной добезройнэрэй захиралга ба родвой управлеэнинэрэй байрые урдын[хи]наа мүнөө хүрэтэрхи байдалнаа улирахагүйбди гэжэ декабрин 28 үдэрэй приговор бүтэгээд, дүүмэдэ оруулганинь хүргэгдэбэ. Гансал Галзууд хээрын родовойн доберной Чингэд Бадмын байгаад, энэ шуулганда байнгүй ошоһон юм. Энээнине шуулганай түрэгтэ хабсаргана.

Январин 3-да 1888 ондо, тайшаагай помоошниг Очирой

И. Б. Ф. 8. Оп. 2. Д. 465. Л. 5. Рухотись на монгольской тисьменности. Перевод
Ж. Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

2

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or receipt. The text is dense and covers most of the page. There are some larger characters or initials at the bottom right of the page.

№ 59

Расписка Гэвы Ахадина о получении денег с обязательством применения тибетских лекарств, во время болезни учащихся Аннинского училища

18 марта 1896 г.

Расписка

1896 оной мартын 18 үдэр энэ гарай үнэмшэлгые Анаагай хургуулийн ноён багша гүберэнсхэ сэхритарь Цэдэн Сэхиндэ тушааха ушар. Бүгэдэ Хорин сайд зоной бүтээхэн приговорай ёһоор Та Сэхиндэ этьхэмжигдэһэн Анаагай хургуулийн шабинарай энэ жэл дотор үбшэлэбэл, би Ахадин болбол түбэдэй эмээр гэдэ шабинартай адэхэ хүрэтэрнь өөрөө бэээрээ сахин байжа эмнэжэ байхаби. Энээнэй тушаа Хорин хоной сомлоһон бүхэли жэлэй Дүшэн түхэриг мунгые би Анандын Цэрэ тулаа багша Сэхинһээ гар дээрээ гүйсэд абааб. Тэрэ тула гараа табиһа.

Гэвэ Ахадин өөрөө

ГАРБ. Ф.8. Оп.2. Д.483. Л.2. Рухоспись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Прошение гэдүна Жодбоева главному тайше 14-ти хоринских родов Ринчин-Доржо Дэмбилува о разделении покосов по 3 рекам, об установке правил строительства покотников и ограды на расстоянии 5 километров друг от друга от реки Харьяста до северной стороны Шугыта

18 мая 1838 г.

№ 4

Үндэр эрхим түрэлтэ
Хори Буряад 14 аймагай
ахалагша ноён главной
тайшаа Ринчин-Доржо Дэмбилэй тэдэндэ

Баруун Ульдэргэ хэмээхэ нютагаар нүүдэг Хорин
мэдэлэй Галсан отогой албата гэлэн Жодбынһоо

Һүдгэлэн гуйлга
Урид наһанһаа хэтэрһэн Хорин ахалагша тайшаа Галсан Мардайн үедэ 1802 онһоо эхилэн 1-дэхи, Һалхитын, 2-дохи, Харьястын, 3-дахи, Баруун Ульдэргын, 4-дэхи, Зүүн Ульдэргын, 5-дахи, Дабаата, 6-дахи, Хүлэрэгтэ, 7-дохи, Хүрээтэ - эдэ нютагуудай бүгэдэ зоной ажа түрэхэ үйлын тушаа: зунай сагай сабшалан таряанай бүгэдэ газары малай бэлшээрһинээ аршалжа байхын тула хуулин бэхи посхоодниг хороёе эхилэн барижа байһанһаа хойшо мэдэгдэһэниинь, Баруун Ульдэргэ хэмээхэ нютагаар нүүдэг албата Номгон Хатуугайн гэгшэ олон зоной мэдэгшээр баян шадалтай, олон малтай, тэмээтэй нютагай зон соо хүсэ ехэтэй хүн болоод, өөрын туһые хаража байха бүгэдэ малай бэлшээри бодожо, хорин главной тайшаа 9-дүгээр зэргын Дэмбил Галсангай наһанһаа хэтэрһэнһээ хойшо, Һалхитын зонһоо абажа Харьястын голоор сэхэ урда зүгы хандуулжа Шугыта хэмээхэ Хадын хошуун

ГАРБ. Ф.451. Оп. 1. Д.2. Л.201. Рукотись на монгольской письменности. Перевод А.Д. Жамсоева

№ 1 201

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including a signature and date at the top right.

201 об

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or record of land parcels and their owners.

Продолжение документа № 1

граница зүүн Үлдэргын зондо үгэжэ, нэльбэжэ байдаг, жэшээлхэдэ 5 модоной тухайда баридаг посхооднигһоо 1-дахинь, өөрын баридаг хубита 70 хана хоройе зунай сагта задалжа 1822 ондо абаад, 2 хоёр Үлдэргын адагта өөрын туһада 2000 шахуу хана хорёо барижа орхёод, бидэ шадалтай шадалгүй зоной сабшаланай газарта адуун малаа дурандань табижа, нэгэ хэды зонинь ажа түрэхэ ябадалһаань хохидуулжа, гаргаһан газартаа зунай зухалан болгожо байханаа гадна бүришье посхоодниг үгы болгохоор забдана. Тинь тэрэ Хагуугайн хубита ханаа задалжа абахыдань, бидэ бэшэ зонинь посхооднигһоо хуушан байраарань модо оруулжа, нэльбэжэ бариһамди. 2-дохинь, энээнэй һүүлээр 1835 ондо мүн албатанар Номгон Хагуугайн, мүнөө расхоншиг Сэнгэ Солын, Сүндэл Бадлын, Самбуу Жодбын, Бадма Номшын гэгшэд нэгэ хэдэн зонинь үгэдөө оруулжа үймүүлэн, хуушан байрадаа 2 этгэгэдээр барисалдажа байһаа 5 модоной тухайн ойро посхооднигыг өөһэдэй дуран дээрэ эбдэжэ зада татаад, тухайлханда Үльдэргыг үгсэжэ 15 модоной газараар тагажа 5 модоной газартаа 3-доогоо бариһан мэтэ байгаад, бэшэдын хоройгүй һула болоһонинь нэрлэлд 1 дэхи Дабаатын 2000, 2-дохинь Хүлэрэгтын 2000, 3-дахинь Хүрэгтын 3000 нинтэ 7000 хиэрэй бухалай сабшалангууд 1835 онһоо хойшо посхоодниг үгы, һула болоод, зарим нэгэ хэдэн 20 шахуу дүүшын зонинь мүнөө мэдэгдэ сабшалангай олзоор һуудаг байгаад үгырхэ мэтэ боложо газар сабшалангүй тон һула зайжа ябана. Энээнинь мэдэхэдэ жэл бүрин хабарай сагта Дабаата, Хүлэрэгтэ, Хүрэгтээр адуун малай байра харуулжа мэдэгдээгүйгээр үдэр һүнигүй гал түймэр табидаг болоод, мүнөөшье дүүрэн галтай

ГАРБ. Ф.451. Оп. 1. Д.2. Л.201 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод А.Д. Жамсоева

202/26

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document or a list of items.

Продолжение документа № 1

байнанинь албата Номгон Хагуугай, Сэнгэ Сольн гэгшэд хүдэлмэришэн хүбүүдөө зорюута ябуулжа гал табуулдагыг элитэ мэдэгдэжэ байна. Бодомжолходо энэ табиһан галын гурбан голый нинтэ нэгэн жэл соо ургаха 9 7000 хиирэн бухалын юундэшье гэм болохогүй байтар, энэ 3 үе голын сабшалан энээнһээ хойшо үе соо ургахагүйгөөр эбдэрэл болоһонинь, газарын үбһэнэй үндэһэнһөө доошодо эрхимын 3 аршин, дундань 1 аршин хахадай тэды, адагын аршинаар шатажа хүлэр боложо байна.

Тинн байгаад энэ посхоодниг хоройн эбдэржэ задарһан тушаа али мүрэй жэшээ болгохыг гуйжа 1835 ондо Та үндэр эрхим түрэлтэ ноёной анжаарһаар х Хорин степной дүүмэдэ гуйлга бариһанай харюу мүнөө хүрэтэр хүлэһэншыг утыб, тэрэ тула.

Үндэр эрхим түрэлтэ ноёной энэ хүгэдэн гуйха ушар, дээрэ бэшэгдэһэн ушарыг али мүртэй хуулар анжарһан айладажа болоод, 1-дэхи, посхооднигһоо гаргагдаһан 3 голый сабшалангыг ашгэжэ үзэхэ ба, 2-дохи, 20 шахуу дүүшын зоной сабшалангаар хохидоһонинь мэдэгжэ болон, 3-дохи, хуушан байраар 5 модоной тухайда ойро хорой бариһан болжуулжа, 15 модоор өөһэдэй дураар аминай туһа харуулжа холо болгожэ адуу малай бэлшээрн болгоһоной үнэнинь жэшээлжэ үзөөд, хүрэхын тушаа нэгэн хайрата зарлиг хүртэжэ болохоһоо гадна, хуушанай байра Гарьяастын голоор Шугытын ара хүрэтэр ойро 5 модоной газараар посхооднигһоо барижа байгуулхыг захиржа болуужаг гэжэ хайрата шиндхэбэринн харюу хүгэдэгшэ албата гэлэн Жодбын бэшэг мэдэхэгүй тула нюурай гуйлгаар гарыг табижа хэлэһэн үгыг бэшэһэн Намжал Саглайн Майн 16-най үдэртэ, 1838 ондо

ГАРБ. Ф.451. Оп. 1. Д.2. Л.202. Рукотпись на монгольской письменности. Перевод А.Д. Жамсоева

2

Хорин

Хуасайн

Самбу

Түгэдэ

Галша

Ухнин

Нүгшээн

Хойно

Тэрэнэй

Гэргэ

Наминдай

Чихэрэй

Гэгшэ

Бага

Наһатай

Нэгэ

Үхинтэй

Үнэшэн

Улад

Өөрын

Нютаг

Хаа

Нуужа

Байтар

Мүн

Мэдэлэй

Буриад

Албата

Бадма

Намшуугай

Гэгшэ

Түгэдэ

Үгэдөө

Оруулжа

Хоёр

Бэеын

Хэлэлсээн

Зүбөөр

Гэргэй

Хэжэ

Абаад

Нэгэ

Энэ

Саг

Соо

Нуугаад

Тэрэ

Хоёр

Үнэшэн

Улады

Мэхэлжэ

Тэдэнэй

Хаража

Хоолойго

Тэжээжэ

Байһан

Малһаа

4

Үнээ

3

Хони

Хамта

7

Мал

Үрижэ

Өөрын

Эртын

Залга

Түлэхгүй

Аад

Түлэнэн

Юм

Иүүлдэ

Тэдэниин

Өөрын

Нютаг

Аха

Дүүһээ

Мэхэлжэ

Халгажа

Итанцын

Боолостин

Мэдэлэй

Хари

Газарта

Абаашажа

Орхиноор

Харойгоо

Дутажа

Түлихэ

Түлээ

Абажа

Ядаад

Тэрэ

Хоёрто

Үлэнэн

Малһаа

Нэгэ

Үнээ

Бусадта

Үгэжэ

Тэдхүүлжэ

Байтар

№ 2

Прошение ясачного Зун Хуасайского ведомства Самбу Тугэдэя главному тайше Хоринской Степной думы Ринчин-Доржо Дэмбилову о возврате имущества жене умершего родственника Наминдай Чихэрэе

06 октября 1838 г.

Үндэр эрхим ёһото
Ноён Хорин ахалагша тайшаа Ринчиндоржо Дэмбилэйдэ

Хорин мэдэлэй Зүүн Хуасайн албата Самбуу Түгэдэйһөө хүгэдэн гуйлга

Минин түрэлхи аймагай нүгшээн абга мүн отогой буриад албата Галша Ухнин нүгшээн хойно тэрэнэй гэргэ Наминдай Чихэрэй гэгшэ бага наһатай нэгэ үхинтэй үнэшэн улад өөрын нютагтаа нуужа байтар, мүн мэдэлэй буриад албата Бадма Намшуугай гэгшэ түгэдэ үгэдөө оруулжа, хоёр бэеын хэлэлсээн зүбөөр гэргэй хэжэ абаад, нэгэ энэ саг соо нуугаад, тэрэ хоёр үнэшэн улады мэхэлжэ, тэдэнэй хаража хоолойго тэжээжэ байһан малһаа 4 үнээ, 3 хони, хамта 7 мал үрижэ, өөрын эртын залга түлэхгүй аад, түлэнэн юм. Иүүлдэ тэдэниин өөрын нютаг аха дүүһээ мэхэлжэ халгажа, Итанцын боолостин мэдэлэй хари газарта абаашажа орхиноор, харойгоо дутажа, түлихэ түлээ абажа ядаад, тэрэ хоёрто үлэнэн малһаа нэгэ үнээ бусадта үгэжэ тэдхүүлжэ байтар.

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.2. Л.14. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадасарова

146

Продолжение документа № 2

мүн мэдэлэй албата Дэлгэр Тулмаашын гэгшэ ерэжэ, 40 түхэриг зээли абаха мэтэ байгаад, түүнэй тула ганса моритой байһыень өөрын хүсөөр отогой ба нютагайшые найдгүйгөөр буляжа абаһан юм. Энэ ушарые элрхэйлэн, дурсагша малнуудые минни абгын гэргэн Наминдай Чихэрэй амиды сагта нэхэжэ, земской сүүдтэ гуылга бариһанаар хангалтын харюу зарлигые соносолгүй наһанһаа нүгшэбэ. Тэрэнэй эсэсээр бага наһатай гээгдэһэн үхиние аха дүүтэй зүбөөр аймагай шадар байһанда минни бээдэ үгэжэ тэжээлгэһэн, тинн тэрэ үхинэй аминай хоолой тэжээжэ байхаар дээрэ дурсаһан 7 мал Бадма Намшуугайн бээдэ байна. Хуулита үринн тула 1 мори абаһан гү, али үнэшэн уладнарые доромжолжо абаһан гү, Дэлгэр Тулмаашында байна. Эдэгээр бэшэгдэһэн ушарые отогой найдта мэдүүлжэ нэхэхэдэ, ахамадта хүргэһэн хэрэгые шиидхэжэ үли болохобди гэхэхээ бэшэ угы. Тэрэ тула энэ ушарые элрхэйлжэ, минни бэе абгын гэргэн Чихэрэй амиды сагта ахамадта бариһан

ГАРБ, Ф. 41. Оп. 1. Д. 2. Л. 14 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж. Б. Цодогарова

Тосударственный архив Республики Бурятия

15 3

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper. There are approximately 10 columns of text, with some characters appearing to be in a different script or dialect. A large, stylized signature or seal is visible at the bottom right of the page.

Продолжение документа № 2

гуйлгын ородноо монгол хэлэн дээрэ оршуулгыг энээгээр хабсаргажа, Үндэр эрхим ёhoto ноён Танай анжаралгада хүргэжэ, хүгэдэн гуйхамни дээрэ бэшэгдэнэн Бадма Намшуугайн мэхээр абаһан 7 малыг ёhoto түлэтэйгөөр Дэлгэр Тулмаашын буляһан 40 түхэригэй тула нэгэ моринг, хуулин зээли бэшэ һаань, түүниг унаһан хүлһэтэйгөөр энэ ёhotoдо захиржа түлүүлхэ болоһой. Зүүн Хуасайн албата Самбуу Түгэдэй өөрөө гар табиба.

Октябрин 6 үдэртэ 1838 ондо

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.2. Л.15. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Japanese text in cursive (sōsho) style, consisting of multiple vertical columns of characters. The text is densely packed and spans most of the page's width and height. A faint watermark is visible across the center of the page.

№ 3

**Приговор старост Гучитского ведомства о незаконном скосе сена ясачным
Цэдэбм Тэгшыном на сенокосном уголье Хохюуртайского дацана**

13 февраля 1839 г.

1839 оной февраль 13 үдэртэ старостанар Ринчин Дэлгэрэй, Бата Цэдэнэй
нүхэдүүдгэйн шиндхэбэри.

Гушадай гулваа Эрдэнийнхээ февраль 11 үдэртэ Хохюуртайн дасангай ламанарта
баталагдаһан сабшалангай үбһые Гушадай албата Цэдэб Тэгшын гэгшэ өөрын
зоригоор буляһанай гушаа бусаалгажа хангахые даалгаһанаар хэрэгүүдһээ үзэхэдэ,
Хоринн степной дүүмэдэ ноён Дээдэ-Удын окүрүжиной нашайлннгай октябрь 26-да
4697 тоото бэшэһэнийнх ноён жандармнуудай хоорпус подполковниг Ливанцев
тэрээндэ Хоринн мэдэлэй Гушад отогой түбхинэһэн албата Капитон Сукнев гушын
баринан гуйлгы намда шиндхэхын тула үгэһые үзэхэдэ, тэрэ Сукневойһоо
Бодонгууд отогой староста Осколковой гэгшэ тэрэ өөрын эсэгэ Цэдэб Тэгшын
үгэһэн үнсын сабшалангы буляһан гушаа байһан юм. Тинн байһал энээн гухайда
үкүрүжиной параблени дотор бэшэлгэн болоһые шуулгангажэ минни үзэхэдэ
олдохониинь инн: Минни оромдо һууһан ноён холезлэһон асэсоор Портопоопоб
түүндэ дээрэ дурсагдаһан Тэгшын гэгшэ түүндэ нагажэһые хабаагүй сабшалангай
газарые өөрын зоригоор булимтаран эзэлһэн аман үгөөр Бодонгуудай
доберэной албата Осколковой гомдол хүргэһэһөөр Хайсагарай инородной упрабын
гулваагай хэрэг шиндхэгшэ Дагба Эрдэнийндэ 1836 оной июль 10 үдэр 2405
тоотоор захирһаниинь. Хэрбээ Осколковэй гомдолынх зүбтэй болоо һаа, тэрэниие
баталаад, буряад Цэдэб Тэгшын гэгшые тэрэ газар эзэлхые огто хоригты гэжэ
захирһан юм. Тэрэ захиралтын харюунда гулваагай хэрэг шиндхэгшэ Эрдэнийн мүн
тэрэ оной июль 14 үдэр 1990 тоото хүргэлтөөр бэшэһэнийнх. Ноён Портопоопобой
захиралтые Хэдгэ 3 отогой старостанар болон старшинанарай шуулган дээрэ
соносхоһодэ июль 16-да бүтээһэн приговороор бодомжолһониинь. Тэдэнэй
мэдэһээ албата Тэгшын гэгшэ 1832 оной февральин 4 үдэртэ отогой гулваанар
болон старостанарай гэршэлгэтэйгээр дурсагдаһан сабшалангай газарые үгэһэн
пошисхоор

*ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.2. Л.4. Ручпись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова*

1. *Ammonia* (Ammonium) 2. *Ammonium* 3. *Ammonium* 4. *Ammonium* 5. *Ammonium* 6. *Ammonium* 7. *Ammonium* 8. *Ammonium* 9. *Ammonium* 10. *Ammonium* 11. *Ammonium* 12. *Ammonium* 13. *Ammonium* 14. *Ammonium* 15. *Ammonium* 16. *Ammonium* 17. *Ammonium* 18. *Ammonium* 19. *Ammonium* 20. *Ammonium* 21. *Ammonium* 22. *Ammonium* 23. *Ammonium* 24. *Ammonium* 25. *Ammonium* 26. *Ammonium* 27. *Ammonium* 28. *Ammonium* 29. *Ammonium* 30. *Ammonium* 31. *Ammonium* 32. *Ammonium* 33. *Ammonium* 34. *Ammonium* 35. *Ammonium* 36. *Ammonium* 37. *Ammonium* 38. *Ammonium* 39. *Ammonium* 40. *Ammonium* 41. *Ammonium* 42. *Ammonium* 43. *Ammonium* 44. *Ammonium* 45. *Ammonium* 46. *Ammonium* 47. *Ammonium* 48. *Ammonium* 49. *Ammonium* 50. *Ammonium* 51. *Ammonium* 52. *Ammonium* 53. *Ammonium* 54. *Ammonium* 55. *Ammonium* 56. *Ammonium* 57. *Ammonium* 58. *Ammonium* 59. *Ammonium* 60. *Ammonium* 61. *Ammonium* 62. *Ammonium* 63. *Ammonium* 64. *Ammonium* 65. *Ammonium* 66. *Ammonium* 67. *Ammonium* 68. *Ammonium* 69. *Ammonium* 70. *Ammonium* 71. *Ammonium* 72. *Ammonium* 73. *Ammonium* 74. *Ammonium* 75. *Ammonium* 76. *Ammonium* 77. *Ammonium* 78. *Ammonium* 79. *Ammonium* 80. *Ammonium* 81. *Ammonium* 82. *Ammonium* 83. *Ammonium* 84. *Ammonium* 85. *Ammonium* 86. *Ammonium* 87. *Ammonium* 88. *Ammonium* 89. *Ammonium* 90. *Ammonium* 91. *Ammonium* 92. *Ammonium* 93. *Ammonium* 94. *Ammonium* 95. *Ammonium* 96. *Ammonium* 97. *Ammonium* 98. *Ammonium* 99. *Ammonium* 100. *Ammonium*

Продолжение документа № 3

Хохюуртайн дасанда болон шэрээтэ ламада хэзээдын эзэлүүриндэ үгэһэнөөр тэдэгээр найднарынь доберэной Осхолковэй гуйлгые зүбтэйдэ тоолоод, тэрэ сабшалангай газарые Хохюуртайн дасангай шэрээтэ ламада болон бэшэшые 4 зэргэтэ ламанарта хэзээдын эзэлүүриндэ үгэхэнь зүбтэйдэ гэжэ баталба. Тинн байгаад, Тэгшын гэгшые тэрэ мэтэ өөрын зоригоор дэмы ябадалһаа зогсохые хорйбо. Жэшэ нэмэхэнинь, тэрэ мэтэ бүтээһэн приговорынь Тэгшындэ соносхоходо, түүндэ гомдолтой байгаад тэрээн тухай ахамадта гомдолоо хүргэхэб гэжэ элрхэйлһэнээр, найднарынь тэрэнэй урда сабшалангаа хэзээдын эзэлүүриде Хохюуртайн дасанда үгэхэн байгаад, мүнөө имагта өөрын дүтын ахамадай үмэнэ үзэмуй. Гулваа Эрдэнинн хүргэлтын болон түүнтэй хамжуулһан приговорой ёһоор минии оромдо нууһан нашаалниг 1836 оной сентябрь 4-дэ 3888 тоото захиралтаар Гушадай инородной упрабада дээрэ бэшэгдэхэн бүгэдэ ушарые буряад Тэгшындэ тэрэнэй энээнһээ хойшодо тэрэ мэтэ гуйлга барижа, дэмы ябадалһаа зогсохые хориты гэжэ захирһан бэлэй. Тинмын тула түбхинэхэн Сукневой гуйлга баралһанай харюунда энэ ушарые тэрээндэ соносхохые захирна гэнэ. Тэрэ зарлигын староста Монторгойн? декабрь 23 үдэртэ албата Сукнев гэгшэдэ ламанарта сабшалангай газар ба үбһые дуранһаа булимтархые зогсоог. Мун дэмангай засаг, гэсэлэй нүхэстэйдэ сабшалангай газараа үбһэтээ эзэлүүригдэ абахые соносхоод, сабшалангһаа абтаһан үбһые зайһан Монторгойн гэгшэтэй гэршэлжэ хэмжэхэн байна. Сагаан харын корөөлэй хуралда ламанарта шуулахада, дээрэ бэшэгдэхэн сабшалан дээрэ байһан 3 сомоо мэдэгдэхүй хүн ашажа, абажа ошоһон нууриие хэмжэхэдэ 15 сажан 2 һөөм байгаад, хүндэлэнинь зэргэ зэргээр байһыень жэшээлхэдэ 60 шарга хахад болоод, бэһэн үгы болоһонинь олон зонтой таряашан старшина Филипьян 3 нүхэдэйгөөр хамта мүшхэхэдэ, Гушадай албата Цэдэб Тэгшын гэгшэ хулгайда, наашаад, 14 шарга үбһэ газаага хээд, Хёлгын урда бээдэ

ГАРБ. Ф. 1. Оп.1. Д.2. Л.4 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Сомарова

20. *[Handwritten text in Cyrillic script, likely a list or inventory]*
 21. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 22. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 23. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 24. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 25. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 26. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 27. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 28. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 29. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 30. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 31. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 32. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 33. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 34. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 35. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 36. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 37. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 38. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 39. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 40. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 41. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 42. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 43. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 44. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 45. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 46. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 47. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 48. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 49. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 50. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 51. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 52. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 53. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 54. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 55. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 56. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 57. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 58. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 59. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 60. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 61. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 62. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 63. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 64. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 65. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 66. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 67. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 68. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 69. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 70. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 71. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 72. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 73. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 74. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 75. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 76. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 77. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 78. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 79. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 80. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 81. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 82. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 83. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 84. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 85. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 86. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 87. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 88. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 89. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 90. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 91. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 92. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 93. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 94. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 95. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 96. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 97. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 98. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 99. *[Handwritten text in Cyrillic script]*
 100. *[Handwritten text in Cyrillic script]*

Государственный архив
 Бурятия
 Близки Бурятия

[Handwritten signatures and notes in Cyrillic script, including names like 'С. С. Савин' and 'С. С. Савин']

Продолжение документа № 3

Хуналайн волостинин Элистын дерээбэнэй таряашан Иван Курпаников?(Коробейников?) нүхэртэйн 2 хасаг хашаада 1-дэхи - 8 шарга үбнэ, 2-дохи -13 шарга буулгажа орхиһые олоод абажа, ламанарга үгэбэ. Тийншые дутуу 20 шарга хахад үбһые Тэгшын гэгшэ ламанарые хангаха болоод, энэ мэтэ хулгайлһан ушарые найжаруулхын тулада лозагаар 20 сохёод родбой старостын хяналтада үгтэхэһөө гадна албатанар Тэгшын болон Сукнев гэгшэдынь тэдэ ламанарай эзэлүүринин сабшалангай газар дээрэ энээнһээ хойшо огто үлэ һуухагүйгөөр шийдхээд, энэ шийдхэбэри багалхын тула Гушадай инородной упрабада хүргэхэ болой. Тэрэ тула гарнуудаа табиба.

Зайһан Бата Цэдэноб

Староста Мүнхэ Монторгойн

Староста Дэлгэрэб

Староста Мүнхын

хубинн тамга: Осколков

Староста Бадма Осколков

хубинн тамга

Зайһан Найдан Цэдэноб

Туһалагша Бадма Камисарай?

Староста Бадмацэдэнэй

Урдын староста Галсан Балданай

Албата Буда Буянтын өөрөө

Помоошник Норбо Түмэрэй

ГАРБ. Ф. 451. Оп. Д. 2. Л. 5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадмаева

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten document in Mongolian script, likely a report or official communication. The text is written in a cursive style on aged paper. There are several lines of text, some starting with large, decorative characters. The document is oriented vertically on the page.

№ 4

Донесение головы Эрдынева главному тайше 14-ти хоринских родов
Ринчин-Доржо Дэмбелову об утверждении сенокосных угодий
Хохюуртайского дацана в связи с незаконным скосом сена ясачным
Гучитского ведомства Цэдэбом Тэгшыном

19 февраля 1839 г.

(дээрэнь: №29 февраль 20-до 1839 ондо абаба)

(зүүн галадань: Гулваа Эрдэнин шийдхэбэри баталан захирха)

Гушадай инородной упаравь

Хохюуртайн дасангай дэсын сабшалан тушаа хэгдээн шийдхэбэри баталхын тухай
айладхалай рапорт

февраль 19-дэ 1839 ондо

гоор

Ноён Хорин 14 отогуудай галаваной тайшаа Ринчиндоржо Дэмбилэй Танаа

Энэ упарабада старостанар Дэлгэрэй, Цэдэнэй рапорт энэ харын 13-да 19 тоототой
Гушадай албата Цэдэб Тэгшын гэгшэ Хохюуртайн дасангай ламанарга дээдэ
ахамаднаа баталагдаһан сабшалангай үбһы сабшажа буляһан тухай энэ февраль
13-да бүтээгдээн шийдхэбэри

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.2. Л.3. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова

Донесение Гавриила Зобанна, перешедшего в разряд крестьян, об ошибочном
причислении его к Барун-Хубдутскому ведомству вместо Зун-Хубдутского

12 июня 1840 г.

Хорин степной дүүмээр
гаряшанда хамжахан Гавриила Зобаннай тухай хүргэлтэ
Июнийн 12 үдэртэ, 1840 ондо
№ 3113
Анаа горхон

Үндэр эрхим түрэлтэ
Ноён Хорин 14 отогийн голной тайшаа степной дүүмын председател
Ринчиндоржо Дэмбинэ Гэдээндэ

Та үндэр түрэлтын майн 12 үдэртэ 177 ноймэрто үгтэһэн зарлигай харюу мэдүүлхэ
ушар. Хубдүүд отогой хоорондо эндүүгээр нэлгэһэн хэрээсниг Гаврила
Зобаннай тухшаа боложо, 1839 онһоо үүсхэгдэжэ бэшэлгэ болоһон хэрэгүүдые
үндэри гулваанарта шидхэхын тула, степной дүүмэнээ энэ жэлэй майн 25 үдэртэ
1408 тоого захиралтагай үгөөд, харюу хүлээхэдэ, тэдэнэй майн 26 үдэртэ тогтооһон
шидхэбэрийн удхыс тобшолоо наа нэрлэгшэ Зобынь Баруун бэшэ, Зүүн Хубдүүд
обогой харьяата мүн тула, энээнэй тоолборидо оруулхын тула, Эрхүүтэй казенно
палатада хүргэнэ. Хэзээ Зүүн Хубдүүдэй

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.2. Л.238. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script on aged paper. The text is arranged in vertical columns, reading from right to left. At the top right, there is a handwritten number '1' and '238'. The script is dense and fills most of the page area.

25808

Handwritten Mongolian script in vertical columns on the left side of the page.

Handwritten Mongolian script in vertical columns in the center of the page.

Handwritten Mongolian script in vertical columns on the right side of the page.

Handwritten Mongolian script at the bottom left of the page.

Продолжение документа № 5

тоолборинһоо гаргагдаха хүрэтэр урда жэлнүүдэй һангай доёмхо гэжэ нэхэгдэһэн 30 түхэриг, 20 мунгыг болон алба татари ээлжээнэй хэрэгыг Баруун Хүбдүүдэй отогоор бүтээхэ гэһэн байна. Тэрэ тула һайднарай шидхэбэрин бодотыг болон, бии байха хэрэгүүдыг хамжуулан асарха ба харюу зарлиг үгэжэ айлдахыг Үндэр эрхим түрэлтэдэ хүргэжэ гуйнаб.

Заседател Гончиг Юмжабай

(Шидхэһэниинь, энэ ушарыг ёһотой газарнуудаар бэшэлсэжэ, отогой һайднарай бүтээһэн шидхэбэрин ёһошолон бүтээлгэхыг степной дүүмэдэ даалган захирнаб)

Бэшээшын тула Бадангайн

ГАРБ. Ф.451. Оп. 1. Л.238 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарина

Государственный архив Республики Бурятия

4

Handwritten Mongolian script on the left side of the page, including a signature at the top left and several vertical columns of text.

Handwritten Mongolian script on the right side of the page, arranged in vertical columns.

№ 6

Прошение ясачного Галзутского рода Юмухуна Бадмаина главному тайше
14-ти хоринских родов Николаю Николаевичу Дэмбилу о возврате его
имущества

17 [марта] 1846 г.

Тэдэ үндэр эрхим түрэлтэ ноён Хорин 14 отогной галаваной тайшаа Сибирин хилын хасаг хэрэгүүдэй есаул Николай Николаевич ноён Дэмпилэй гэгээндэ

Галзууд отогой албата Юмухун Бадмын

Нүгэдэн гуйлга

Мини түрэн дундидан гэгшье мүн түрэлэйнай староста зэргэтэ Зодбаин хадаа гунан наһаань өөртэ хүбүүшэлэн абаһан ёһоор хэрэг хэннигэдэ оруулан багалһанаа гүлэй, гэргэйтэй, малтай болоод байгараа анхан дээрэ гэргэйнь түрхмилдэ харюулжа, 5 бодо, 15 хони, ямаа абаһан байгаад һүүлдэ түүниие үрин эрхэйгэ гадашалжа ябатар хашалан үзүүлжэ, шини бээр хүбүү хэхгүйб гэжэ өөрийемни эдихэ ба эдлэхэ нэгэ хүн буянтын хорёо соо олдохо бээ, яба гэжэ үлдэхэдэ изагуурай бидэндэ ерэхэдэ Галзуудай албата Санжи Намсарайн

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.3. Л.4. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

100

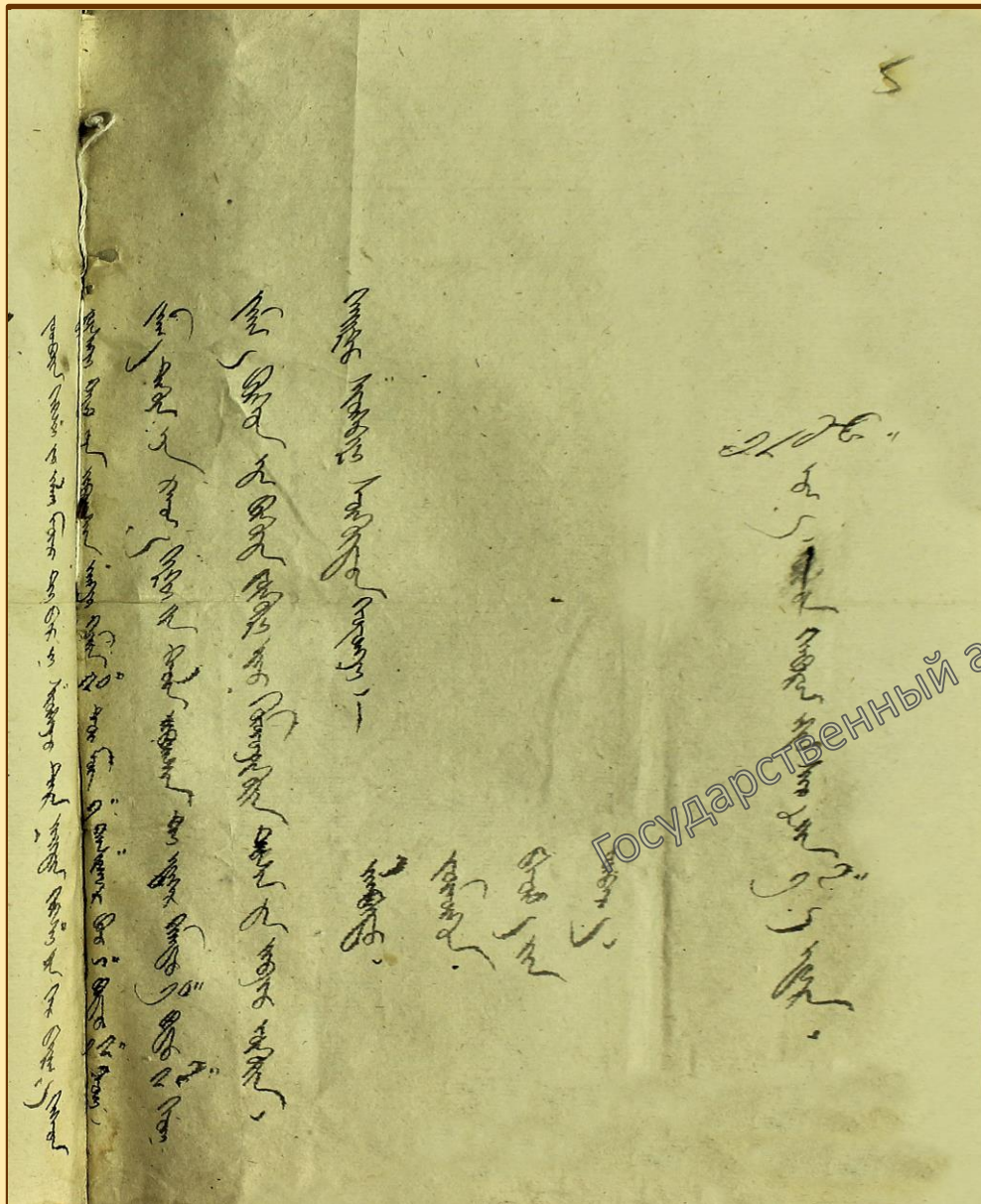
Handwritten Mongolian script in vertical columns, right-to-left. The text is dense and appears to be a list or a detailed account of items and their values, consistent with the adjacent Russian translation. The paper shows signs of age and wear, particularly along the bottom edge.

Продолжение документа № 61

гэгшые хүбүүтээ абаашаг гэжэ эльгээхэдэнь, намда хэрэггүй гэжэ асаржа үгэбэ. Гэр болон бараа тнигээд тогоо тулга ба хадамһаа анза абаһан 20 тү[хэриг] мү[нгэ], 1 гашуур буу, 5 бодо, 12 хони, ямаа, гэргэйн тула абаһантай хамта 10 бодо, 27 хони, ямаа үлдэхэдөө үгэг гэхэдэнь үгэбэгүй. Тэрэ тула нин гомдолоо элирхэйлхэдэнь, 1-дүгээр, гунан наһандань хүбүүшэлэн аха дүү арбан түрэлэй мэдэхээр үришэлжэ абаһан, 2-дугаар, арбан зургаан наһатай хүбүүнэй гэргэе мал абажа харюулаад, 3-дугаар, мүнөө болоходо бариһан гэр бараа, мал адууһан түрүүтэнһээ сүм халгажа абаһан, 4-дүгээр, хара бэеые үлдэжэ тэрэ хуулин наһа гүйсэһэнгүй бага хүн байгаад хаана ошохо ябаха бэ; 5-дугаар, тэрэ мэтээр үришэлһэн хүбүүтээ бидэн дээрэ һула үлдэжэ орхиһонинь болон эдэ бүгэдэ гомдолоо бүрин тооложо, Тэдэ үндэр эрхим түрэлтэ аба? ноён танда дахинта хүгэдэн гуйхамни, дээрэ элирхэйлһэн 5-дугаар зүйл соо дурсагдаһаа гомдолыень анжаран айлдажа, нэрлэгшэ староста Зодбаннай гэргэе али мүдүүлгөөрнь шийдхэжэ, тэрэ Найдан гэгшын гэр бараа тнигээд

ГАРЦ № 451. Оп.1. Д.3. Л.4 об. Рукотпись на монгольской письменности. Перевод Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 6

дурсагша хадамнаа абаһан анза гэжэ 20 түхэриг мунгэ, 1 ташуур буу, 5 бодо, 12 хони, ямаа, түүнһээ гадна гэргэйн тула абаһантай эдэгээр хамта 10 бодо, 27 хони, ямаа байсаад эдэ бүгэдэ зөөринь хүмүүжэхын туһада абажа үгэхын хайрата шидхэбэри хүгэдэн гуйгша

албата Юмүхүн Бадмын өөрөө

1846 оной хабарай эхин һарын 17-ой үдэртэ

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.3. Л.5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

№ 19

Монгол

Хорин думын гишүүдийн хуралын үйлдлийн тухай мэдээлэл

Хорин думын гишүүдийн хурал 1847 оны сентябр 16-нд өдөр өдөр хуралдаж, 1846 оны бэлдхэлхээ али зэргэ байханай жэшээ фoorмоор бүтээж зохилдлонон хүргэлтэ

Тэдг үндэр эрхим түрэлтэ ноён Хорин 14 отогной галаваной тайшаа, Сибириин хилийн дасаг сэрэгүүдэй есаул Николай Николаевич Дэмбилэй Танаа

Энэ дүүмын мэдэлэй газарнууднаа мүнөө ондо бэлдхэнэн залог паар газарай болон хүхэ талха тарианай мэдээнүүдхээ тэдгээрны үнгэрхэн 1846 оной залог паарай бэлдхэл ба хүхэ талха тарилганаа хэды шэнээн ехэ бага байханай жэшээ үүнэй арада фoorмоор элрхэйлэн, анжархын тула Та үндэр эрхим түрэлтын үмэнэ үргэн айладханаб. Заседател Шиндабай Бэшээшын тухалагша Юмсүнэй

А. Бадарова

Донесение Хоринской Степной думы о подготовке пара под залог и остатках зерна по каждому из 14 хоринских родов

16 сентября 1847 г.

№ 5712

Хорин степной дүүмэхээ
Сентябрин 16 үдэртэ, 1847 ондо
№ 5712
(№ 199 сентябрь 18-да 1847 ондо)

Мүнөө жэлдэ энэ мэдэлэй газарнууд хэды шэнээн залог паар газар бэлдхэнэн болон хүхэ талха тарианайн үнгэрхэн 1846 оной бэлдхэлхээ али зэргэ байханай жэшээ фoorмоор бүтээж зохилдлонон хүргэлтэ

Тэдг үндэр эрхим түрэлтэ ноён Хорин 14 отогной галаваной тайшаа, Сибириин хилийн дасаг сэрэгүүдэй есаул Николай Николаевич Дэмбилэй Танаа

Энэ дүүмын мэдэлэй газарнууднаа мүнөө ондо бэлдхэнэн залог паар газарай болон хүхэ талха тарианай мэдээнүүдхээ тэдгээрны үнгэрхэн 1846 оной залог паарай бэлдхэл ба хүхэ талха тарилганаа хэды шэнээн ехэ бага байханай жэшээ үүнэй арада фoorмоор элрхэйлэн, анжархын тула Та үндэр эрхим түрэлтын үмэнэ үргэн айладханаб. Заседател Шиндабай Бэшээшын тухалагша Юмсүнэй

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.3. Л.149. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten document with columns of text in Mongolian script. The document is numbered 150 on the right side. The text is organized into several columns, with some entries appearing to be names or titles followed by numerical or descriptive data. The handwriting is dense and characteristic of traditional Mongolian script.

Продолжение документа № 7

1847 оной сентябрин үдэртэ Хорин 14 отогой иородной урabanар ба Хурьбын таһаг болон тусагаар галаваной лама Суванайһаа тушаагдаһан мэдээнүүдээр тэдэгээрэй үнгэрһэн жэлдэ бэлэдхэһэнһээ мүнөө жэлдэ хэды шэнээн ехэ бага бэлэдхэһые болон мүнөө ба үнгэрэгшэ жэлдэ хүхэ талха хэды шэнээн тарһанай элрхэй биидмэстэ болой

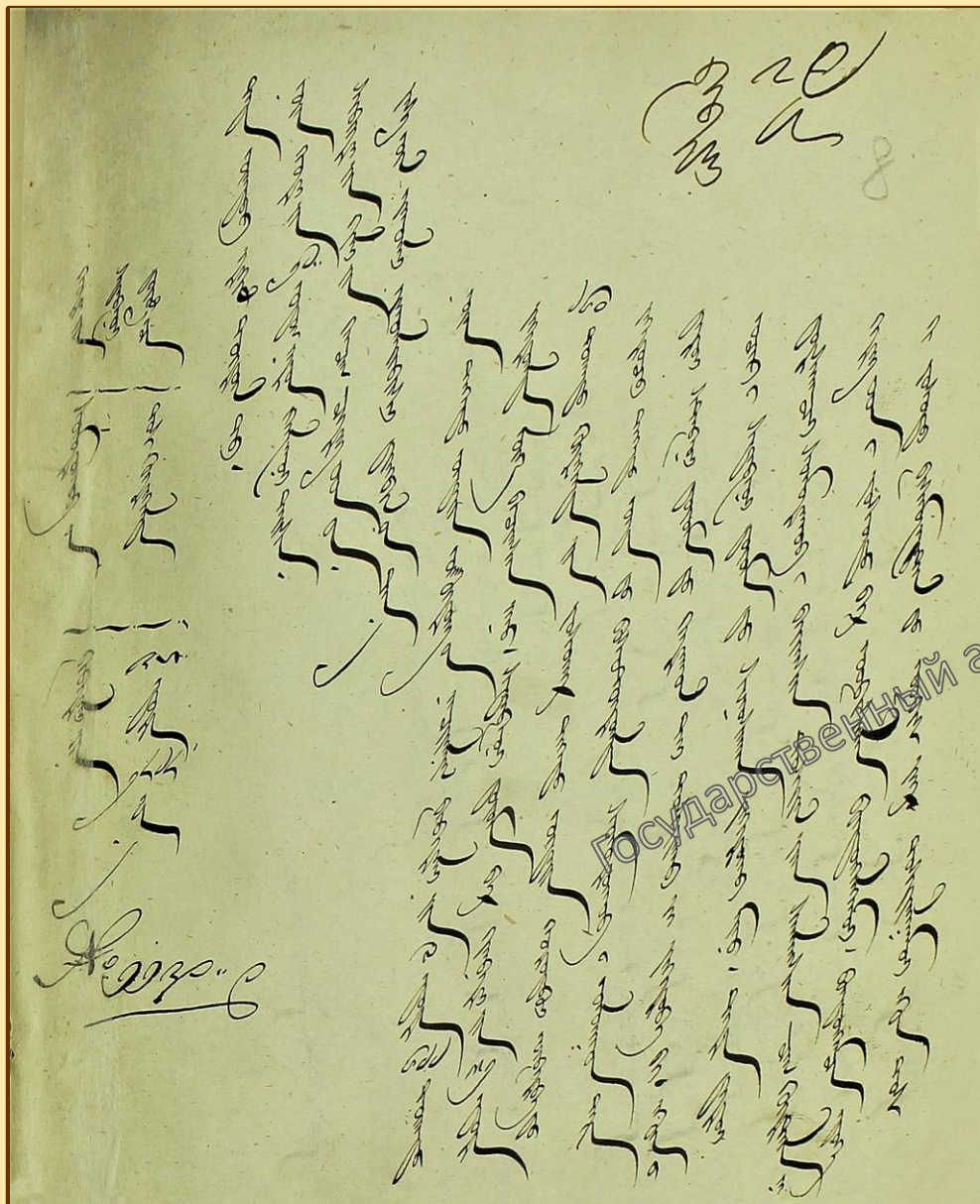
№	Отогоуд ай нэрэндэ	Республикын тоо		1846 ондо хүхэ талха тарһанинь		1847 ондо хүхэ талха тарһанинь		Мүнөө жэлдэ хэды шэнээн залог паар бэлэдхэһэн дистинин хамтын тоо	үнгэрһэн жэлдэ бэлэдхэһэн дистинин ээ	
		эрэ	эмэ	дистинини	шедпэртэ	дистинини	шедпэртэ		ехэ	бага
1	Галзууд	1916	1771					2122		150
2	Баруун Харгана	1781	1644					1751	18	
3	Зүүн Харгана	865	812					230		50
4	Баруун Хуасай	1271	1296					986		620

150

5	Зүүн Хуасай	947	955	10	11.2	12	13.4	640	10	
6	Баруун Хүбдүүд	1341	1420					1252		48
7	Зүүн Хүбдүүд	1508	1319					1037		18
8	Батанай	1098	1146					1288	4	
9	Шарайд	739	725	5	5.5			45[...]		45
10	Бодонгу уд	562	583					400		68
11	Хулгай	1989	1939					2460		
12	Ушад	1169	1108					1300	24	
13	Сагаан	251	265					320	41	
14	Халбин	827	826					545		57
15	Хурьбын тагаг	116	116	32	36.0	36/2	41.4	169/2	3	
16	Галаван ой лама Суваанай	8						32	2	
	Хамта	1632	1600	47	52.7	48/2	54.4-4	14987/2	102	105
		6	1							6

элрхэйлэлгэдэ заседател Шнидабай

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.3. Л.149 об., 150. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадаасарова

№ 8

Донесение Хоринской Степной думы главному тайше Николаю Николаевичу Дэмбилу о возврате письмоводителя Сумарокова и принятии дел у него по описи

25 февраля 1848 г.

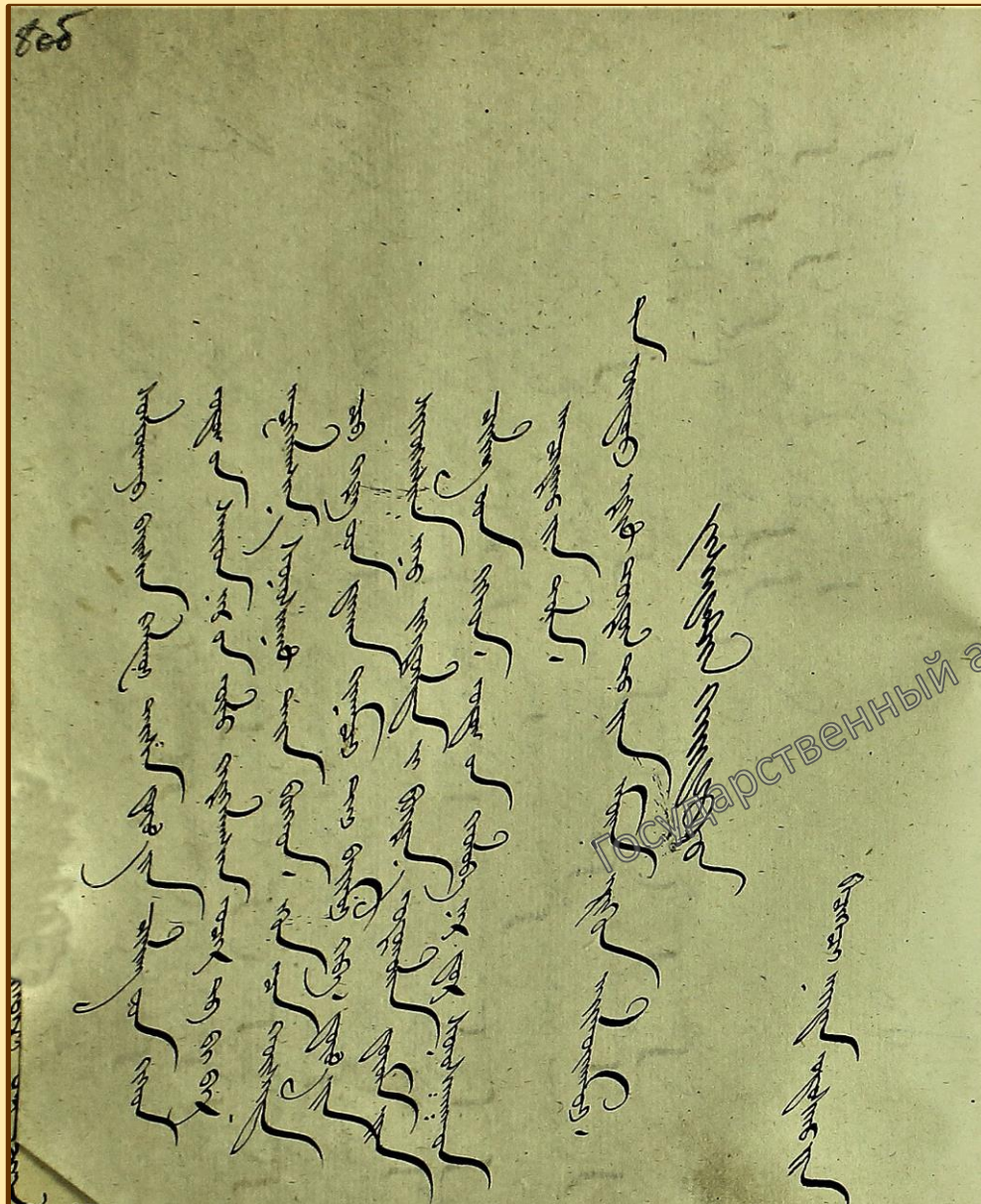
Хорин степной дүүмэһээ
Сомуроховун тухай
Хүргэлтэ

Феврелин
25 үдэр
1848 он

Тэдэ Үндэр эрхим гүрээтэй
Ноён Хорин 14 отогтой главноу тайшаа,
Сибирин хасаг бичгүүдэй
Есаул Нихулаевич Нихулаевич Динбилун тана

Ноён Дээдэ Удын округун начальниг феврелин 7 үдэр 644 тоото захиралтадаа
Батэһэнь, Степной дүүмэ гинварин 31 үдэр 460 тоото хүргэлтын ёсоор Дээдэ
Удын городской управада захиража, Дээдэ Үдэдэ бусатүрэлтэ Сомурохови олоод,
тэрэ дары степной дүүмэдэ харуултай тушаахые захираба би, энээнэй ушарые
Степной дүүмэдэ соносхон захирахамни Тэрэ дары дурасагша Сомурохови байһан
тушаалаа халаһан саг хүрэтэрээ хэрэгүүдээ ёһотой опислан баталуулмуй.
Бүтээмсаарнь эндэхи ёһотой письмоводительдэ описар тушаалгамуй, энээн тухай.

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.3. Л.8. Рукотись на монгольской письменности. Перевод
Г.Н. Очировой

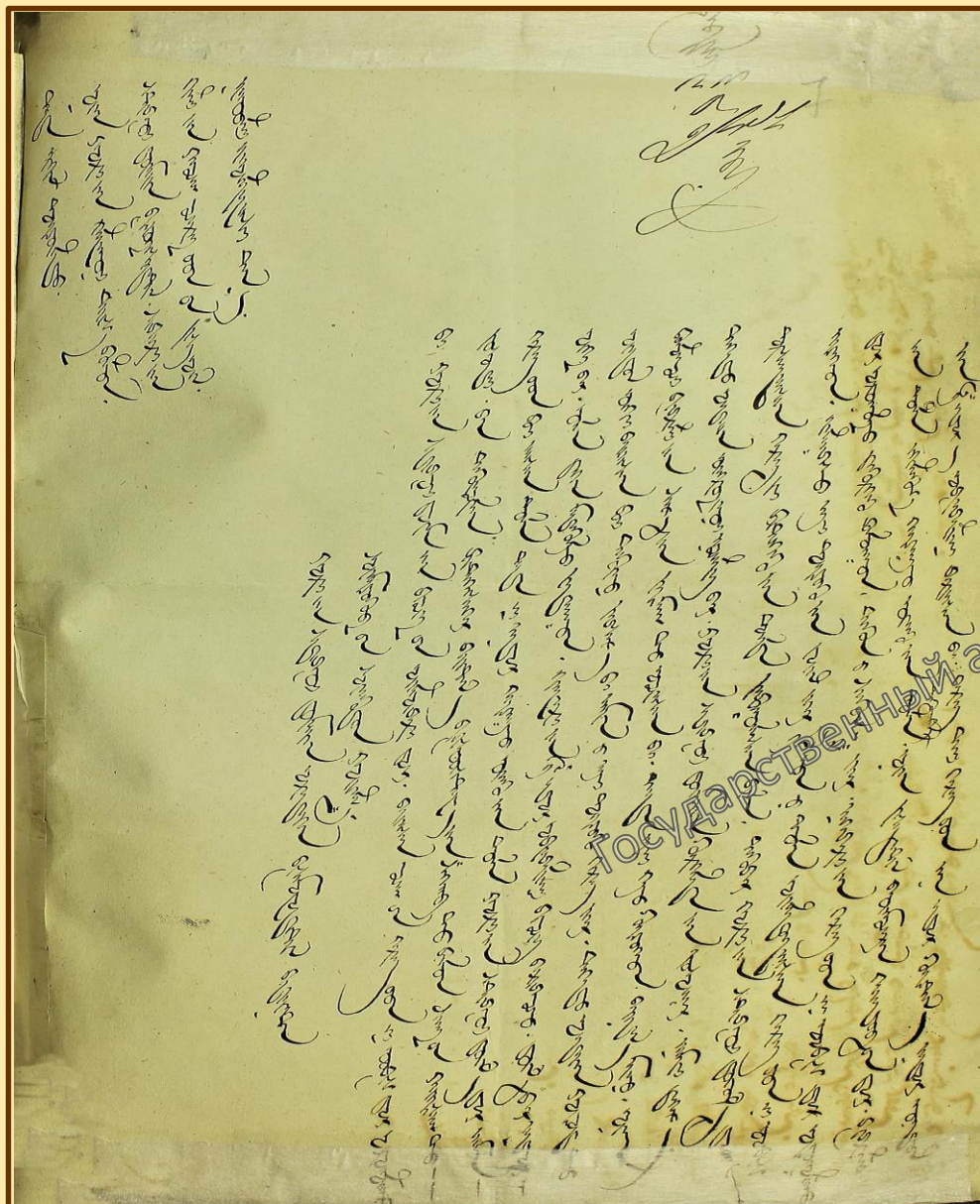
Продолжение документа № 8

Солидхажа (исполняющий обязанность) байсан гавнаа Дүүмын членүүд болон отогой сайднараа хэрэглээгүй ушарта, би ажаглаханаа сонсохоном. Тингээд энээнхээ хойшдошье хэрэгүүдээ даан хинамжатай баймуй гэбэ. Дүүмын шиндхэн захиралтыг бүрин оруулан, дүүмын членүүд болон отогой гулваанарта сонсоход, ангаархын тула, Та Үндэр эрхим түрэлтын үмэнэ үргэн айлдахамуй.

Заседатель Хайдабун
Бэшээшэ Найдан Одосхиин

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.3. Л.8
Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

№ 9

Прошение писаря Хоринской Степной думы Венедикта Сумарокова главному тайше Хоринской Степной думе Николаю Николаевичу [Дэмбилову] о предоставлении допросных, исковых дел за 1842 год, а также финансовых дел Хоринской Степной думы за 1844-1846 годы

23 апреля 1848 г.

Тэдэ эрхим түрэлтэ
Ноён Хорин главной тайша болон
Степной дүүмын председатель,
Сибирин хилын хазаг сэрэгүүдэй есаул
Николай Николаевич танда

Хорин Степной дүүмын уридын
письмоводитель Венедикт
Сумароковай дүгэдэн гуйлга

Би Хорин Степной Дүүмын бэшгэй үйлэдбэридэ байһан сагай хэрэгүүдын оописьто оруулха ёһотой ба тэрэшэлэн бүтээһээр байтар присутствен шкафта болон һангай хайрсагта хэрэгүүд бии һэн тула тэдэнь намда гаргажа үгэхын тула хорин степной дүүмэдэ аман үгөөр, оло дахин мэдүүлжэ ядаад, январин 17 үдэр объявлени бэшэг барибашье Дүүмээр намда үгтэнгүй байһан байна. Тэрээнэй забхарта би аминай ажа гүрэхэ хэрэгээр Дээды Удын гоордто бологшо февралин һарын яармагта ошоһонби. Тэндэ арай гэжэ хүрөөд байтар минни ноён Дээдэ Удын окружной начальник, Хорин степной дүүмын хүргэлтын ёһоор намайе дээрэ дурсагдаһан хэрэгые бүтээхын тулада ябууһан бэлэй. Тэрээгээр хорин степной дүүмэдэ ерээд, илгахада ажа түрэхын зүйлээр 1842 оной тула үйлдэгдэһэн хэрэгүүдын оописьто оруулжа дүүргэхэ болоод, тэрээнэй һүүлээр нэхэбэрин хэрэгүүдын оописьто оруулхын тула эхилхые гаргажа үгэхын тула ноён заседатель Бадмасэрэн Хайдабайда февралин 16 үдэртэ объявлени бариханби. Тэрээгээр хэрэгтэй хэрэгүүд энэ үдэр хүртэр намда үгтэл-

ГАРБ. Ф. 451. Оп. 1. Д.3. Л.7. Рукопись на монгольской письменности. Перевод А.Д. Жамсоева

706

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a transcription of the document's content.

Продолжение документа № 9

-гүй байханаа гадна ямаршье харюу соношолгүй тушаалта хэрэгүүдые бүтээхые хануулжа байнаб. Минни мэдэхээр 1842 оной тула, оописьто оруулагдаха ёһотой байгаад дутуу байһан хэрэгүүдын нэрэлхэдэ: хорин бусатүрэлтэнэй нэхэбэрээр ноён тусгаар хэргэмтэн Кураковоор болон ноён Губернской сүүдэй председателэй нүхэр Булатовоор үйлдэгдэнэн мүшхэбэринн хэрэгүүд байнаб. Тнимэхээ Та эрхим түрэлтые хүгэдэн гуйха ушар минни бэсын бүтээмжээр дүүргэдэхэ ёһотой байгаад, үгтэлгүй байһан 1842 ондо болоһон тэдэгээр мүшхэбэринн хэрэгүүдын болон тэрэ мэтэ бэшэшые хэрэг байһые оописьто оруулхын тула намда гаргажа үгэхын тула хэн ёһотодо захиржа болуужаг. Тэрээнтэй хамта гуйлсаха ушар: Хорин степной дүүмын 1844, 1845, 1846 онуудай болон 1844 оной мартын 10 үдэр хүртэр үйлдэгдэнэн хангай ба нэхэбэринн хэрэгүүдэй оописние тэрэ сагай письмоводителей, помошникыя Егор Ифонатов (?) болон Егор Карканов газездээр бүтээлгэжэ болоһой. Хайрыг зарлигай харюу хүлэжэ нүүдэл албата Венедикт Сумароков

Апрелин 27 үдэр 1848 ондо

ГАРБ. Ф. 451. Оп. 1. Д.3. Л.7 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод А.Д. Жамсоева

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script at the bottom right of the page.

7208

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or record of land parcels.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 10

Мангазида оруулагдаха ёһотой 167 шитвертэ 2 гранаца хахад талханһаа, мүн гинвариин 31-нэй үдэр хүрэтэр 35 шитверти 4 шитбэриг 4 гранаца хахад нэхэгдээд саана 131 шитвертэ 3 шитвэрэг 4 гранаца хахад доёмходо гээгдэжэ байһантайе зонһ оо эрид жэшээгээр хадуулшалан, нэхэбэри үйлэдбэрилжэ байгша февралин 12-рой үдэр хүрэтэр гүйсэд дүүрэн табюулха би. Хэrbээ дурдагша мангазинарга тоото доёмхын талхад дээрэхи болзор дотор дүүргүүлээгүй болбол, хуулин ямарба зэмэ нэхэбэри минни бээр даагдаха тула, найдуулһан подбисхын һүүлдэ гар табиһан

Староста Эрдэни Намицэрэнү /өөрынъ тамга/

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.172 об. Ручпись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Донесение Хоринской Степной думы главному тайше 14-ти хоринских родов
Тарбе Жигжитову о дисциплинарном воздействии на инородные управы, не
представивших в указанные сроки именные списки заемщиков хлебных
магазинов по своим ведомствам

19 февраля 1853 г.

(Февраль 20-до 1853)
Хорин степной дүүмэхээ
Хүргэлтэ
Февраллин 19 үдэртэ 1853 ондо
№ 993

Үндэр эрхим түрэлтэнүүдэй Хорин 14 отогнойрой главаной тайшаа Тарба Жэгжэдэй
Танаа

Мүнөө хэддэ Хорин буса түрэлтэнүүдэй үгэгүү шадалта /шадалгүй/ нюурнуудай
ерэж табарай хүрэнгэдэ өөр өөрын хабаата мангажиннарһаа уридаар талха
эрэглэгшэдэй нэрын спискэ зоной пр[и]гобортой февраллин 1 үдэрһөө
үнгэргэнгүй тушаахын тула, мэдэлэй инородной үпрабанар Хурьбын таһагай
старостанартайда январь [...] үдэр захирагдаһан бэлэй. Тэрэ мэдээн эхилжэ дүүмэдэ
ороһоор байтар ноён Дээдэ-Удын земской испирабнигай предложени февраль 5
үдэртэ 162 тоото захирһан дотор хүрэнгэ хэрэглэгшэдэй нэрын спискэ маша

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.35. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script on aged paper, containing a list of names and titles. The text is written in a cursive style and includes several lines of vertical text. At the top right, there is a handwritten number '35'. The script is densely packed and covers most of the page area.

35 об

Handwritten Mongolian script in vertical columns, reading from right to left. The text is densely packed and covers most of the page area.

Продолжение документа № 11

түргөөр намда тушаагты, тэрэний би земүскын чиленүүдээр шалгалта абаха болоно гэнэн тэрэний хүлээгээд, тэрэ мэтэ үли тушааһан дутуута отогоудта захирад, Галзууд, Зүүн Хүбдүүд, Батанай, Худай, Халбин 5 отог Хурьбын таһагтай удаарһыг ноён Дээдэ-Үдын земской испирабнигта февралин 13 үдэртэ 810 тоогоор мэдээ хүргэһэн бэлэй. Мүнөө энэ байгша үдэртэ Зүүн Хүбдүүд, Батанай 2 отогоуд хүргэбэгүй. Энэнь нимэ үни холо удааһанһаа бэшэшье сугларһан отогой мэдээнүүд адли удааралсаха мэтэ болоод, баһашье ахамадһаа поргонитой <прогон> зорюута ерэхэнь магад гэжэ ханаад, энээн тухай степной дүүмэ энээгээр элрхэйлэн, Та үндэр эрхим түрэлтэ ноён Танаа хүгэдэн гуйха али ёһотойгоор анжаран айладажа, энэ хоёр отогоуд дээрэ удаарһан тэрэ

ГАРБ. Ф. 451. Отб. № 17. Л. 35 об. Рукоспись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагдурова

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in Mongolian script, written vertically in several columns. The script is cursive and appears to be a traditional form of Mongolian writing. There are approximately 10 columns of text, with some lines starting with a small circle or dot. The text is densely packed and covers most of the page area.

Продолжение документа № 11

мэдээнүүдые али болохо шанга захиралтаар энэ дүүмэдэ гушаалгажа, хэrbэеэ ахамаднаа зэмэ торгуули юун болоо наань, тэдэндэ ашаалжа болохые гуйн айладханабди.

Заседател Батын?

Энээнэй ёһоор степной дүүмэдэ харюуе үгэжэ захирхань. Батанай болон Зүүн Хүбдүүдэй тула хүргэгдээгүй нэрын спискэ асархые хүлһэтэ зорюутые эльгээнэ.

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Д.10. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

93

<p>Handwritten Mongolian text in the left margin, including names and numbers.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the top-left cell of the table.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the first column of the table.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the second column of the table.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the third column of the table.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth column of the table.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fifth column of the table.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the sixth column of the table.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the seventh column of the table.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the eighth column of the table.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the ninth column of the table.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the tenth column of the table.</p>	
	<p>Handwritten Mongolian text in the second row, first column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the second row, second column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the second row, third column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the second row, fourth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the second row, fifth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the second row, sixth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the second row, seventh column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the second row, eighth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the second row, ninth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the second row, tenth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the second row, eleventh column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the second row, twelfth column.</p>
	<p>Handwritten Mongolian text in the third row, first column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the third row, second column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the third row, third column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the third row, fourth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the third row, fifth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the third row, sixth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the third row, seventh column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the third row, eighth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the third row, ninth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the third row, tenth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the third row, eleventh column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the third row, twelfth column.</p>
	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth row, first column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth row, second column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth row, third column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth row, fourth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth row, fifth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth row, sixth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth row, seventh column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth row, eighth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth row, ninth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth row, tenth column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth row, eleventh column.</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the fourth row, twelfth column.</p>

Handwritten Mongolian text at the bottom of the page, including a signature and date.

№ 12

Список жителей Худайского рода, получившие зерновые семена из Шулуутайского экономического магазина

17 мая 1853 г.

1853 оной майн 17 үдэр Хоринн мэдэлэй Шулуутайн Мангазинн хабаата Худай отогой зонһоо хүрэнгын талха дутагшдайд нэрэнүүд

Спискхэ	Талха эригшдэй нэрэ	Десятни-нын тоо	Шитвер-теэр	
1	Балсарай Түхэчин	2	2\2	Шулуутын горхоной зүүн, баруун бэээр
2	Галсан Ивану	2	2\2	
	Холхор Шируну	2	2\2	
4	Аюуши Дуулгаин	3	3\3	
5	Дара Түгэдун	1	1\1	
6	Гэндун Цэнгэин	2	2\2	
7	Вачир Балдану	1	1\1	
8	Эрдэни Банзарун	2	2\2	
9	Жимба Гамбалун	1	1\1	
10	Ванба Галсану	2	2\2	
11	Зүндүй Санхирун	2	2\2	

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.93. Ружопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Общественный приговор голов, выборных, старост Хоринского ведомства о недоимках по хлебным магазинам с просьбой не переводить долг в денежный эквивалент и объяснением причин их возникновения

25 сентября 1853 г.

1853 оной сентябриин 25 үдэртэ Байгалай үмэнэхи областин Дээдэ-Удын округой Хорин степной дүүмын мэдэлэй отог бүрин гудбаанар, бинборной староста, хүндэтэ зонтой хамтын шуулганаар байжа, энэ зүбшэлгэ бүтээхэ ушар гээ хаа, манай Хорин степной дүүмэдэ ноён Дээдэ-Удын земской сүүдэй заседатэл Стотской <Стотский?> август 10 үдэртэ 1708 тоото эблэлгэтэй Байгалай үмэнэхи областаной праблезинин 3-дугаар таһагай июль 13 үдэр 855 тоотоор Дээдэ-Удын земской сүүдтэ бэшэйн захиралтын буулгабарн хамтаджа, тэрээн дотор Дээдэ-Удын округой земской ехэномишиской мангажиннарта үнгэрхэн 1849 онһоо нааша нэхэгдэлгэ талханай доёмхо маша ехэ элбэгжэһэн тула дээрэхи доёмхын талхые зондой гэжээлэй мүнгэнһөө хаана талхатай газарһаа худалдажа абаад, тэрэини мангажиннарта асаржа тушаахатай хэр зэргэ хэдэн тоото мүнгэн болоноб, тииһе жэшээгээр мангажиннарай доёмхые худалдажа абажа дүүргээд, хожомоо доёмхото нюурнуудын тэрэ талханай мүнгые хэды жэлдэ түлэхын хубаари хэгдэхэ гэгдээд, уридшалан зонһоо ханалай зүбшэлгэ эриһэн байнабди. Мүнөө бидэ хамтын гүйсэд шуулган дээрэ мэдэхэдэмнай хабаата ехэномишиской 53 мангажиннарта 1852 оной жэлэй жэшээтэтэй 34023 шедпэртэ, 4 шедпэриг, 6 гаринса хахад байха ёһотой байгаад, тэрээнһээ мангажин соо нюур дээрэнь 5799 шедпэртэ, 4 шедпэриг, 6 гаринса талхан бии байна. Үүнһээ 1-дэхи, бэшэ мэдэлэй таряашадта ахмадай зүбөөр үнгэрхэн онуудта 2137 шедпэртэ, 2 шедпэриг, 7 гаринса талхан урьһаар үгтэһэн болобошье, байгша саг хүрэтэр гэдэ таряашадһаа

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.135. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадасарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, corresponding to the Russian text on the right page. The script is written in a cursive style on aged paper.

Продолжение документа № 13

бусаагдалгүй доёмхо байна. 2-дохи, тэрэ мэтэ байгша 1853 ондо дээдэ ахамадай үйлэдбэриһөө Шэтын гоород ябуулхын тула 1887 шедбэртэ, 4 шедбриг гаргагдаба. Энээнһээ гадна өөрын зондо мүнөө жэлэй урьһын ба урда жэлнүүдэй доёмхотойн 22760 шедбэртэ, 5 шедбриг, 1 гаринса хахад талхан зээлитэй болобошье, үгытэй нүгшэһэн байгаад үе залгамжалан зээлинь түлхэ орогүй нюурнууд тэрэ тоологдоһон 10220 шедбэртэ, 2 шедбриг талхые ноён Дээдэ-Удын земской испрабнигай үнгэрэгшэ 1851 оной ноябрь 4 үдэрһөө 1444 тоото захиралтын ёһоор доёмхын тоонһоо огто гаргахые гуйжа, зоной ханалай зүбшэлэлгэ бүтээжэ, Хоринн степной дүүмэ хадаа үнгэрэгшэ 1852 ондо дамжуулан дээдэ ахамадай анжаралгада хүргэгдэһэн болобошье, түүн тус <тэрээн тухай> ямаршье харюу зарлиг хүлээгдэһэн үды байна. Түүнэй саана шадалтай нюурнууд дээрэ тоологдоһон 12540 шедбэртэ, 3 шедбриг, 1 гаринса хахад талханинь үнгэрһэн онуудта ушарһан гэнсэлгүй зудта адууһа хадаа үхүүлжэ, гэрэ онууд бүри таряа ба сабшалангай ургаса хангалтагүй хүлээгдэһэн шалтагаанһаа зээлинь гүйсэгдэжэ түлэгдэнгүй, нимэ ехэ доёмхо болһон байна. Тинн мүнөө дээдэ ахамадай таалалаар талханай зээлине мунггай доёмхо болгоо һаа, хүшхэрхэгүй ушар бин байгаад элрхэйлээ һаа, дээрэ дурсагша зудта задарһан шалтагаанһаа урда жэлэй ба мүнөө жэлэй турһа ба һүүлэй хахадта түлхэ хангай мунгые дүүргэжэ энэ шадагдаха <шидагдахагүй> байна.

Тинмын тула энэ зүбшэлгые Хоринн степной дүүмэдэ

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.135 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a transcription of the document's content. The text is written in a cursive style and covers most of the page area.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, reading from right to left. The text is dense and covers most of the page area. There are some faint annotations or corrections in the left margin.

Продолжение документа № 13

тушаажа гуйхамнай. Хорин зоной шадалтан дээрэ тоологдоһон 12540 шедбэртэ, 3 шедбриг, 1 гаринса хахад мүнөөнһөө эхилэн али болохо жүдхэмжөөр ерэхэ 1854 оной январин 1 үдэр хүрэтэр мүнөө шэнэ ургасаһаа дүүргэсүгэй. Хэрбээ дурсагдаһан болзор хүрэтэр энэ дүүргэжэ байгаад, хэды шэнээн үлдэһэн талхые мүнгэнэй доёмходо багтаажа дүүргүүлхээ зүбшөөнэбди. Тэрэнэй саана үгытэй нүтшэһэн зон дээрэ тоологдоһон 10220 шедбэртэ, 2 шедбриг талхые дээдэ ахамадһаа юун гэжэ харюу зарлиг хүлээгдэхэ хүрэтэр ман дээрэ хүргэнгүй сүлөөлжэ болохые гуйн гарнуудаа табигшад /бодото дээрэ/: Баруун Хүбдүүдэй гулваа 14-дүгээр зэргэтэ Торгобын, тамгатай; Бодонгуудай гулваа Жамбал Сэдэнэй, тамгатай; Зүүн Хуасайн гулваа шүүлингэ Лабандайн, тамгатай; Зүүн Харганын гулбаагай гула бииборной Согтын, тамгатай; Шарайдай гулбаа Буянтын, тамгатай; Галзуудай гулбаа Очиржаб Ногсарайн, тамгатай, гулбаа Тагар Дэлэгэй, тамгатай; Зүүн Хүбдүүдэй бииборной Дугаржаб Дуулгын, Гушадай бииборной Архинша Цэдэбэй, тамгатай; Зүүн зайһан Согто Вампилай; зайһан Сангид Аюушын; староста Питүб Сүбэнагай; старостын гула Цэрэн Алагчинай, тамгатай; помоошниц Эрдэни Табуудан; помоошниц Сэнгэ Бахуусайн; бииборной Аюуша Дэлэгэй, тамгатай; албата Цэбэг Жаахүүгэй; старостанар Барбаадай Намжилай; староста Дангийн Дэлэхэнэй; Худайн гулбаа Радна Доржын; албатанар Баасти Баалин, Хүүн Шолхооной, Мэгдүүн Бодоогой.

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.136. Рухоспись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

136об

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list of names or titles.

Продолжение документа № 13

Шагдар Баабхиин, Очир Дармын, Мархаанзай Цэдэнэй, Майдари Бэшээшын, Егоор Харисникоб; Баруун Харганын добеэрной смодритэл Үлэмжэ Үлэгшэнэй; староста Эрдэни Нимацэдэнэй, Ямпил Боодоб?, Даваа Дэлэгэй, Дэлэг Аршаанай?, Гарма Дэлэгэй, Цэбэг Ванжилай, Дугар Бажихиин, Цэрэнпэл Манжилай, Цэрэн Бурхиин, Согто Дамбын, Баадай Муудайн, Баатан Саабын, Бадма Бажихиин, Бааран Бажихиин, Очир Баадуугай, Очир Дэлэгэй; староста Цуван Урхиин?, тамгатай; староста заһуул Начин Догбын; добеэрной помоошниг Зодбо Тажихиин, тамгатай; Найдан Хэнзын, Бадма Балданай, Пунсаг Хэнзын, Золто Зодбын, Цүүчид? Харганын?, Санжил Аригалай, Сахья Түлэнгын, Даши Сундын, Багша Сундын, Федот Хуягтын, Түтэд Түлүгүйн, Хуяндай? Санжилай, Эрдэни Тармайн, Банзар Сондохоной, Банда Бадлуугай, Банзар Дарханай, Цэдэб Баасхиин; староста Норбо Аюушын, тамгатай; староста Самбал Ванхайн, староста Үбгэн Сондолой; староста Бадма Пообой; албата Абдала Хомоогой, Бадма Балсанай, Цэдэн Долоогой, Очир Зодбын, Самбар Юреелгын, Жамса Махинн?, Бадма Зодбын, Галсан Барбаасинн, Морхоо Мордолон, Начин Нагасын, Бадма Сэльбын; албата Тайсуу Балдагай, Юмсуу Баадам, Дэмбэрэл Зэгнинэй; староста Галши Хүлэгэй, Булад Бүхүүгэй, Цэрэн Сүлдэбэй

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.136 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадасарова

145

Хунтайш

Хунтайш

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including a signature and the number 'No 667' at the bottom left.

№ 14

Донесение головы Зун-Кубдутского рода Тобхонна тайше Хоринской Степной думы Гарбе Жигжитову о поручении выборному Бадме Бунхаеву и есаулу Бадме Занданову проследить сбор недоимок в 7-ми экономических магазинах

25 октября 1853 г.

№ 667

Гулваа 14 зэргэгэнээ
Хүргэлтэ

Октябрин 25 үдэр
1853 он
№ 667

Ноён Хорин отогоудай главной тайшаа ганда

Ундэр түрэлтэ ноён тайшаагай зарлигууд болон Хорин степной дүүмын захирамжануудай ёһоор Зүүн хүбдүүдэй зоной хабаата магазинарта оруулагдаха ёһ отой үринин ба доёмхо галхануудые ёһотой сагта дүүрэн табюулхые мэдэлэй 7 родовой управлениарай старостанууд помощнигуудтайда олон үе тасалалгагүйгөөр захирһаар байхааа гадна Илтэргэ, Эгэтэ, Түглын 8 магазине

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.145. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

1456

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper. The columns are arranged from right to left, with approximately 10-12 columns of text. The script is dense and characteristic of traditional Mongolian writing.

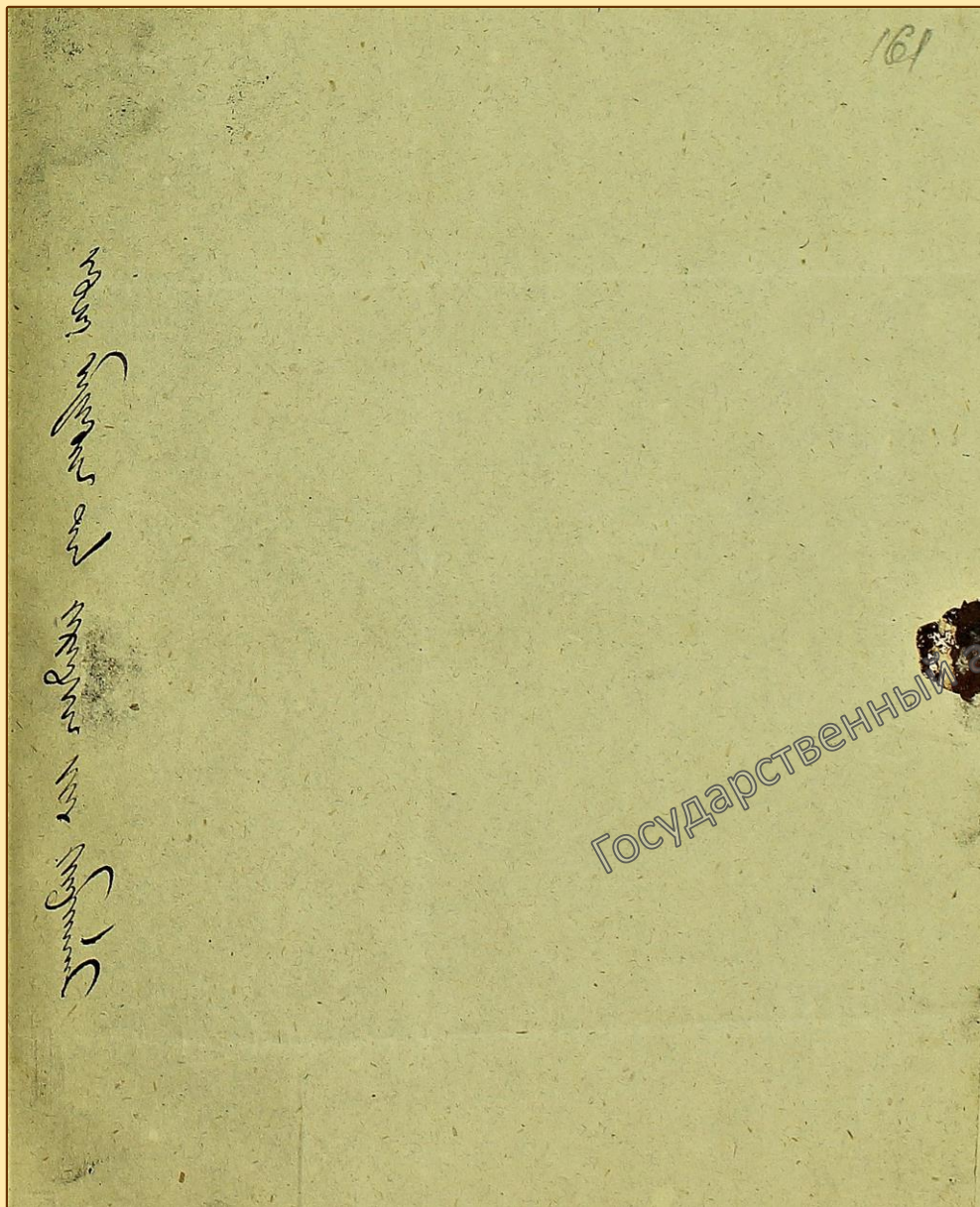
Продолжение документа № 14

дабхар шангалан бүтээлгэхэ талхые дүүрэн табюулхые выборной Бадма Бунгайн, засуул Бадма Зандану хоерто даалган захирабай би. Тэрэ тула Та Үндэр түрэлтэ ноёндо хүргэжэ гуйхань, Илтэргэ, Эгэтэ, Түтлын 3 магазинаяй ёного талхануудые хабаата родовойнорой староста помошникууд ба зонтойнь дабхар шангалан дүүрэн табюулхые гэдэ выборной Бунгайн, засуул Зандану хоерто зүдхэмжэлүүлхын тулада зарлигаа үгэжэ хайра болохойт. Тинн бишые шадалай хүрэхээр зүдхэмүй.

Гулваа 14 –дүгэр зэргэтэ Тобохонн

ГАРБ. Ф. 451. Оп. 1. Д. 5. Л. 14. Об. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г. Н. Очировой

Копия в Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 14

Энээнне мэдүүлхын тула хэрэгээр хамжуулмуй

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.161. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

<p>Handwritten notes in the left margin, including the word "Холм" at the top and various vertical entries.</p>	<p>Handwritten notes in the top-left cell of the table.</p>	<p>Handwritten notes in the top-right cell of the table, consisting of approximately 18 vertical entries.</p>
<p>Handwritten notes in the middle-left cell of the table.</p>	<p>Handwritten notes in the middle-right cell of the table, consisting of approximately 18 vertical entries.</p>	
<p>Handwritten notes in the bottom-left cell of the table.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom-right cell of the table, consisting of approximately 18 vertical entries.</p>	
<p>Large handwritten notes at the bottom of the page, including the word "Холм" on the left and several vertical entries.</p>		

Государственный архив Республики Бурятия

№ 15

**Список жителей Худайского рода, получившие зерновые семена из
экономического магазина**

[1853 г.]

1853 оной май 17 үдэр. Худай отогой зоной хабаага Нарин Шэбэрэй мангазиhaа хүрэнгын талха дутагшдай нэрын списхэ	Хүрэнгын талха хэрэглээнэй нэрэнүүд		Десяти- иньн тоо	Хэрэглэг дээн хүрэнгын шитверти	
	Нарин Шэбэрэй мангазиhaа				
	1	Цэдэб Галшин	2	2\2	Хара шэбэр горхоноос таряалант бии Хүрбэин хойто бэе Нарин шэбэрээр тарилгатай
	2	Гонбо Цогтоин	2	2\2	
	3	Найда Нэмхэйн	2	2\2	
	4	Абида Иролтуин	2	2\2	
	5	Тарба Санжани	2	2\2	
	6	Бадма Илэцэйн	1	1\1	
	7	Номто Гүршөөдуин	2	2\2	
	8	Сэнгэ Дуучин	1	1\1	
	9	Зоригто Сагсаин	1	1\1	
	10	Сэнгэ Цогтоин	2	2\2	
	11	Вачир Долбин	1	1\1	
	12	Сэнгэ Балхуйн	3	3\3	
	13	Саян Цэрину	1	1\1	
	14	Мунхэ Буяну	2	2\2	
	15	Цогто Нилсахайн	2	2\2	Ангир Ангисханаар таряалантай
	16	Мунхэ Иролтуин	2	2\2	
	17	Мунхэ Бэшшин	2	2\2	
	18	Аюуши Бүмбэйн	1	1\1	
	19	Эрдэни Галсану	1	1\1	
	20	Банзар Убушин	3	3\3	
	21	Дэлгэр Зодбоин	2	2\2	
	22	Доржи Мошногун	1	1\1	
	23	Түрүл Түмэрхэнү	2	2\2	
	24	Сордий Цогтоин	1	1\1	
	25	Бадма Цэбэгүн	1	1\1	

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.92. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н.
Очировой

Продолжение документа № 15

26	Халимий Бадмаин	1	1\1	Ангисхан хүндэн Боомоор гаряалантай	
27	Жимба Сундуйн	2	2\2		
28	Эрдэни Иролтуин	2	2\2		
29	Цэдэб Доржнин	2	2\2		
30	Гончиг Цогтоин	1	1\1		
31	Шаралдай Чишутуин	1	1\1		
32	Буда Дэлгэрүн	1	1\1		
33	Ванба Галсану	2	2\2		
34	Эрдэни Шинзабаин	1	1\1		
35	Самбу Дуулгаин	2	2\2		
36	Гүлгэн Аюуриин	2	2\2		
37	Абида Самууин	1	1\1		
38	Зоригто Анадаин	2	2\2		
39	Сахиа Дэлгэрүн	2	2\2		Мүн Ангир Ангисхан Хүрбэйн урда ба хойто бэээр тариха юм
40	Бадма Занбаин	1	1\1		
41	Бадлуу Чойбану	2	2\2		
42	Ванчиг Барбууин	1	1\1		
43	Бадма Галсану	1	1\1		
44	Галши Цэдэбүн	1	1\1		
45	Бүчин Масхулун	1	1\1		
46	Ганбол Бочигтуин	1	1\1		
47	Нэмгүлэйшээшин	2	2\2		
48	Түбүүши Түмэрхэнү	2	2\2		
49	Дугар Ачирун	2	2\2		
50	Бүрүн Балдаин	1	1\1		
51	Гарма Ханбалун	1	1\1		
52	Номто Дахагуин	1	1\1		
53	Ванба Нагатайн	1	1\1		

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.92 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Г.Н. Очировой

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation or transcription of the document on the right. The text is dense and covers most of the page area.

№ 16
Согласие на выделение излишков хлеба для двух родовых управлений
Барун-Харганатской инородной управы Хоринской Степной думы в устье рек
Сулхары и Тутнуя с просьбой о дозволении оказать помощь
в следующем 1854 году

1853 г.

Сагласа (согласие)

1853 оной ноябрин үдэртэ Дээдэ-Удын үездүйн Хорин степной дүүмын мэдэлэй Баруун(ай) Харганын инородной управын хабаата Сулхарын ба Тутнын адагай хоёр родовой управлэзнийн мэдэлэй зонһоо манай түрэлэй гулваа Тагар Дэлэгэй захяа январь 17-до 567 тоото ноён заседател Стосохойн захиралта огтобри 18-да 2221 тоото ноён зэмсхой испрабниг захиралтануудые оруулан шэглэһэн ушар үнгэрһэн 1850 ондо жэлэй хатуу элч Муранхын ба үлэсхэлэн байдалаа дээдэ ахамадта гэжээл ба хүрэнгын талханай хэрэглэлые хүргөө һаа <хүргэхэд> Мухар-Шэбэрэй волостинн мэдээтэй Ара-Ухатын селезинин мангажинһаа 100 шедпүртэ, Анаагай мангажинһаа үлэ эмэ дүүшын 11 шедпэригээр 89 шедпэртэ, 5 шедпэриг гэжээлэй гула талһа үгтэһэн байна. Тэрэ талхануудые мүнөө сагта дүүргэн табюулаад, мэдээ хүргэнэ гэнэ. Тэрээнһээ элрхэйлэн гуйха, мүнөө жэлэй талханай ургаса түдгэн байгаад, өөрнүүдэй мангажиннарые дүүргэхые шэглэдэбэди. Тэрэ гула мүнөө дурсагша хоёр мангажиннарта оруулха зээлин талхадые табижа шадахагүйн гула, ерэхэ 1854 оной ургасаар дүүргэн табихьемнай дээдэ ахамадай анжаралтада айлрадхан хүргэжэ хүлээлгэжэ болохые хүгэдэн, доро табигшад:
 Албата Сахья Хүрэнэй өөрөө гар табиба.
 Албата Бүнбүүшхэ Диннзын? өөрөө гар табиба.
 Албата Банзар Зангай өөрөө гар табиба.
 Албата Хойлог Мухаанай өөрөө гар табиба

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.290. Реплика на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадаарова

18005

Handwritten Mongolian script in the top section of the document.

Handwritten Mongolian script in the second section of the document.

Handwritten Mongolian script in the third section of the document.

Handwritten Mongolian script in the bottom section of the document.

Продолжение документа № 16

Албата Түгэд Гомбын өөрөө гар табиба. Албата Согто Зангай өөрөө гар табиба. Албата Дандар Зангай, гуйлгаар гарые Согто Зангай табиба. Албатанар Буянга Булгарай, Жамба Буянтын, Аюуша Түгэдэй, Эрдэни Түгэдэй, Аюуша Бойтогой, Жэмбэ Бадмашын?, Үбгэн Жэмбын, Цэрэн Бадмын, Сахья Майдаринн, эдэнэй гуйлгаар гарые Эрдэни Банзарай табиба. Албата Баянда Зэлэгэй? өөрөө гар табиба. Албата Дондог Намсарайн өөрөө гар табиба. Албата Бандан Майдаринн өөрөө гар табиба. Албата Майдари Зангай өөрөө гар табиба.

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Л.10 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

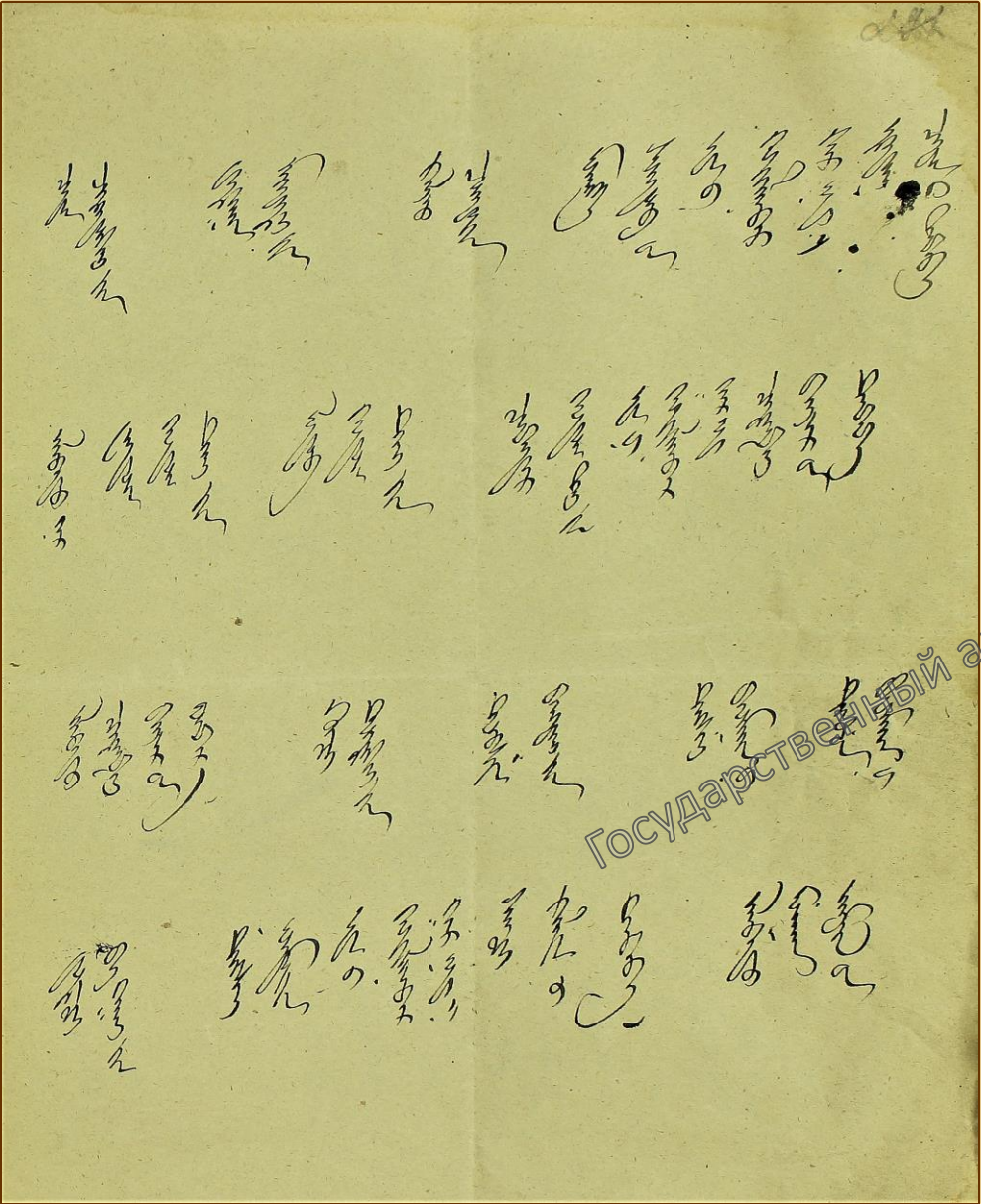
Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 16

Цэдэн Цэрэндашын, Дураан? Майдарин, Галзуу Согтын, Мүнхэ Сүндэбэй, эдэнэй гуйлгаар гарнуудые Эрдэни Цэдэнэй табиба.
Албаганар Вангуг? Хотогтойн, Лүдэб Хотогтойн, Цэбэгтар Хотогтойн, эдэнэй гуйлгаар гарнуудые Цэрэнпэй Банзарай табиба.
Албата Цэрэнпэй Банзарай өөрөө. Хүжэ Түрэхэйн, Түбшин Бандайн, Тэгшэ Бадмаханай, Түгэд Бадмаханай, Доржо Баагайн, Тэгшэ Номтын, эдэнэй гуйлгаар гарнуудыень Санжи Гэлинэй табиба.
Албата Мухаан Намжнлай

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. Р.1. Р.1. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

1766

Handwritten Mongolian script in the top row of the document.

Handwritten Mongolian script in the second row of the document.

Handwritten Mongolian script in the third row of the document.

Handwritten Mongolian script in the bottom row of the document.

Продолжение документа № 16

Албатанар Жэмбэ Шойдорой, Жамбал Шойдорой өөрөө гар табиба. Эрдэни Вамбын, Жэмбэ Вамбын өөрөө гар табиба.
Балдан Нэмүүгэй, эдэнэй гуйлгаар гарнуудыень Энхэ Мухаанай табиба. Албата Энхэ Мухаанай өөрөө гар табиба.
Албатанар Бэлигтэ Хүбүүнэй, Бэлигтэ Цэрэнэй, Дабаа Самбуугай, Хэшэгтэн Хүбүүнэй, Цэрэн ...
Албата Галсан Дашын өөрөө. Албатанар Согто Гармын, Буянга Гармын, Лүдэб Ганжуурай өөрөө.

ГАРБ. Ф.451. Оп.1. Д.5. №1766 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия